STRIPSCHRIFT

BELGEN, BELGEN EN NOG MEER BELGEN

NUMMER 415 · €7,00

9 414306 146532 04150

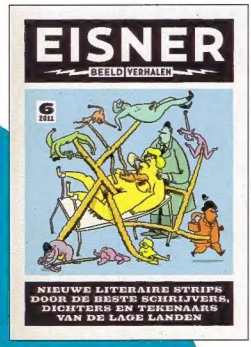

→ REDACTIO

Eisner is een onmisbare bijdrage aan de Nederlandse en Belgische beeldcultuur geworden, valt nog te lezen op de website van uitgeverij Podium. Inmiddels weten we beter: na vijf nummers is het doek gevallen. 'De belangstelling voor dit periodiek bleef tot een kleine kring van fijnproevers beperkt waardoor de exploitatie te kostbaar werd', aldus de speciale *Eisner*-website.

De eerste *Eisner* verscheen eind 2008. Het idee erachter, het vormen van een hoogwaardig podium voor nieuw talent en gevestigde namen, was veelbelovend, maar het concept bleek niet goed doordacht. Het eerste nummer viel inhoudelijk tegen en bevatte amper achtergrondinformatie. Noch de literaire liefhebber noch de stripliefhebber raakte ervan onder de indruk.

Zo'n eerste nummer moet eigenlijk staan als een huis. *Eisner* is die achterstand nooit te boven gekomen. Neem daarbij de redactionele wisselingen – hoofdredacteur Ward Wijndelts haakte al snel weer af – de onhaalbare frequentie van drie keer per jaar, de zwakke promotie en de onzichtbaarheid in stripwinkels/boekhandels en het aftellen kon al vroeg beginnen.

Een teken aan de wand was dat het ons als redactie van *Stripschrift* ondanks herhaaldelijke pogingen nooit is gelukt een recensie-exemplaar van het blad toegestuurd te krijgen. De laatste hoofdredacteur, Erik Noomen, vond dat, na weer een verzoek hierover, 'verbijsterend'. Maar ook het laatste nummer hebben we nooit meer ontvangen. Typerend is ook de opmerking op de site dat losse nummers verkrijgbaar blijven via Bol.com. Maar nummer vijf blijkt daar dan weer net niet te koop.

Eisner en uitgeverij Podium zijn niet de eersten die aan onderschatting van de stripmarkt ten onder zijn gegaan.

Des te schrijnender is het dat de naamgever van het blad, Will Eisner, wèl wist hoe je strips aan de man moest brengen.

→ OMSLAG

Hec Leemans en Merho maakten de illustratie op het omslag in een virtueel een-tweetje. Opvallend is wel dat De Kiekeboes zo'n vier avonturen per jaar beleven, maar dat ze als het om *Stripschrift* gaat toch het liefst in alle rust als een stelletje *couch potatoes* poseren op een woonkamerbank. Het omslag van *Stripschrift 302* uit 1997 voeren we daarvoor graag aan als bewijs. *Case closed.*

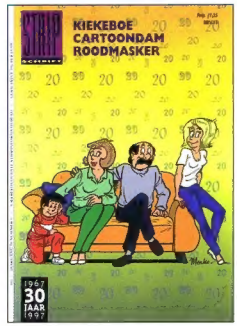

INHOUD

2 **ACTUA**

10 **STARS & STRIPS**
Olav Beemer

12 **LEEMANS EN MERHO**
Geert van Gheluwe

20 **LODE DEVROE**
Teus de Kruijf

24 **ALEXIS DRAGONETTI**
Ger Apeldoorn

29 **BITS & PIECES**
Ben Bits

30 **KIM DUCHATEAU**
Geert de Weyer

36 **DE KRUISWEG VAN JIJÉ**
Ignace Schretlen

39 **STEVE MICHIELS**
Dik Rondeltap

40 **DE BOVENTOON**

48 **HEINZ SERVICE SPREAD**

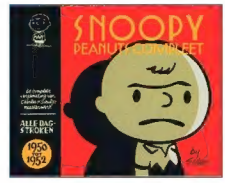

Snoopy of Peanuts?

Charles M. Schulz tekende 17.897 afleveringen (dagstrips en de langere zondagstrips) van de klassieke komische strip *Peanuts*. Dat staat te lezen in *Snoopy – Peanuts compleet 1: 1950 tot 1952* (uitgeverij Silvester, ISBN 978-90-5885-536-7, 312 pagina's, hk, €29,95), het eerste deel van een serie die uiteindelijk zal bestaan uit 25 boeken, waarin alle dagstroken integraal, op volgorde en in een nieuwe Nederlandse vertaling zullen worden opgenomen. Aan de serie, fraai vormgegeven door striptekenaar Seth, is in Nederland de naam Snoopy toegevoegd vanwege de naamsbekendheid alhier van deze bijzondere hond. Voor lezers die vertrouwd zijn met het Amerikaanse Engels is wellicht de uitgave van Fantagraphics: *The Complete Peanuts* te overwegen, onder meer vanwege de fraaie stofomslagen waarin de boeken zijn gevat. DR

Beeld(buis)-verhaal

Vanaf eind oktober dit jaar is op de Nederlandse televisie het programma *Beeldverhaal* te zien, met Jean-Marc van Tol als presentator. Dit programma over strips is in opdracht van productiebedrijf Human Factor *(Koefnoen)* gemaakt. Van Tol vertelt dat het programma iedere keer een thema kent dat met behulp van bekende en minder bekende strips wordt toegelicht. 'Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat we de strips 'aan de man willen brengen'. We willen gewoon laten zien hoe leuk strips zijn en bovenal een leuk programma maken. Dat betekent geen *Wordt Vervolgd* in de herhaling, maar ook geen hoogdravende analyses.'

Van Tol meldt dat hij al veel langer met ideeën over een striptelevisieprogramma rondliep, maar dat het initiatief nu van Human Factor kwam. 'Het was Owen Schumacher die producent Pieter Klok tipte om mij te polsen. Gert Jan Pos, de stripintendant, heeft echter de meeste tijd in het *format* en het scenario van de afleveringen gestoken. De eerste opnamen zijn al achter de rug over onder meer het thema 'autobiografische strips'. We hebben daarvoor auteurs als Jan Kruis, Floor de Goede, Maaike Hartjes, Michiel van de Pol en Gerrit Jager geïnterviewd.' Andere afleveringen worden opgehangen aan de thema's manga, undergroundstrips en de Amerikaanse comic. Bij die laatste zijn er plannen om de big boss van DC Comics te bevragen waarom superhelden nu juist zo populair in Amerika zijn en welke functie ze hebben binnen de samenleving. 'En natuurlijk zoeken we naar de mate van populariteit in Nederland. Voor het thema manga hadden we een reisje naar Japan in de planning maar de aardbeving en tsunami gooiden roet in het eten. Waarschijnlijk gaat die aflevering door, maar het kan ook zijn dat we het thema wijzigen'.

De eerste aflevering staat gepland voor zondag 30 oktober, rond 23.00 uur. Er zijn voorlopig acht afleveringen voorzien die elk een klein half uur duren. Van Tol zegt desgevraagd dat de Belgische televisie vooralsnog geen belangstelling toont omdat de serie te 'Hollands' zou zijn.

TdK

Martin Lodewijk geëerd

Op vrijdag 29 april is door Koningin Beatrix aan stripmaker Martin Lodewijk een lintje toegekend voor zijn bijzondere verdiensten voor het beeldverhaal. In *Stripschrift 416* volgt een verslag van deze bijzondere dag die door familie, vrienden en vakbroeders met de decorandus werd meegevierd tijdens een feestelijke receptie in Hotel New York te Rotterdam. De dag erna – Koninginnedag! – werd Lodewijk 72 jaar.
De redactie van Stripschrift feliciteert Martin Lodewijk van harte!

→ SUVAAL

DE STRIPWERELD LEEFT, EN HOE! OP DEZE PLAATS GEEFT STRIPCOLUMNIST ERWIN SUVAAL HIEROP ZIJN PERSOONLIJK COMMENTAAR.

ERWIN.SUVAAL@STRIPSCHRIFT.NL

FOTO WILLEM NABER

Marc Sleen en Willem Degraeve, directeur van het Belgisch Stripcentrum, laten zich het *Nero*-bier goed smaken.

Nero en de ruimtevaart

Op dinsdag 5 april werd in het Marc Sleen Museum in Brussel – onder het genot van vele slokken Nerobier – de expositie *Nero, Joeri Gagarin en andere ruimtereizigers* feestelijk geopend. Dit alles naar aanleiding van het feit dat het op 12 april vijftig jaar geleden was dat de Rus Joeri Gagarin met de Vostok 1 in de ruimte werd gelanceerd. Hoewel dit avontuur van de Rus de eerste mens in de ruimte maakte, werd hij in zijn ruimtereis onder andere voorgegaan door Nero, die reeds in 1951 in het album *De zwarte voeten* voet zet op de planeet Pompelanioem. Ook zijn geniale zoon Adhemar waagt zich aan een eerste ruimtereis en bouwt in het verhaal *De driedubbelgestreepte* (1962) een communicatiesatelliet die Vlaams bier als brandstof gebruikt. Hij vliegt met zijn 'zatteliet' in een baan om de aarde. In latere verhalen zouden Nero en zijn vrienden nog meermaals avonturen beleven buiten de grenzen van onze aarde. Ridder Marc Sleen ontving op 5 april in zijn museum onder meer de Belgische astronauten Dirk Frimout en Frank de Winne. De nieuwe expo werd wederom samengesteld door curator Yves Kerremans. AvO
Meer info: *www.marc-sleen.be*

Nerobier en Cesar Tripel

Twee populaire Vlaamse striphelden krijgen in Vlaanderen nu hun eigen biertje mee. Ridder Marc Sleen, de geestelijk vader van *Nero*, mocht in zijn eigenste Marc Sleen Museum het enige echte Nerobier voorstellen. Marc Sleen, die naar eigen zeggen niet echt een bierdrinker is, kan zijn 'eigen' gerstenat best wel 'smaken'. Het bier van 6% wordt gemaakt op basis van water, graan, pilsmout, Munichmout en Nelson Sauvin hop. Die combinatie zorgt voor een bitter brouwsel met een gecombineerde zoet-zure ondertoon. Samen met het bier werd ook het *Nero*-album *Het bierkanaal* uit 1983 heruitgebracht. Zowel de tekening op het etiket van het bierflesje als het omslag van het album zijn van de hand van Dirk Stallaert. Wie het biertje wil proeven, kan de geschenkkoffer met uniek glas op dit moment alleen aanschaffen in het Marc Sleen Museum aan de Brusselse Zandstraat.

Ook Cesar, de vader van de verstripte Urbanus en geesteskind van striptekenaar Willy Linthout, kan voortaan pronken met zijn eigen 'straf bier'. Cesar Tripel is fruitig en kruidig hoppig van smaak met een alcoholgehalte van maar liefst 8,5%. De keuze voor een tripel was zeker niet toevallig. In de *Urbanus*-stripreeks zwelgt Cesar liters van dat goedje binnen. De Lokerse brouwerij Van Eetvelde is de producent van dienst. Naar eigen zeggen wordt het bier verspreid in heel Vlaanderen en via speciaalzaken in Nederland. Verzamelaars zullen zich in de handen wrijven met het gecreëerde promomateriaal. Naast de speciale Cesar-bierkist en het glas zijn ook de kroonkurken, de bierviltjes en de kratcover verzamelwaardig. Bovendien sluit ook de 143e Urbanus strip *De biervissen* nauw aan bij de nieuwe aanwinst. Geloof het of niet maar in het album ontdekt Cesar een vissoort die blauw bier spuwt... GvG

→ FLITSEN

➲ *Jerome K. Jerome Bloks*, de reeks van Alain Dodier, wordt vanaf nummer 22 in een nieuw omslagjasje gepresenteerd. Wij zijn benieuwd of dat weer eenentwintig nieuwe herdrukken gaat opleveren. ➲ Verzamel- en cataloguswebsite Catawiki beloofde iedereen die voor minimaal €100 aankopen deed op hun website een herdruk van de folder *Dossier Giroblauw* waarin *Agent 327* optreedt. Voor een aantal fanatieke beheerders was zelfs een geletterde en gesigneerde versie weggelegd ➲ Op 23 maart opende Alexander Pechtold de tentoonstelling *Politiek in Prent 2010*. Ter plaatse gingen acht bekende politiek tekenaars de *Politiek-in-Prent-Battle* aan waarin een tekening van een actueel onderwerp moest worden gemaakt. Jos Collignon leverde commentaar. ➲ Big Balloon probeert het weer eens met een stripblad. Het *Mr Bean stripmagazine* verschijnt maandelijks en staat vol met stripbewerkingen van de animatiefilmpjes.

➲ Don Lawrence Collection wil het satirische blad *Mad* nieuw leven inblazen. De Nederlandse variant van het Amerikaanse blad verscheen tussen 1964 en 1996. De eerste editie van de nieuwe tweemaandelijkse *Mad*, waarin ook aandacht voor de Nederlandse actualiteit, moet eind 2011 verschijnen. ➲ Van de sciencefiction-strip *De vierde kracht* (Juan Gimenez) is het eerste deel *Paramentaal* bij de nieuwe Antwerpse uitgeverij Medusa verschenen. *De vierde kracht*, in Frankrijk gepubliceerd in 1989 (herdruk in 2004) als *Le quatrième pouvoir*, verscheen eerder, in 1997, bij uitgeverij Farao-Talent onder de serienaam *De 4de macht*. ➲ Het Finse strip-informatieblad *Sarjainfo* is toe aan haar 150e nummer. Om dat te vieren is het volledig gevuld met... strips! Allemaal Finse auteurs die met wisselend succes bekende namen uit de Europese strip imiteren. Zo zijn ondermeer een Finse *Mickey Mouse*, een Finse

FOTO ANS NOLTEN

VAN LINKS NAAR RECHTS – Peter van Straaten (3e prijs), Jean-Marc van Tol (1e prijs) en Maaike Schuijt en Inez Bolder van het Murmellius Gymnasium in Alkmaar.

Junior Inktspotprijs 2010 naar RGvT

Maaike Schuijt en Inez Bolder, leerlingen van het Murmellius Gymnasium in Alkmaar, maakten donderdagmiddag 10 februari in het Persmuseum (Amsterdam) de winnaars van de Junior Inktspotprijs bekend.
De eerste prijs ging naar het *Fokke & Sukke*-trio John Reid, Bastiaan Geleijnse en Jean-Marc van Tol met een tekening over het misbruik binnen de katholieke kerk. De tweede en derde prijs gingen respectievelijk naar Djanko voor zijn cartoon *Identiteitspapieren verplicht* en Peter van Straaten voor *Kruisverkrachting*, waarvoor hij een maand eerder in Nieuwspoort al de 'grote' Inktspotprijs had ontvangen.
De jury van de Junior Inktspotprijs bestaat uit 1100 leerlingen van verschillende middelbare scholen. HvB

Stripschrift neemt prijs in ontvangst

Tijdens De Stripdagen, op zaterdag 12 maart, heeft *Stripschrift* in een werkelijk bomvolle zaal uit handen van Guido Frankfurther – zoon van de naamgever van de prijs – de P. Hans Frankfurtherprijs 2011 voor bijzondere verdiensten in ontvangst genomen. De prijs bestaat uit een brons geoxideerde inlegpenning van 89 gram met daarop in reliëf een afbeelding van Sjoert, een mascotte van Het Stripschap, getekend door Henk Albers. In het vorige nummer hebben we al bij die – toen nog aanstaande – toekenning stilgestaan. We danken hierbij nogmaals de commissie die de prijs mocht vergeven voor haar goede smaak, Het Stripschap voor de organisatie en gastvrijheid, en Guido Frankfurther voor zijn mooie woorden.
Redactie Stripschrift

FOTO TON HEIJDENG

VAN LINKS NAAR RECHTS - Guido Frankfurther, Sjef van Oekel die ons de penning ter plekke reeds afhandig dreigt te maken, Arco van Os, Dik Rondeltap, Rik Sanders en Teus de Kruijf.

Blake en Mortimer en een Finse *Aya uit Youpougon* te ontwaren. ➲ Abonnees van de Marten Toonder Verzamelaarsclub ontvingen samen met nummer 79 van verenigingsblad *Toondertijd* het derde deel uit de reeks *Marten Toonder Classics*. Een serie oude nooit eerder in boekvorm verschenen verhalen van de meester: dit keer over de pijprokende Bram Ibrahim uit 1933. ➲ Liefhebbers van Alejandro Jodorowsky komen deze periode volop aan hun trekken. Bij Sherpa verschenen de gebundelde avonturen van *Alef Thau* terwijl bij Oog & Blik/Bezige Bij de nieuwe reeksen *Ogregod* en *Showman Killer* te verwachten zijn. Tel daar de vervolgen van *De verschrikkelijke paus* (Daedalus) en *Vorstenbloed* (Glénat) bij op en je begrijpt waarom. ➲ Het Coda Museum bedacht naar aanleiding van de lopende *Suske en Wiske*-tentoonstelling dat Sidonia nieuwe schoenen nodig had en schreef een ontwerpwedstrijd uit. Deelnemers kunnen tot 6 mei ontwerpen indienen (maatje 51!) waarvan de mooiste worden geëxposeerd. Bezoekers maken hun keuze en in september is de winnaar bekend. De prijs is dat de schoenen daadwerkelijk gemaakt worden. ➲ Het idee van *Mooi is dat!*, een uitgave waarin verschillende auteurs een roman verstripten in één pagina, krijgt een vervolg. Onder de titel *Wat zien ik?* ondergaat dit keer een hele reeks films dit lot. Initiatiefnemer is wederom stripintendant Gert Jan Pos die eerst een longlist van honderd Nederlandse films gaat opstellen. Zijn contract met het Fonds BKVD is trouwens verlengd tot eind september. ➲ Het Vlaams Fonds voor de Letteren kent in 2011 voor bijna €150.000 werkbeurzen toe aan Vlaamse stripauteurs. Wij Hollanders zwijgen in gepaste stilte. ➲ De reeks *Zeven* gaat bij uitgeverij Silvester een tweede cyclus in. Zeven verhalen van zeven verschillende auteurs over zeven verschillende hoofdpersonen en met naar verwachting weer een fraaie verzamelbox om ze in op te bergen. ➲ Op 3 juni wordt in Brasschaat een standbeeld van *Kari Lente* onthuld. Dit als eerbetoon aan schepper Bob Mau die er tot aan zijn dood woonde. Het beeld is van brons, meet een meter hoog en komt bij de ingang van het gemeentepark te staan. ➲ Raymond Macherot kent in Frankrijk een tweede leven. Nadat eerder al *Clifton* integraal werd uitgegeven volgen nu ook de dierenstrips *Sroesje* en *Chlorophyl*. In Nederland zullen we van al dat moois geen vertaling te zien krijgen. ➲ Nu het Belgische *Plots Stripmagazine* ermee is gestopt kan ook het voortbestaan van de prijs De Plastieken Plunk niet worden gegarandeerd.

FOTO ANS NOLTEN

Vincent van Gogh in beeld

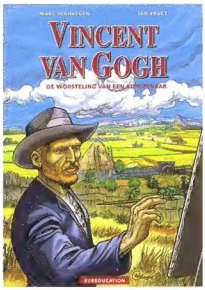

Donderdag 3 maart presenteerde Axel Rüger, directeur van het Van Gogh Museum, *De worsteling van een kunstenaar*. Het is een strip over het leven van Vincent van Gogh van oud *Suske en Wiske*-tekenaar Marc Verhaegen naar een scenario van Jan Kragt. Hij bedacht een vernuftig gecompliceerd plot waarin Vincent van Gogh in de vorm van flashbacks gevolgd wordt. Een zoekgeraakte tekening is de rode draad in het verhaal. Tekeningen en schilderijen van de kunstenaar zijn door Marc Verhaegen op ingenieuze wijze in het verhaal verwerkt. Hij gebruikt ook werk van Toulouse Lautrec en Gauguin, en in zijn Parijse tijd acteert Van Gogh in het beroemde schilderij 'Moulin de la Galette' van Renoir.

De worsteling van een kunstenaar is een gezamenlijke uitgave van het Van Gogh Museum en Stichting Eureducation (opgericht door Kragt en Verhaegen) met als doel jongeren op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met één van de beroemdste Nederlandse kunstenaars. Naast de strip is er door geschiedenisleraar en stripliefhebber Janno van der Heem uit Haarlem een lespakket ontwikkeld.

De eerste exemplaren van het stripboek werden overhandigd aan vier jonge nazaten van broer Theo van Gogh. Daarbij ging Verhaegen in op de totstandkoming van de strip. 'Wij werden ondersteund door specialisten van het Van Gogh Museum. Alles moest kloppen tot in de kleinste details. Zo moest ik één schilderij op de achtergrond vervangen omdat Van Gogh het op dat moment nog niet geschilderd had.'

Het boek, verkrijgbaar in zowel een Nederlands- als Engelstalige versie, kost €6,95 en is onder andere te koop in de winkel van het Van Gogh Museum en via de website van Stichting Eureducation. Bij een minimumafname van drie exemplaren kost een albums slechts €2,95. HvB

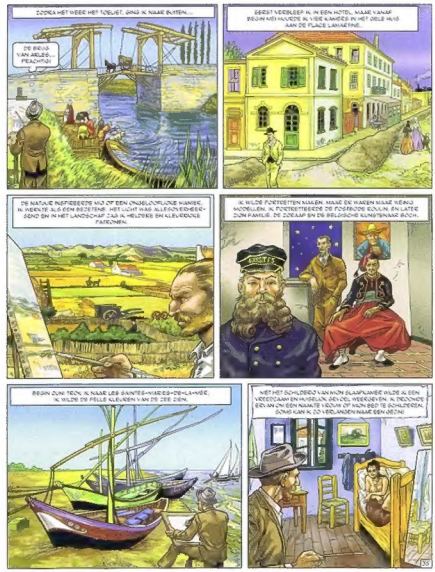

BOVEN - Op pagina 37 zijn alle plaatjes gebaseerd op schilderijen van Van Gogh.
LINKSBOVEN - Op de tweede rij van links naar rechts: tekstschrijver Jan Kragt, tekenaar Marc Verhaegen en Axel Rüger, directeur van het Van Gogh Museum. Op de voorgrond vier jonge nazaten van Theo van Gogh.

Divo doet iPad

Uitgeverij Divo is een partij die ook de digitale striplezer bedient.

Zo heeft zij nieuwe apps van *Agent 327* en *Kanaal 13* uitgebracht, te downloaden voor de iPad.

Eerder bracht Divo digitale versies uit van *Claire* (Robert van der Kroft) en *Mac & Maggie* (Mars Gremmen en Jan van Die) uit het computermagazine *MacFan*. Van Martin Lodewijk kun je dus nu *Dossier 15 – De golem van Antwerpen* kopen in de App Store. Dit verhaal verscheen al in 2002 in een album van papier en inkt. Speciaal voor de iPad heeft Lodewijk het verhaal aangepast en het bestaat nu uit 88 digitale pagina's.

Ook bijzonder is de app van *Kanaal 13*, de humoristische reeks die 25 jaar geleden verscheen in stripweekblad *Eppo Wordt Vervolgd*. De reeks werd daar na een jaar stopgezet omdat een aantal van de afleveringen door een deel van de redactie te vrouwonvriendelijk werd bevonden. De auteurs Jan van Die en Gerard Leever maakten uiteindelijk 29 afleveringen die in een 127 pagina tellende digitale versie te lezen zijn. Alle genoemde strips worden rond de €4 aangeboden.

Ook voor de iPhone zijn inmiddels strips beschikbaar, zoals *Elsje* en *Gemengd dubbel*. TdK

Online-oorlogstrip mogelijk in boekvorm

Van de online-oorlogsstrip *Het verhaal van Wally van Hall* willen de makers Joost Hölscher (tekenwerk) en Wim de Bell (script) een uitgebreide versie in boekvorm uitbrengen. Ze zoeken nog een uitgever. De strip is momenteel te zien op de website *www.walravenvanhall.nl* en via een monitor in het Verzetsmuseum Amsterdam. Daar loopt nog tot en met 9 oktober 2011 een tentoonstelling over Walraven (Wally) van Hall (1906-1945). Wally van Hall – schuilnaam Van Tuyl – was in de Tweede Wereldoorlog mede-oprichter van de bank van het verzet: het Nationaal Steunfonds (NSF). Hij werd werd op 27 januari 1945 gearresteerd en op 12 februari 1945 in Haarlem gefusilleerd.
Tijdens de voorbereiding van de tentoonstelling werd Hölscher (1962) via via benaderd of hij een strip over Wally van Hall wilde maken voor een bij de expositie horende jeugdsite. 'Beroepshalve was ik grafisch ontwerper maar ik wilde altijd met tekenen aan de slag. Dus die strip bood mij een mooie kans.' Het bleek hard doorwerken voor Hölscher, omdat er een harde deadline lag: 3 september 2010, de dag dat er een monument voor Van Hall op het Amsterdamse Frederiksplein werd onthuld. Vooral in de laatste weken werd het nachtwerk. 'De strip is uiteindelijk niet helemaal geworden wat ik voor ogen had. Ik wilde zelf de inkleuring doen, maar daar was geen tijd voor. Ook kwam ik niet toe aan de schaduwpartijen en heb ik allerlei zaken weg moeten laten. Dat had tevens te maken met mijn twee opdrachtgevers die verschillende invalshoeken hadden: Het Verzetsmuseum wilde een historisch-inhoudelijk interessant verhaal; de Van Hall Stichting wilde juist de strip zo simpel mogelijk houden om VMBO-jongeren te kunnen bereiken. De uiteindelijke strip beslaat zo'n twintig pagina's, maar ik heb nog genoeg ongebruikt materiaal liggen om het uit te breiden en geschikt te maken voor een albumpublicatie.'
Ondanks de kanttekeningen is de webstrip zeker de moeite waard. De strip is online verrassend goed leesbaar (de plaatjes worden nog uitvergroot wanneer de cursor er over heen gaat) en Hölscher tekent in een klare-lijnstijl die het midden houdt tussen E.P. Jacobs en Floc'h *(Blitz)*. 'De erven Van Hall waren enthousiast en ook wel geraakt door het resultaat', vertelt hij. 'Ze vroegen gelijk wanneer het boek uitkwam. Samen met Wim ben ik aan het nadenken over hoe we dat kunnen realiseren en of we sowieso niet meer historische strips kunnen maken. *Agent Orange* vind ik bij voorbeeld een geweldige strip. Voor mij staat in ieder geval vast dat ik door wil gaan als illustrator èn striptekenaar.' RS

4 x Tom Poes

Bij uitgeverij Panda verschijnen deze maand geheel herziene heruitgaven van de vier boeken met *Tom Poes*-verhalen uit *Revue*. In 1995 verzorgde dezelfde uitgever al een editie in zwart kunstleer, maar daar was nogal wat op aan te merken. De nieuwe boeken vormen de delen 22 t/m 25 van de reeks *De avonturen van Tom Poes* waarin eerder alle verhalen uit *Donald Duck* zijn gebundeld. Prijs: €60 per deel. AvO

→ FLITSEN

➲ Uitgever Nona Arte heeft besloten de reeks *Boes* van Wil Raymakers en Thijs Wilms opnieuw uit te geven. De reeks liep in stripvorm tussen 1980 en 1993. Ook verscheen er een animatieserie die internationaal goed scoorde. Nog dit jaar staan er drie delen op stapel. ➲ De Britse auteur Anthony Horowitz maakte bekend dat hij, bij gebleken succes van de *Kuifje*-film *The Secret of the Unicorn*, een tweede filmscript mag schrijven dat waarschijnlijk *De Zonnetempel* als basis kent. De regie zou opnieuw in handen van Peter Jackson komen. ➲ Groot-Brittannië is het gastland tijdens Strip Turnhout op 9, 10 en 11 december aanstaande. Behalve een reeks aan tekenaars zal stripkenner Paul Gravett optreden als curator. ➲ Bij het Oorlogsverzetsmuseum in Rotterdam blijkt ook een tweede oorlogsstrip te worden verkocht. Na *Frontstad Rotterdam* van Eric Heuvel is er *Doelwit Westerdam* van illustrator Rik Slinger en scenarist Maarten Hartog. De strip draait om het tot zinken brengen van het grote schip de Westerdam, de zwaarste opgave voor de sabotagegroep Rotterdam-Zuid in de Tweede Wereldoorlog. Met dit schip wilden de Duitsers de doorgang in de Nieuwe Waterweg afsluiten zodat een geallieerde inval daar niet kon plaatsvinden. De makers kregen steun van het Gemeentearchief Rotterdam. ➲ De Amsterdamse wetenschapper Dan Hassler-Forest is gepromoveerd op het onderzoek *Superheroes and the Bush Doctrine – Narrative and Politics in Post9/11 Discourse*. Hassler-Forest is onderzoeker en docent Engelse taal en cultuur en geeft lessen over de grafische roman aan de Universiteit van Amsterdam. ➲ Bij uitgeverij Lebowski is *Gagarin – Het grootste avontuur van de mensheid* verschenen, een grafische roman van Rob van Scheers en Gustavo Garcia, naar aanleiding van de 50e verjaardag van de eerste mens in de ruimte. De strip kent een voorpublicatie in weekblad *Elsevier*. ➲ Drie maanden nadat hij afscheid heeft genomen als gouverneur van Californië kondigde Arnold Schwarzenegger een comeback aan als strip- en tekenfilmheld. Hij verleent zijn medewerking aan de nieuwe held Governator, die op zijn leven is gebaseerd. De eerste films en comics staan voor 2012 gepland. Stan Lee geeft advies. ➲ Léo gaat helemaal los met zijn *Aldebaran*-werelden. Inmiddels is er bij Dargaud alweer een eerste album van een nieuwe subserie verschenen: *Overlevenden*. Het eerste deel heeft een flinke woordwaarde: Kwantumanomalieën. ➲ De uitgever van het fraaie Franse stripinformatieblad *DBD* is een stripblad begonnen: *L'Immanquable*. Vrij vertaald: niet te missen. Het oogt als maandblad: verhalen worden er in drie nummers doorheen gejast. ➲ Er is een nieuw Nederlands humorblad: *Te leuk*. Strips en cartoons mogen natuurlijk niet ontbreken. Met bijdragen van Lectrr, Doodle.nl, Lamelos, Djanko en Silvester en een oproep om getekende grappen in te sturen. Meer info: *www.te-leuk.nl* ➲ Bij Dupuis verscheen naar aanleiding van de nieuwe speelfilm een gekartonneerde filmeditie van Largo Winch. Het is een bundeling van de verhalen *De burcht van Makiling* en *Het uur van de tijger*. Te koop voor €19,95. ➲ Fokke & Sukke zijn vaak dwarsliggers, maar nu is er ook een èchte Dwarsligger-uitgave van het gebroed verschenen waarin zo'n 600 cartoons uit de laatste tien jaar zijn gebundeld. *Dwarsligger 74* kost €14,95. ➲ De *Eppo*-strip *Haas* van tekenaar Fred de Heij en scenarist Rob van Bavel was toch een grafische roman? Nou... niet meer. Nadat velen – zelfs de tekenaar! – er al hun wenkbrauwen over hadden opgetrokken is het voorheen op klein formaat gehardcoverde verhaal *De weg terug* inmiddels ook op regulier stripformaat verschenen met slappe kaft. ➲ Ook dol op lijstjes? Bij uitgeverij Kippenvel verscheen *Ratjetoe 23*, grotendeels gevuld met de Small Press Index 2010 en de Strip Index 2010 van Paul Fles. Daarnaast onder meer bijdragen over Minck Oosterveer en Franka. Het blad kost €12 voor een abonnement van drie nummers. Irritante schrijffouten als Evert Gerardts en Joost Swarte zitten er dan gratis bij. ➲ Hoi, Pippi Langkous! Onze heldin uit lang vervlogen tijden is terug met een fonkelnieuwe heruitgave in hardcover bij uitgeverij Ploegsma van strips uit de jaren 1970. Elf klassieke verhalen werden gebundeld in *Pippi is altijd de sterkste*. En zo is het.

Heuvel maakt strip over wijk in Lelystad

Eric Heuvel is een populaire tekenaar voor het maken van educatieve strips en strips in opdracht, met name na zijn succesvolle Tweede Wereldoorlog-strips voor de Anne Frank Stichting. Een recent project was de strip *Vindus Vinex en de Landstrekers*: een speciale strip voor een buurt in Lelystad. Georganiseerd door een lokaal kunstcomité (Orgacom), met als doel het onderling contact en de sociale samenhang binnen woonwijken middels kunstprojecten te verbeteren, raakte Heuvel als tekenaar bij dit project betrokken. Hein Walter schreef het scenario: een mix tussen *Alex* en *Suske en Wiske* over een Romein die als opgewekte geest terecht komt in de wijk Landstreken in Lelystad en daar optreedt als verbindende factor rol tussen de bewoners.

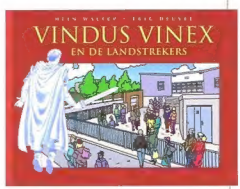

Het bijzondere aan de strip is dat de makers tijdens de voorbereiding de bewoners actief hebben benaderd met vragen over hoe hen het leven in de wijk vergaat. Die ervaringen zijn verwerkt in het verhaal. Veel bewoners vinden zich ook als personage terug in de strip, net zoals Heuvel ook diverse bestaande woningen heeft getekend. Op het slotplaatje van de strip zijn diverse figuranten als groep afgebeeld.

Vindus Vinex en de Landstrekers is in diverse stripwinkels en Lelystadse boekhandels te koop of via *vindus@orgacom.nl* te bestellen. Prijs: €4,95 (exclusief verzendkosten). RS

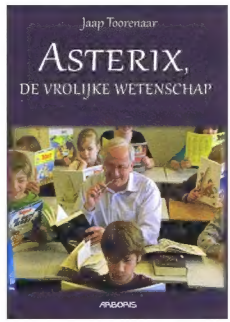

Asterix en Herdrukkix

Asterix-professor, taalkundige en historicus Jaap Toorenaar heeft, na een groot aantal publicaties over de kleine Galliër, voor het eerst een compleet boek aan diens belevenissen gewijd (*Asterix, de vrolijke wetenschap*, Arboris, ISBN 978-90-343-0404-9, 144 pagina's, hk, €19,95). En voordat de consument het in de gaten had was het boek reeds uitverkocht. Gelukkig verscheen rond De Stripdagen een tweede druk.

Toorenaar, docent klassieke talen aan het Stedelijk Gymnasium te Leiden, werd een nationale bekendheid toen hij over het onderwerp *Asterix* op de Duitse televisie de quiz *Risiko* won. Dat leverde hem niet alleen €6000 en de 24-delige Brockhaus-encyclopedie op, maar vestigde tevens zijn naam als *Asterix*-specialist.

In het boek zijn per *Asterix*-album Toorenaars commentaren op de Nederlandse vertalingen te lezen. De auteur is bij de bespreking van de albums steeds uitgegaan van het Franse origineel. De Nederlandse vertaling wordt kritisch gevolgd en al dan niet als geslaagd beschouwd. Naast de gekunstelde namen en de woordspelingen verklaart hij, als classicus, wat er historisch juist is en wat er absoluut niet kan kloppen. Er volgen talloze voorbeelden van hoe de vertalers de rijke teksten van René Goscinny hebben bewerkt en hij maakt schijnbaar onvertaalbare grappen alsnog voor de Nederlandstalige lezer zichtbaar. Het lezen van een *Asterix*-album wordt met *Asterix, de vrolijke wetenschap* ernaast nu nog leuker.

Het boek is geïllustreerd met toepasselijke historische afbeeldingen. Tekeningen uit de albums zijn in het boek helaas niet aanwezig want uitgever Albert-Rene verleende hieraan geen medewerking. BP

Punch in de oorlog

Vanaf de oprichting in 1841 is het tijdschrift *Punch* er in geslaagd zijn lezers te amuseren en een spiegel voor te houden. De baanbrekende, artistiek hoogstaande cartoons genieten wereldfaam door hun rake observaties van de Britse samenleving.

Helen Walasek van de Punch Cartoon Library heeft een keuze gemaakt uit een enorme verzameling tekeningen, proza en poëzie uit de jaren 1939-1945 om een indruk te geven hoe het was om Brits te zijn tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het voorwoord is van de bekende acteur en auteur Griff Rhys Jones (*Not the Nine O'clock News, Alas Smith and Jones*).

Punch goes to war – 1939-1945 (Prion 2010, ISBN 978-1-85375-769-3, 256 pagina's, hk, £25) is een boeiende en nostalgische terugblik op de Britse samenleving tijdens de Tweede Wereldoorlog. Met name aan de hand van zijn fameuze cartoons, die qua humor niets aan kracht hebben ingeboet, brengt *Punch* de onverzettelijkheid maar ook de zorgen van de doorsnee burger in beeld. Alles komt aan bod: van gasmaskers, the Blitz, evacuatie, verduistering, luchtaanvallen, rantsoenering, kleding- en voedselbonnen tot de Home Guard, de strijdkrachten, de politiek en de komst van de Amerikanen.

Naast cartoons bevat *Punch goes to war* een aantal tekstpagina's waarvan 'Impressions of Parliament' een gedetailleerd inzicht geven in de belangrijkste gebeurtenissen uit de oorlog. Ook is er werk opgenomen van P.G. Wodehouse, de geestelijke vader van *Jeeves*.

De tekeningen, die het leeuwendeel van *Punch goes to war* uitmaken, hebben de tand des tijds echter aanzienlijk beter doorstaan. Er is uitputtend gebruik gemaakt van het tekentalent van, onder meer, Fougasse, David Langdon, Ernest Howard Sheppard en William Augustus Sillince.

Door zijn opmerkelijke inkijk in het Britse karakter is *Punch goes to war* een absolute aanrader voor de liefhebbers van Engelse humor en voor iedereen die geïnteresseerd is in de geschiedenis van Tweede Wereldoorlog. BP

UITGEVERIJ

feliciteert
Martin Lodewijk
van harte met
de Koninklijke
onderscheiding
voor zijn bijzondere
verdiensten voor het
beeldverhaal.

ADVERTENTIE

Nederlandse Stripklassiekers
voor de jeugd van toen

TOM POES

Integrale uitgave van de 69 Tom Poes-verhalen uit het weekblad Donald Duck.
De verhalen waren voor velen de eerste kennismaking met de avonturen van Tom Poes en Heer Bommel.
Geheel in de originele kleuren gedrukt.
Reeds 21 delen verschenen. Prijs per deel € 60.

Eric de Noorman

Voor het eerst volledig in boekvorm: alle verhalen van Eric en Erwin de Noorman.
Van alle striphelden die in de jaren veertig en vijftig hebben rondgelopen, is Eric de Noorman degene die het meest tot de verbeelding van zijn lezers sprak.
Reeds 22 delen verschenen. Prijs per deel € 54.

DICK BOS

Alle 73 avonturen van Dick Bos in een reeks van 19 luxe banden.
In april 1941 lag in de kiosken een klein boekje met een compleet stripverhaal! En wat voor één! Een met een echte held: judoka-detective Dick Bos!
Reeds 15 delen verschenen. Prijs per deel € 54.

Kijk op www.uitgeverij-panda.nl of vraag meer informatie.
T: 070 3615393, F: 070 3060256, E: info@uitgeverij-panda.nl

ADVERTENTIE

STRIPWINKEL
WONDERLAND

Wonderland productions
Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
✆ 011/22 82 00

→ STARS & STRIPS

→ VAN HETZELFDE

Wat is tegenwoordig nog echt nieuw in de comicwereld? Te vaak blijken als splinternieuw gebrachte series slechts een kwestie van 'meer van hetzelfde'. De echt nieuwe ideeën zijn zeldzaam, het gaat meer om hoe origineel en fris de uitwerking ervan is. Dit voorjaar wordt dat door flink wat uitgeverijen weer eens duidelijk onderstreept.

Zo klinkt eind mei bij Marvel Comics het startschot voor de nieuwe maandelijkse serie *Moon Knight*. Dat is niet de eerste keer, want de uitgeverij heeft het sinds de eerste reeks uit 1980 met enige regelmaat geprobeerd, maar telkens eindigde het in mineur met het vroegtijdig stopzetten van die series. Wat Marvel betreft is het deze keer echter heel anders, want als makers doen ze een beroep op schrijver Brian Michael Bendis en tekenaar Alex Maleev, het team dat ooit *Daredevil* weer op de kaart zette en vorig jaar hun nieuwe eigen project *Scarlet* lanceerde. Het eerste deel van de nieuwe reeks kost $3.99 en is voorzien van variantcovers door Humberto Ramos en Bryan Hitch.

Uitgeverij Dark Horse probeert het, hoe kan het ook anders, met nog meer *Star Wars*. De nieuwste miniserie in het universum van de speelfilms heet *Star Wars: Jedi: The Dark Side*, gemaakt door Scott Allie *(Solomon Kane)* en het relatief onbekende talent Mahmud Asrar. De vijfdelige reeks speelt zich eenentwintig jaar vóór *Episode I* af en laat zien hoe Jedi-Meester Qui-Gon Jin gevaarlijk dicht aan de rand van de Dark Side komt. Precies een maand later, in juni, is het de beurt aan *Star Wars: The Old Republic: The Lost Suns*. Ook dit is een vijfdelige miniserie, maar dan een die inhaakt op de videogame *Star Wars: The Old Republic*. Alexander Freed, één van de bij de game betrokken schrijvers, verzorgt het verhaal, terwijl het tekenwerk in handen is van het duo George Freeman en Dave Ross.

Image Comics gooit het over een heel andere boeg. Daar wordt geen serie gelanceerd waarmee het de laatste jaren vaker is geprobeerd, maar juist een serie waar het al zestien jaar stil om was. Dit voorjaar verschijnt namelijk *Breed III* door schrijver en tekenaar Jim Starlin (bekend van onder meer zijn creatie *Dreadstar*), een direct vervolg op twee eerdere miniseries die halverwege de jaren 1990 zijn uitgegeven door Malibu Comics. Na het verdwijnen van Malibu kon Starlin geen nieuwe uitgever vinden voor zijn derde miniserie, maar nu kunnen de fans eindelijk lezen hoe het verder gaat met hoofdpersonage Ray Stoner. Deel 1 van *Breed III* krijgt een coverprijs van $2.99.

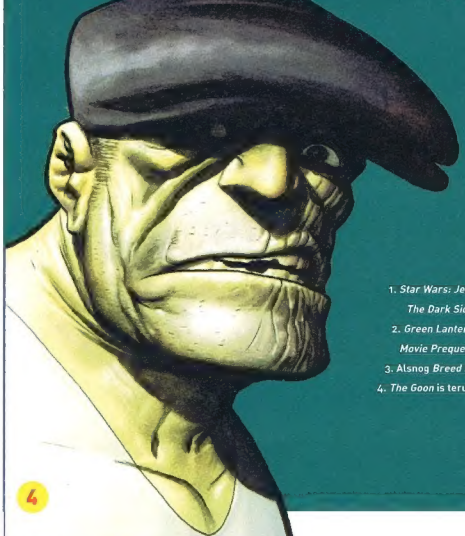

1. *Star Wars: Jedi: The Dark Side.*
2. *Green Lantern: Movie Prequels.*
3. Alsnog *Breed III.*
4. *The Goon* is terug.

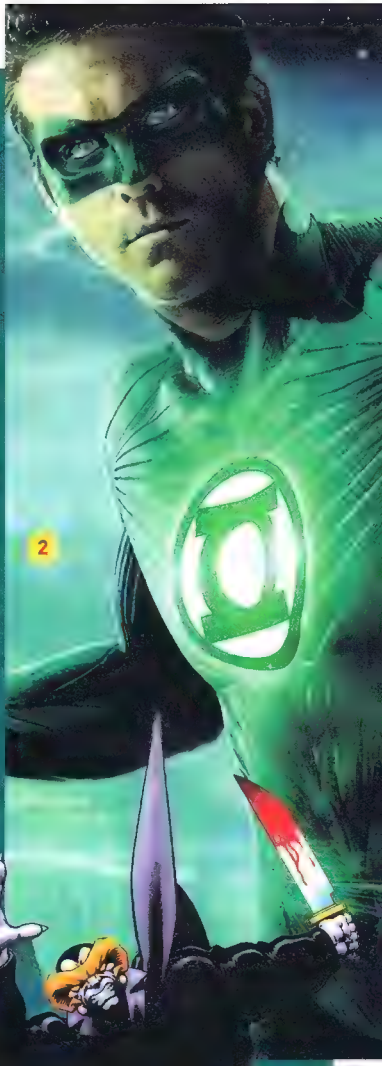

→ ALS IN DE FILM

Sinds de première van *X-Men* heeft Hollywood ons bijna elk jaar wel getrakteerd op een nieuwe superheldenfilm. Toen door *Batman: The Dark Knight* duidelijk werd dat met superheldenfilms ook Oscars in de wacht kon worden gesleept, was het hek echter van de dam. Meerdere superheldenfilms per jaar is al lang geen uitzondering meer.

En natuurlijk haken de betrokken uitgeverijen daar gretig op in. DC Comics, na het succes van *The Dark Knight* nu eindelijk verlost van de koudwatervrees voor een herhaling van mislukte projecten als *Superman Returns*, pakt eind mei bijvoorbeeld uit met een fikse stapel comics over *Green Lantern*. Wie wil weten wat de hoofdpersonages uit de film deden vóór het avontuur op het witte doek begon, kan terecht bij vijf *Green Lantern: Movie Prequels*. Daarin laten makers als Geoff Johns (vaste schrijver van *Green Lantern*) en Marc Guggenheim (*Young X-Men*) hun licht schijnen over Sinestro, Kilowog, Abin Sur, Tomar-Re en uiteraard Hal Jordan zelf.

Intussen raast de crossover *War of the Green Lanterns* ook nog door liefst drie verschillende series, dus aan Groen Lantern zeker geen gebrek.

Uitgeverij IDW Publishing sluit in dezelfde maand met *Transformers: Dark of the Moon* (door makers John Barber en Jorge Jimenez) aan op de gelijknamige nieuwe film over de tekenfilmhelden van weleer. Wie een verstripping van de film aan de eenvoudige kant vindt, komt aan zijn trekken met *Transformers: Rising Storm* en *Transformers: Foundation*, twee bundels van vierdelige miniseries die als inleiding op de film dienen en waarvan de laatste losse nummers opvallend genoeg in dezelfde maand verschijnen. Dat klinkt als een gevalletje ongelukkige marketing. De beide miniseries zijn geschreven door John Barber en de bundels kosten $17.99 per stuk.

olav.beemer@stripschrift.nl

■ **EENDEN** De nieuwste Disney-titel bij uitgeverij Boom! Studios, onder *Ducktales*, gebaseerd op de tekenfilmserie met verder een vrolijke mix patronen. De maandelijkse reeks wordt geschreven door Warren Spector, de man achter de videogame *Epic Mickey*, terwijl het [illegible] is van Disney-veteraan Miquel Pujol.

■ **VROUWEN** Met het einde van zijn serie *Echo* in zicht komt schrijver en tekenaar Terry Moore (*Strangers in Paradise*) met de nieuwe kwartaalserie *How To Draw*. Daarin geeft Moore een kijkje in zijn eigen keuken en in elk nummer staat een bepaald thema centraal. Het zal geen verrassing zijn dat deel 1 draait om het tekenen van vrouwen.

■ **VAMPIERS** *The Goon*, een serie van schrijver en tekenaar [illegible] pauze mag het titelpersonage het tot zijn ongenoegen meteen opnemen tegen een paar vampiers. *The Goon* 34 ligt eind juni in de winkels en daarna verschijnt elke twee maanden een nieuw nummer.

■ **SCHILDEN** In 2010 gooide Marvel Comics met de reeks *S.H.I.E.L.D.* onverwacht hoge ogen en in de zomer van 2011 keert schrijver Jonathan Hickman (bekend van *Fantastic Four*) samen met tekenaar Dustin Weaver (*X-Men*) terug voor de tweede ronde.

Uiteraard staat ook nu de (geheime) wereldgeschiedenis weer centraal.

FOTO LEW N DE WACHTAR

BOVEN - Hec Leemans

Leemans en Merho

GEERT VAN GHELUWE

De series *De Kiekeboes* en *F.C. De Kampioenen* domineren de top van best verkopende Vlaamse stripproducties. Ze laten met nieuwe albums en herdrukken klassiekers als *Suske en Wiske* en *Jommeke* steevast achter zich. Tijd om weer eens bij te praten met de makers Merho (Robert Merhottein, 1948, Antwerpen) en Hec Leemans (1950, Temse).

In 1990, 21 jaar geleden, hield Stripschrift *ook al een dubbelinterview met de goed bevriende auteurs. Toen was de overstap van uitgeverij Hoste naar uitgeverij Standaard aanleiding voor het gesprek. Een overstap die het duo geen windeieren heeft gelegd. Elk nieuw* De Kiekeboes*-album van Merho verschijnt in Vlaanderen in een oplage van 90.000 stuks, aldus de auteur; bij* F.C. De Kampioenen *gaat het om een oplage van 67.000 exemplaren, zegt Leemans. Daarnaast verschijnen elk jaar nog tientallen herdrukken van albums uit beide series.*

BOVEN - Markske is bij de fans van *F.C. De Kampioenen* het populairste personage. Ook in de televisiereeks op de Vlaamse tv zorgt de klunzige man vaak voor hilarische toestanden waarbij het altijd fout loopt.

GEHEEL BOVEN - Foto op de Antwerpse boekenbeurs 2010 met van links naar rechts Merho, Hec Leemans, Herman Verbruggen (Markske), Loes van den Heuvel (Carmen), Johny Voners (Xavier), Machteld Timmermans (Goedele), Marijn Devalck (Boma) en An Swartenbroeckx (Bieke).

RECHTS - Stripportret van *F.C. De Kampioenen* met van links naar rechts Maurice, Pascal, Xavier, Carmen met hondje Nero, Pol, Boma, Markske, Bieke met dochter Paulientje, Doortje, Billie en Fernand.

De broek verslijten

De kunst zat er zowel bij Leemans als bij Merho al vroeg in. Leemans woonde nog in Hamme, 'een groot dorp', terwijl de geboortewieg van Merho op de Antwerpse Seefhoek stond. Kunststad Antwerpen oefende op beiden al grote aantrekkingskracht uit. Wat hield dat in?

Leemans: Als jonge snaak van twaalf jaar trok ik vaak met de fiets naar de Sinjorenstad. Toch een ritje van liefst 25 kilometer heen en terug. Antwerpen als metropool trok mij aan. Wandelend en slenterend door de straten sleet ik er heel wat uren. Om musea te ontdekken en vooral ook om Galerij Campo op de Meir te bezoeken. Of het Koninklijk Paleis op diezelfde Meir, in de jaren 1960 één van de eerste plaatsen waar je conceptuele kunst kon zien.

Merho: Galerij Campo was in die tijd zeker nog niet mijn ding... Bij ons thuis stonden theater en cabaret eerder centraal. Mijn vader had altijd acteur willen worden maar mocht het niet. Jeugdtheater en andere 'bonte avonden' waren wel bon ton. Blijkt dat ik in de beruchte en beroemde maar al lang verdwenen Antwerpse Ancienne Belgique op het balkon neb liggen slapen terwijl The Platters op het podium van jetje gaven. Mijn broer Walter was trouwens een verwoed poppenkastspeler waarbij ene Kiekeboe vaak een belangrijke rol speelde.

FOTO ERWIN DE WACHTER

BOVEN - Robert Merhottein, beter bekend als Merho.

Striptekenaars kicken doorgaans op hun allereerste publicatie. Is dat bij jullie ook zo?

Merho: Die allereerste gepubliceerde tekening ergens in het jaar 1964 herinner ik me nog als de dag van gisteren. Dat geluksgevoel was bijna buitenaards! Het gaf me zo'n kick dat ik het bewuste reclameblad naast mij op het nachtkastje legde om het die nacht vele keren te bekijken. Uiteraard kreeg ik eenzelfde opwelling toen mijn allereerste strip in album verscheen. Vergelijk het maar met de eerste kus van je lief... Jammer genoeg went ook dat en was dat gevoel bij het meest recente 126e verhaal 'net' iets minder.

Leemans: Mijn eerste publicatie kwam er in 1969 in dagblad *Het Volk*. Samen met collega-student Sylvain Polfliet van de Dendermondse Academie voor Schone Kunsten verkochten we de spionageverhalen rond Brian Howell aan de Gentse dagbladuitgever. Dat avontuur duurde twee twee jaar. Sylvain is later bij een drukkerij aan de slag gegaan. Hij zou nu een Rolling Stones-strip aan het klaarstomen zijn.

Was studeren eigenlijk wel aan jullie besteed? Of mogen we eerder spreken van 'de broek verslijten'?

Leemans: Ik was een goeie maar luie leerling. Uiteraard wreekte zich dat. Gelukkig kwam ik na mijn middelbare school op die kleine Dendermondse academie terecht. Daar kreeg ik quasi privéles van Hugo van Beveren die uitstekend kon schilderen en tekenen. Dat waren drie fijne jaren tot het *Brian Howell*-avontuur bij *Het Volk* begon. Uiteraard heb ik er nu spijt van dat ik zo weinig heb gestudeerd. Hogere studies of de universiteit kon ik zeker aan. Maar vermoedelijk was ik met een universitair diploma in de hand toch strips gaan maken.

Merho: De middelbare school was bij mij een moetje. Ik wilde al vanaf mijn twaalfde naar de tekenacademie, maar ik mocht niet van mijn ouders. Gelukkig kon ik via de hulp van mijn broer daarna op Sint-Lucas terecht. Mijn dochter Ine (de jongste nieuwkomer in de studio Merho. GvG) had meer geluk. Zij koos voor humaniora met muzische vorming en veel accenten op artistieke disciplines als expressie en plastische kunsten. Ik ben daar jaloers op. Had ik dat zelf ooit mogen doen in mijn tijd was er van *De Kiekeboes* nooit sprake geweest! Ik zou vandaag de dag ook niet meer met een eigen stripreeks beginnen. Het medium televisie lijkt mij interessanter. Ook de hedendaagse stand up comedians en andere cabaretiers kunnen me bekoren. Als ik hen aan het werk zie, bekruipt me nog altijd een gevoel van jaloezie. Maar nu is het te laat om daar nog aan te beginnen.

BOVEN - Fanny is bij *De Kiekeboes* altijd al de populairste geweest. Ze is bijna 18 jaar en drukt heel graag haar eigen wil door. Vriendjes heeft ze bij de vleet maar de ware heeft ze nog niet ontmoet.

Nu of nooit

Jullie eerste vluchtige ontmoeting vond plaats eind september 1971 in het Duitse Lüdenscheid. Heel toevallig mochten jullie in dezelfde kazerne jullie legerdienst voor het vaderland afwerken. Een leuke kennismaking?

Merho: Die allereerste ontmoeting was bijzonder kort. Eén uur voor ik de legerpoort na één jaar verplichte militaire dienst mocht dichttrekken, arriveerde de voor mij totaal onbekende Hec Leemans op de dienst OSC. Dat was de afkorting voor Officier Sociaal en Cultureel, een dienst die verantwoordelijk was voor de bibliotheek en het regimentsblad. In dat wekelijkse soldatentijdschrift heb ik de avonturen van Jager Jansens geïntroduceerd. Ons regiment werd immers de *Jagers te Paard* genoemd, vandaar ook de naam van mijn hoofdpersonage.

Leemans: Zonder dat Merho dat toen wist, heb ik in dat blad de *Jansens*-verhalen gecontinueerd.

GEHEEL BOVEN - Foto op de Antwerpse Boekenbeurs 2010 met van links naar rechts Jaak van Assche (Fernand), Ann Tuts (Doortje), Ben Rottiers (Pol), Danni Heylen (Pascal), Tuur de Weert (Maurice) en Hec Leemans.

Dus als ik het goed begrijp, is Fanny's popje er met ons huisvuil vandoor? Jullie zijn knettergek!
Er valt met hem weer niet te praten!!!

RECHTS - De familie Kiekeboe uit de beginjaren met van links naar rechts Konstantinopel, Marcel, Fanny en Charlotte.

ERNAAST - De Kiekeboes anno 2011.

In de jaren 1970 draaide de beruchte en beroemde Studio Vandersteen op volle toeren. Wat heeft die voor jullie betekend?

Leemans: Als ik me niet vergis, was het in 1968 dat ik een proefpagina maakte voor Willy Vandersteen. Ik kreeg van Willy h'mself een originele *Bessy*-plaat mee naar huis en moest die in spiegelbeeld overtekenen. Ik heb dat toen gedaan maar voegde er meteen ook een beleefde brief bij dat ik niet in de studio wilde werken. Ik wilde 'een vrije tekenaar' zijn met eigen creaties en dat leek me in de Studio Vandersteen moeilijk te realiseren.

Merho: Net voor m'jn legerdienst mocht ik bij Willy Vandersteen, mijn grote stripidool, starten. Samen met Edward de Rop en Eugeen Goossens produceerde ik er wekelijks (!) een nieuw *Jerom*-album voor de Duitse markt. Na mijn legerdienst keerde ik terug naar de studio en werkte onder andere mee aan de strips *Safari*, *Bessy*, *Karl May* maar vooral aan *Pats* en *Tits*. Ik zal nooit ontkennen dat mijn *De Kiekeboes* meer dan een vleugje Vandersteen in zich draagt. Wijlen Willy, die we steevast de 'patron' noemden, was voor mij de ideale leermeester die me prachtige stripdingen leerde. Tot Paul Geerts ergens in 1976 de patron voorstelde om mij in het *Suske en Wiske*-raderwerk in te schakelen. Op dat moment kreeg ik het gevoel van 'nu of nooit' en trok ik met het eerste *Kiekeboe*-verhaal *De wollebollen* onder de arm naar *Het Laatste Nieuws*.

Grote veranderingen

In het Vlaamse dagblad *Het Laatste Nieuws* verschenen vele jaren de afleveringen van *Bakelandt* en *Kiekeboe*. Hebben jullie daar soms gelijktijdig gesolliciteerd?

Leemans: Nee. In 1973 solliciteerde ik bij de Marten Toonder Studio's. Ik kon aan de slag met een strip rond de in die tijd populaire milieuproblematiek: een verhaal over het redden van kikkers in beekjes. Maar ik kon geen goed scenario bedenken. Achteraf gezien had ik de hulp van mijn latere scenarist Daniel Jansens moeten inroepen.

Twee jaar later en dus twee jaar wijzer kopten we dankzij Daniel aan bij de redactie van *Het Laatste Nieuws* en wat volgt is geschiedenis. Op 20 oktober 1975 verschenen de eerste stripstroken van *Bakelandt* in de krant. Simpel was dat in het begin allerminst. Ik moest een tijd lang wennen aan de werkdruk om dagelijks een halve bladzijde te maken.

Merho: Ik kreeg van de toenmalige eindredactie van de krant een proefcontract voor twee verhalen. De krant keek duidelijk eerst de kat uit de boom. Willy Vandersteen vond dat te risicovol en gaf me nog een tijdelijk *Tits*-contract. Dat eerste jaar werkte en tekende ik liefst zes en een halve dag per week... Moordend, maar lonend. De allereerste *Kiekeboe*-strook verscheen op 15 februari 1977. Sinds die dag staan mijn Kiekeboes ononderbroken in de krant. De laatste jaren verschijnen ze in *Gazet van Antwerpen* en *Het Belang van Limburg*

Dat ik die kans kreeg bij *Het Laatste Nieuws* had met twee dingen te maken. Na een aanvankelijke weigering van m'jn stripwerk vroeg ik hen het te laten lezen door de kinderen van de toenmalige journalisten. Die vonden het goed. Bovendien sluimerde er nog iets bij de krant waar ze al geruime tijd mee in hun maag zaten.

Op het ogenblik dat Albert Maertens algemeen directeur was had *Het Laatste Nieuws* ter voorpublicatie *Suske en Wiske* aangeboden gekregen. Na de oorlog was Maertens echter krijgsauditeur geweest. Hij wist van het oorlogsverleden van Willy Vandersteen en wilde de meest populaire Vlaamse stripreeks ooit onder geen beding in de krant. Haast overbodig te stellen dat de krant later veel spijt van deze beslissing heeft gehad. Maar mij kwam het goed uit!

De eerste albums verschenen in zwart/wit bij uitgeverij Hoste. Waren jullie daar gelukkig mee?

Leemans: In de verste verte niet! Op het ogenblik dat onze albums eindelijk na veel zeuren in de striprekken lagen, verschenen alle andere reeksen al in kleur. Hoste was de uitgever van *Het Laatste Nieuws* en vond dat de albums zo goedkoop mogelijk geproduceerd moesten worden. Dan zouden ze wel verkopen. Albert Maertens opperde zelfs om niet voor het albumformaat van *De Rode Ridder*, een voorstel van Daniël Jansens, maar voor oblong-albums. Hij had het Italiaanse formaat voor ogen waarin in de jaren 1950 *Eric de Noorman* verscheen. Gelukkig hebben we dat plan kunnen

ONDER - Stripplaatje uit *Grof wild* naar Pieter Aspe, pottood en inkt.

LINKS - **Aankondiging van *Grof wild* naar Pieter Aspe. Het album verschijnt op 21 september 2011.**

ONDER - **De uitreiking van het Strip Paard (van kunstenaar Tjok Dessauvage) in oktober 2006 aan Hec Leemans. Van links naar rechts: Merho, Hec Leemans en toenmalig burgemeester Paul Vanhie.**

tegenhouden. De eerste *Kiekeboe* verscheen in een oplage van 5.000 exemplaren terwijl van *Bakelandt* 15.000 albums werden gedrukt. Het duurde echter tot 1985 of het 30e album in de reeks voordat de strips eindelijk in kleur werden gedrukt: *Bakelandt*, dat toen tien jaar bestond, met het album *De gezant* en *Kiekeboe* met *Het lot van Charlotte*. Uiteraard bleek dat de verkoopprijs, die verdubbelde, geen enkele invloed had op de verkoopcijfers. Integendeel...

De grote transfer naar uitgeverij Standaard vond in 1990 plaats. Wat was daarvoor de reden?

Merho: We voelden ons al een tijdje niet zo senang meer bij uitgeverij Hoste. Op zekere dag verdween ook nog eens de persoon waarmee we het beste samenwerkten. Op dat ogenblik trok ik mijn stoute schoenen aan om bij Manu van Treeck, de toenmalige directeur van uitgeverij Standaard, aan te kloppen. Die had zeker oren naar een overstap en ook Willy Vandersteen, wiens invloed als bestsellerauteur groot was, maakte geen bezwaar. Dat Hec met *Bakelandt* mee zou gaan, was evident.

Verkooptoppers

Hec, naast de realistische *Bakelandt*-serie ben je *F.C. De Kampioenen* gaan maken. Kwam je hiermee uit de kast als humoristisch tekenaar?

Leemans: Het klinkt lezers misschien vreemd in de oren klinken maar ik wilde al heel lang humoristische strips maken. Als jongen droomde ik daar al van. Toch durfde ik die niet te tekenen, omdat ik bang was op die manier mijn realistische visie op tekenen te verliezen. Voor uitgeverij Standaard maakte ik bij voorbeeld twee *Kowalsky*-albums en bij Lombard, met hulp van Dirk Stallaert, drie op de klare lijn geïnspireerde strips rond Nino. Het vierde album is al jaren in de maak en zal hoop ik toch nog een keer gaan verschijnen.

Op zekere dag bood een Vlaams tv-producent mij de reeks *Windkracht 10* aan om te verstrippen. Dat was niets voor mij behalve dat ik na dat gesprek bedacht dat ik wel uit de voeten kon met een verstripping van de tv-reeks *F.C. De Kampioenen*, over de knotsgekke avonturen van een bende amateurvoetballers die altijd verliezen. Het duurde een aantal maanden voor ik de komische typetjes in mijn vingers had. Controlefreak als ik ben, wilde ik een goede stripversie van de reeks neerzetten. Maar de grondige voorbereiding bleek goud waard, want de strip bleek een schot in de roos. Het eerste album *Zal 't gaan, ja?*, zo genoemd naar de

Hec Leemans
1977 Bronzen Adhemar Stripgidsprijs Turnhout
1993 Prix St Michel Brussel voor *Nino, De prinses van Manhattan*
2000 Rookie Stripfestival Middelkerke voor *F.C. De Kampioenen*
2002 Gouden Potlood Stripfestival Middelkerke
2006 Award Hét Paard in de Strip 150 jaar Winkel Koerse

Merho
1983 Bronzen Adhemar Stripgidsprijs Turnhout
1984 Marcel Kiekeboe 'Antwerpse Snor van het Jaar'
1989 Gouden Stip voor Strips van de Stipkrant
1991 Prijs Beste Vlaamse serie van Vlaamse Kamer van Stripexperten
1997 Gouden Stip voor Strips van de Stipkrant
1998 Gouden Potlood Stripfestival Middelkerke
2004 Kid Award Strips van *Het Laatste Nieuws*
Ereburger van Zoersel en Durbuy

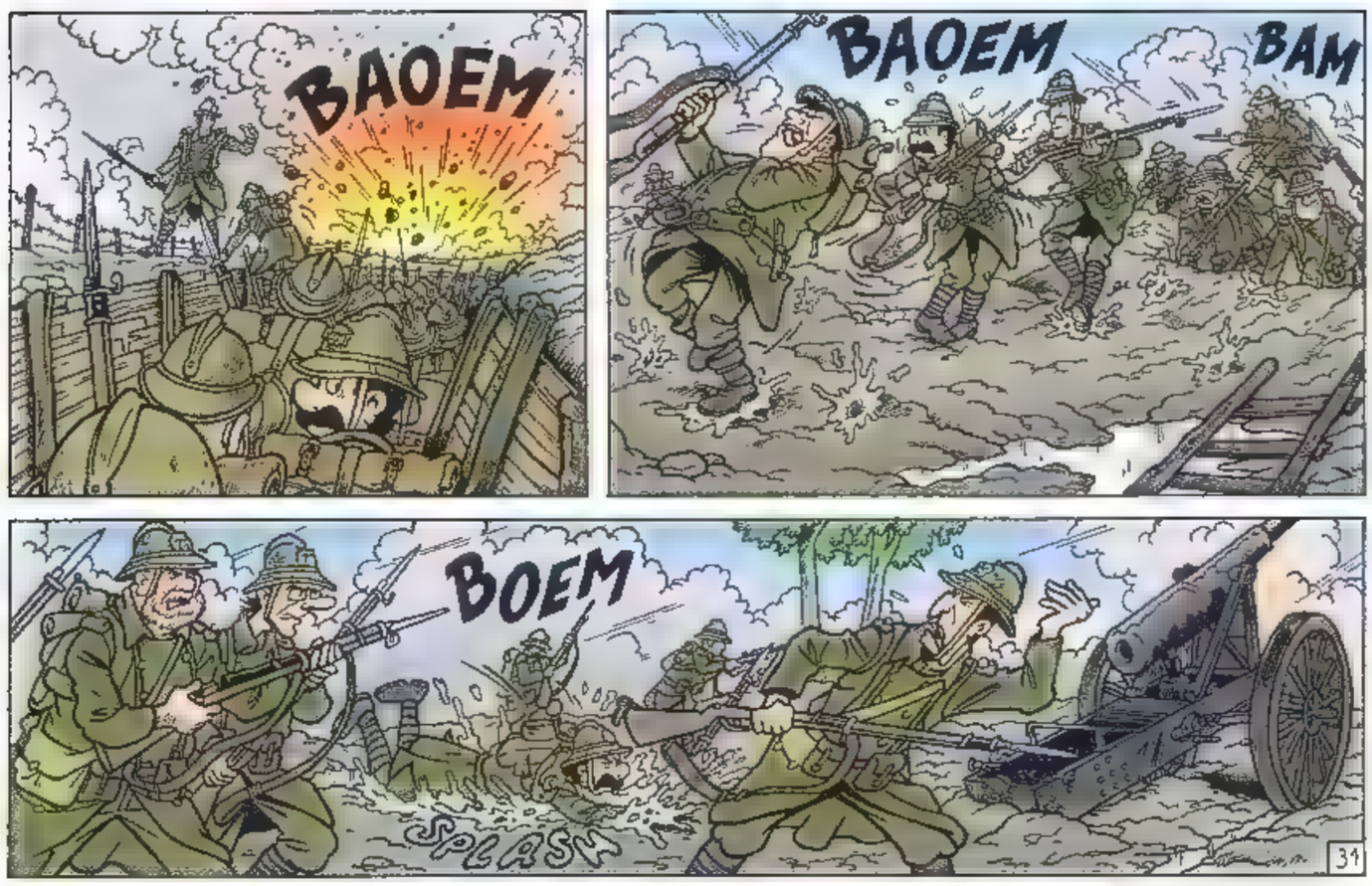

BOVEN EN RECHTS - Fragment uit album 127 – *De Pepermunten* – dat de Kiekeboes naar een 'film-frontlinie' brengt tijdens de Eerste Wereldoorlog.
Alles in het album is fictie maar toch gebruikt Merho het Bayernwald in Wijtschate dat hij zelf bezocht en het kanon dat in Vormezeele bij Ieper staat. Zijn vader was één van de vele Belgische strijders in deze oorlog tijdens hun krijgsgevangenschap noodgedwongen in Duitsland moest gaan werken.

favoriete uitspraak van garagehouder DDT, verscheen op 1 november 1997 in een oplage van 50.000 exemplaren en was binnen een maand uitverkocht. En nog eens 15.000 exemplaren vonden moeiteloos een nieuwe eigenaar. Vandaag de dag haalt elk album inclusief de herdrukken een oplage van 60.000 tot 140.000 exemplaren.

Ging de tijd die je in *F.C. De Kampioenen* stak niet ten koste van *Bakelandt*?

Leemans: Achteraf moet ik concluderen dat ik *Bakelandt* te lang heb laten leven. De reeks bleef al jaren op 29.000 exemplaren steken. De strip had een vast lezerspubliek, maar daar bleef het bij. Het was voor mij een soort bevrijding toen in juni 2006 het laatste album verscheen. Dat was nummer 96. Iedereen zegt mij dat stoppen bij het honderdste album zoveel mooier was geweest. Het had gekund. Er ligt nog een aantal scenario's klaar, maar ik heb er echt geen zin meer in.

Wat maakt *F.C. De Kampioenen* al jaren tot één van de Vlaamse successtrips?

Merho: Naast het vakmanschap van Hec om die transformatie van televisie naar strip boeiend genoeg te kunnen uitvoeren, speelt mee dat die figuren uit de televisiereeks al een soort levende stripfiguren zijn. Dat werkt ook zo bij collega Willy Linthout die van, met en rond Urbanus een eigen leefwereldje heeft geschapen waarin heel wat kan en mag.

Leemans: Dat klopt helemaal! Het stoort me niet dat de figuren van *F.C. De Kampioenen* niet van mij zijn. Ik gebruik ze in mijn strips wel op zo'n manier dat ik er mee kan doen wat ik zelf wil. Dat de televisiereeks nu na 21 seizoenen stopt, zie ik niet direct als een bedreiging voor de strip. De herhalingen worden zo frequent op de buis vertoont en halen dermate hoge kijkcijfers dat *F.C. De Kampioenen* nooit echt zal verdwijnen.

Verkoopcijfers liegen nooit, zeggen de marketeers. Van drie albums van *De Kiekeboes* werden vorig jaar de meeste exemplaren verkocht: *Vrouwen van Mars*, de eerste gerestylde *De Kiekeboes*, *Tienduizend dagen* en *Stinkend rijk*. Daarna volgden in 2010 in België maar liefst vier albums van *F.C. De Kampioenen*: *20 jaar later*, *Oma Boma trainer*, *DDT doet weer mee* en *De Kampioenen maken ambras*.

Waarom blijven *De Kiekeboes* nu al jaren achter elkaar de absolute verkooptopper in Vlaanderen?

Leemans: Wat ik bij mijn collega Rob al vanaf het begin merkte, is dat hij verdomd goed weet waarmee hij bezig is. Een mooi voorbeeld is zijn indrukwekkende archief in zijn tekenatelier. Rob hoeft maar in zijn archief te duiken om gelijk welke documentatie boven water te halen. Ik heb die discipline nooit gehad. Wanneer ik documentatie nodig had, toog ik naar De Slegte, op zoek naar het juiste boek. *De Kiekeboes* getuigt van kwaliteit met elke keer opnieuw een sterk plot. Het is niet omdat Rob er bij zit maar ik geniet nog altijd van elk nieuw album. Hij is een geboren verteller en dat zie je in elk verhaal terug

Merho: *(glimlacht) F.C. De Kampioenen* zit me steeds dichter op de hielen. Dat merk ik ook als ik in een warenhuis de stripafdeling bezoek. Veel vaker dan vroeger hebben kinderen een *F.C. De Kampioenen*-album in de hand.
Je hoort me zeker niet klagen maar ik denk dat ik met de huidige oplage van 90.000 stuks een maximumgrens bereikt heb.

RECHTS - Schets van Bakelandt en Rooie Zita te paard met aanstormende honden.

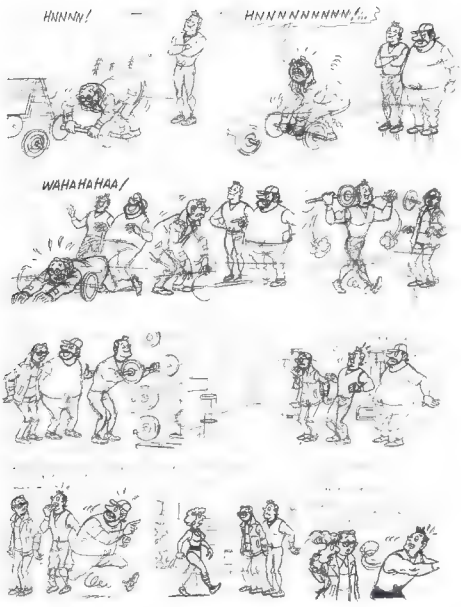

HNNNN!
HNNNNNNNNN!...
Pff... pff... pff... pff...
WAHAHAHAA!
Toon hem even hoe het moet, Antonia.
Kijk! Zo, slapjesnus!
Je zult nog veel pap moeten eten vooraleer je dit kunt, hè brilleke!
JOEHOE! WAAR IS MIJN PERSONAL TRAINER?
ANTONIA
Oei, oei! Madame Carmen!
Ik heb nog veel werk, Antonia & voor me het volgende uur niet meer ten.
Amai! Wat doet die grasspriet hier?
Meneer Vertongen komt bij ons werken.
Hij zal vandaag uw personal trainer zijn!
Maar Antonia! Dat ben jij toch?
Ja,ja. Ma Maar ik moet met mijn moeder naar de kapper!

Van geluk gesproken

Hebben jullie ooit voor elkaar een scenario geschreven? Of is dat niet haalbaar?

Merho: Nee, dat zou niet lukken... maar nu je toch een vraag stelt over andermans scenario's: ik gebruik een novelle van de populaire Vlaamse thrillerauteur Pieter Aspe voor een nieuw verhaal van *De Kiekeboes*. Het gaat om het korte verhaal *Grof wild* dat een tiental jaar terug als Boekenweekgeschenk werd verspreid. Toen ik dat las, wist ik het onmiddellijk! Dit verhaal heeft de structuur van een echte *Kiekeboe*. Op de Antwerpse boekenbeurs in november 2009 lanceerde ik dat idee bij mijn uitgever. En die was meteen enthousiast. Aangezien de boeken van Aspe ook bij WPG Uitgevers – de eigenaar van uitgeverij Standaard – verschijnen, bleken de rechten geen enkele belemmering. Aspe zelf fronste de wenkbrauwen nogal toen ik hem van mijn voorne men vertelde. Er zit nogal wat expliciet geweld in het verhaal en ook voor een paar sekskcènes moest ik gas terugnemen. De basisplot zit echter goed in elkaar en om daarmee aan de slag te gaan vond ik erg leuk. Aspe heeft al een groot stuk van de strip gezien en hij was aangenaam verrast door de strakke vertellijn. Dit album zal net voor de komende Antwerpse boekenbeurs verschijnen.

De Kiekeboes duiken op in de nieuwste *Jump* van Charel Cambré...

Merho: Ja, in het nieuwste album *De kop van Kiekeboe*. Begin 2010 bracht het Vlaamse mannenblad *P-Magazine*, naar aanleiding van de gerestylede *De Kekeboes*, een speciale editie van het album *De Affaire Chi-Chi* uit met vier verschillende omslagen. Charel maakte toen een smaakvol omslagontwerp maar dat was net niet sexy genoeg om als

BOVEN - Plaat in potlood en in inkt uit *F.C. De Kampioenen 67: Supermarkske is weer fit*, dat in mei 2011 verschijnt.
LINKSONDER - *Nino* of het vierde deel in de ultieme strip van Hec Leemans die hij ooit wel eens wil afwerken. Hier alvast een dubbele stripstrook als voorproefje.
ONDER - De modebewuste Kiekeboes in hun nieuwste outfit. Het is de bedoeling dat ze in de komende albums sneller inspelen op hedendaagse modetrends.

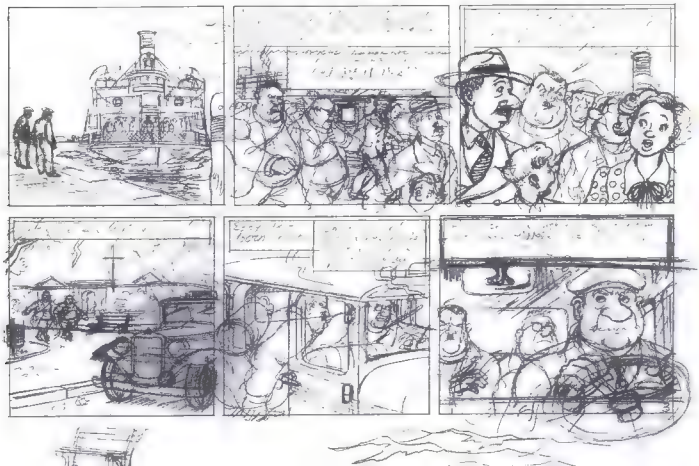

JAGER JANSENS
WAH
SOLDAAT JANSENS - 1993 - HUMO REGIMENTAAL
OP EEN DAG NA DE SCHIETOEFENING
JUMP! GO!
NOU ... NOOIT GEDACHT DAT ZIJ ZOVEEL VRIENDEN ZOUDEN HEBBEN!
MAAR WAT ZOU HET LEUK ZIJN ALS ONS REGIMENT OOK EEN MASCOTTE HAD... DAT HOORT ELGENLIJK ZO...
IK HEB EEN VAN EEN FRANS REGIMENT GEHOORD DIE EEN WILDE KAT...
ALS MASCOTTE MADRID... WE MOETEN ER OOK EEN HEBBEN... DAAR ZORG JIJ VOOR!
IK ... NOU ZEG... WAAR MOET IK ZO IN VANDAAG HALEN? EEN VERDOOFDE GEKO... EEN HOND? EEN KAT? GA HET MAAR AAN EMMANUEL VRAGEN...
HEE JANSEN! JIJ BENT GE-LOOFT VOOR DAT ZAAKJE! MOET JE EENS BEGLUKSTER REN...
...EEN OF ANDER BEEST VINDEN ALS MASCOTTE VOOR HET REGIMENT !!! JAT MOET DAT DAN WEL WEZEN
EENIGE DAGEN LATER...
"HOEZO" WAT IS DAT ? JE HEBT ME TOCH ZELF GEZEGD EEN MASCOTTE VOOR HET REGIMENT TE ZOEKEN ? NOU, IK HEB DIT GEVONDEN IN EEN UIT-VERKOOP VAN EN CIRCUS ... ZIET PRACHTIGDING HEEFT ZEIL PRACHTIGDING HEEFT
SMAK

BOVEN – **Jager Jansens en Soldaat Jansens of de gezamenlijke strip die Merho en Hec Leemans twee dienstjaren na elkaar in het militaire blad *Shako* publiceerden. Merho was eerst aan de beurt met Jager Jansens in 1971; één jaar later liet Hec Leemans Soldaat Jansens opdraven in het magazine.**

winnaar uit de bus te komen. Ik suggereerde Charel dat ik het leuk zou vinden als hij een keer iets zou doen met mijn stripfiguren in zijn strip, maar dan getekend in zijn stijl. Zoiets hoef je hem geen twee keer te zeggen. Onmiddellijk kwam hij met voorstellen en het resultaat valt te lezen in *De kop van Kiekeboe*. Zijn aangepaste Kiekeboes passen perfect in de nieuwste *Jump* en het doet me deugd dat ik zo'n groot Vlaams striptalent een duwtje in de rug kan geven. Zijn kinderreeks is in mijn ogen in staat om de *Jommeke* van de 21e eeuw te worden. Hopelijk krijgt Charel van de uitgeverij hiervoor het benodigde krediet. Er ligt nu een dozijn *Jump*-albums in de winkels. Mijn eigen *Kiekeboe*-verhalen zaten qua verkoopcijfers pas in de lift vanaf het 18e album.

Hebben jullie de laatste grote Vlaamse stripreeksen gecreëerd?

Merho: Dat zou best kunnen en we beseffen heel goed dat we daar 'nog eens vijf minuten geluk!' hebben gehad. Zeker wat Vlaanderen betreft, is een voorpublicatie altijd de springplank geweest naar succes. Dankzij *Het Laatste Nieuws* kregen we naamsbekendheid èn dagelijks een pak lezers die we op een andere manier moeilijk zouden bereiken. Tegenwoordig zijn dagelijkse strips geen prioriteit meer voor de krant. Het spreekt voor zich dat het lanceren van een nieuwe reeks daardoor aartsmoeilijk is. We kunnen alleen maar hopen dat talentvolle striptekenaars niet ontmoedigd raken en hun ding blijven doen. Bij WPG Uitgevers beseffen ze goed dat er binnen een aantal jaren met nun striptoppers grote problemen kunnen ontstaan. Onze collega's en wijzelf worden immers een dagje ouder.

ONDER – **Charel Cambré en zijn versie van de Kiekeboes. In zijn nieuwste album laat hij ze samen met zijn hoofdpersonages Dweezil, Brains, Lisa en Armando een avontuur beleven waarbij zelfs 'monsieur Robert' even mag rondtoeren.**

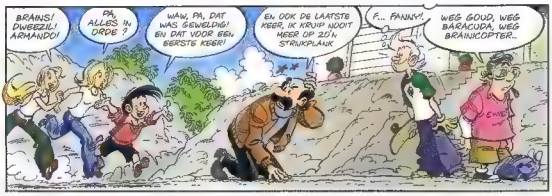
BRAINS! DWEEZIL! ARMANDO!
PA, ALLES IN ORDE ?
WAW, PA, DAT WAS GEWELDIG! EN DAT VOOR EEN EERSTE KEER!
EN OOK DE LAATSTE KEER, IK KRIJG NOOIT MEER OP ZO'N STOOMPLANK
F... FANNY!
WEG GOUD, WEG BARACUDA, WEG BRAINICOPTER...

Familiekring

Zelf tekenen, maar ook een eigen studio. Hoe zit dat?

Leemans: Alles alleen tekenen is uiteraard niet meer mogelijk. Wij produceren jaarlijks minstens vijf albums. Dat is eigenlijk slavenarbeid. Maar gelukkig goed betaald. Claus Scholz, sinds enige tijd tekenaar van *De Rode Ridder*, was mijn vaste assistent in de *Bakelandt*-periode. Tom Bouden is al twaalf jaar mijn rechterhand bij *F.C. De Kampioenen*. Daarnaast is er ook nog een inkleurster in dienst en helpt Mario Boon mij wekelijks met het scannen van tekeningen. Zelf maak ik nog alle basisschetsen. Ik inkt de koppetjes en een deel van de figuren. Ik kijk elke tekening en inkleuring na en corrigeer waar dat volgens mij nodig is. Het is niet dat ik met al die hulp nu ineens niets meer te doen zou hebben.

Merho: Bij mij is het voor een deel een familiebedrijfje geworden. Mijn vrouw Ria kreeg op zeker moment als lerares wiskunde aan een beroepsopleiding zeven maagzweren waardoor ze besloot om met het onderwijs te kappen. Ik zocht toen een vaste inkleurster naast Resi van Treeck en dat werd Ria. Eerst nog even met penseel en plakkaatverf maar niet veel later met de computer. Ria is trouwens al sinds de eerste *Kiekeboe*-stripstrook degene die voor de lettering zorgt. Ook mijn dochter Ine, voorheen kleuterleidster, is sinds 1 september 2009 bij ons aan de slag. Haar taak binnen de Merho NV is het restaureren van de oude uitgaven en dat doet ze met veel overtuiging. Trouwens, net was al langer

onze bedoeling om Ine bij *De Kiekeboes* te betrekken. Ik wilde niet dat mijn dochter zou meemaken wat de dochters Vandersteen overkwam toen hun vader overleed. Zij wisten veel te weinig af van alle zaken waarmee hun vader bezig was

En welke medewerkers behoren niet tot de familiekring?

Merho: Peter Koeken, mijn vaste inkter, doet dit werk al vijfentwintig jaar. *Het witte bloed* was zijn eerste opdracht voor mij en daarmee schoot hij meteen in de roos. Peter is altijd gebleven, maar ik heb ook diverse assistenten zien komen en gaan: Rik Dewulf, Steve van Bael en Dirk Stallaert... Stallaert had het echt in zich maar hij had te weinig binding om er mee door te gaan. *De Kiekeboes* waren geen jeugdsentiment voor hem.

Op dit moment kan ik rekenen op twee goede tekenkrachten: Thomas Du Caju en Kristof Fagnard. Thomas, die ook nog de strip *Betty & Dodge* tekent, kwam erbij in 2006 terwijl Kristof als 'jongste bediende' meedraait sinds 2009. Leuk verhaal daarbij is dat ik zijn grote stripidool was terwijl hij van zijn katholieke Limburgse ouders mijn verhalen niet mocht lezen. Die waren te gewaagd... Nu zijn zij uiteraard apetrots op hun zoon en de reeks!

Waar ik me voor de toekomst wel wat zorgen over maak, zijn de typische *Kiekeboe*-scenario's. Daar staat of valt de strip mee. Een aantal mensen als Steve van Bael en Ivan Adriaenssens reikten mij goeie ideeën aan, maar op dit ogenblik kan niemand mij echt vervangen. Mijn strip maakt ook een evolutie door. Denk aan de (v)echtscheiding bij de Van der Neffes en de introductie van Tomboy, het hoertje. Toen ik die laatste aankondigde bij uitgeverij Standaard sloegen ze zowaar groen uit. En voor 35 jaar *De Kiekeboes*, wat we volgend jaar vieren, wil ik graag uitpakken met de onthulling van een goed bewaard familiegeheim!

Leemans: Iemand anders voor mij laten schrijven, is moeilijk. Ik zou de ideeën van die ander helemaal naar mijn hand zetten. Ik kan niet nalaten eraan te prutsen. Dat komt ook bij andere auteurs voor. Hergé liet wel eens Greg of Jacques van Melkebeke voor zich schrijven, maar bewerkte toch altijd die ideeën op zijn eigen manier. Ik merk in de albums van Rob en die van mezelf dat we vandaag de dag op een andere manier vertellen dan vroeger. Veel sneller. Daardoor hebben we voor een verhaal ook meer materiaal nodig. Vroeger zag je in extenso de held naar het vliegveld rijden, inchecken en naar het vliegtuig wandelen en opstijgen. Nu kan dat vaak in één plaatje!

Ouderwets gedoe

Autobiografisch schrijven: is dat voor jullie weggelegd?

Leemans: Dat is niet aan mij besteed. Daar is mijn geheugen net iets te slecht voor... En mijn leven niet boeiend genoeg. Daar ga je geen lezers mee vervelen. Ik laat dat aan schrijvers over.

Merho: Ik ben daar weer wel mee bezig, onder meer via mijn eigen blogsite. Ik heb ook het eerste geïllustreerde stripblogboek bij WPG Uitgeverij kunnen uitbrengen onder de titel *www.dekiekeboes.be*. Mocht het ooit tot een echte autobiografie komen, dan heb ik mijn openingszin al klaar: 'De dag dat ik werd geboren, overleed de Hongaarse componist Franz Lehar. Huilend kwam ik ter wereld...'

Zien jullie de (papieren) strip in de toekomst verdwijnen?

Merho: Papier verdwijnt nooit... Sinds de uitvinding van de boekdrukkunst is er eigenlijk bar weinig veranderd aan het concept 'boek'. Wat we wel vrezen, is dat de jeugd van tegenwoordig die strips online of als e-book leest, vervolgens niet meer de papieren albumversie gaat kopen. De huidige generatie is niet meer zo gek van verzamelen. Wij verzamelden platen, boeken, postzegels of strips om het ook echt in handen te kunnen hebben. Nu zijn ze tevreden met een download.

Leemans: Ik voel me al een tijd niet meer zo thuis in de stripwereld. Er verschijnen strips die me totaal niet aanstaan of waar ik niet de minste voeling mee heb. De strips van Rob en mijzelf worden al te vaak in diverse media versleten voor ouderwets en aftands. Er zijn veel modernere dingen dan wat wij maken. Uiteraard met pretenties, met de computer gemaakt en waarbij haast altijd een introspectief onderzoek van het ene of het andere hoofdpersonage plaatsgrijpt... Voor bepaalde journalisten is dat dan wel 'je van hèt'! Gelukkig stel ik vast dat ons ouderwetse gedoe nog altijd aanslaat bij het grote publiek. Mensen willen goede en interessante verhalen lezen.

Wat vind je van manga's?

Leemans: Ik heb een hekel aan manga's. Dat is iets voor Japanners. Wat merkwaardig is, is dat onze zuiderburen blijkbaar wèl die manga's vreten. Recente cijfers tonen aan dat 2% van de huidige Franse strips manga's zijn maar dat ze ondertussen al goed zijn voor 15% van de omzet. Een duidelijk bewijs dat Fransen ook graag andere tekenverhalen lezen dan louter die van hun eigen auteurs. Jammer dus dat er voor onze strips nooit echte pogingen werden ondernomen om ze op de Franse markt te introduceren. Maar het is nooit te laat om dat alsnog te doen...

geert.van.gheluwe@stripschrift.nl

ONDER – Drie cameo's

- **Merho als gangster Roberto in *Vertongen en Zoon*.**
- **Hec Leemans als Hector Leepmans in *Kiès Kiekeboe*.**
- **Merho als Merhottini in *Zita op de planken*.**

Cameo's

Zowel Merho als Leemans komen als cameo voor in elkaars strips. Merho kwam al twee keer in beeld. Eén keer in de Bakelandt*-reeks, waar hij in album 39 – Zita op de planken – als toneelspeler Merhottini mag opdraven. Daarnaast wist Hec Leemans hem te portretteren als gangster Roberto, de boevenvriend van Elio Crapuloso, in* F.C. De Kampioenen 27: Vertongen en Zoon. *Hec Leemans mag als Hector Leepmans het zoveelste vriendje spelen van de vurige Fanny in* Kiekeboe 13: Kies Kiekeboe. *Ook nu weer duurt de verliefdheid van Fanny slechts één album...*

VERREK! De deur van de auto is op slot! Mariah heeft de sleutels!
ELIO! Wat betekent dit allemaal ?
MARIAH! Domme geit! Waarom ben je niet in de auto blijven zitten?
Maar... ik heb een paar klappen gedaan! Waar heb jij die zakken met geld vandaan ?
GEEF ME DE SLEUTELS, TRUT!
Ik heb hem al verteld dat jij aan de verkiezingen meedoet Hector is ook politiek geïnteresseerd !
Ik behoor tot een nieuwe strekking groen links
Ik dacht dat links rood was ?
Dat is nu precies het nieuwe ! Als rood groen wordt, loop je geen blauwtje Dat staat zwart op wit.
MERHOTTINI! WAAR BLIJFT DE VERDOMMENIS ? SLAAP GEVALLEN ? VAART...
HOU DE MOP, MAN! EN VERTEL AAN DE TOESCHOUWERS DAT DIT VOORSTELLING AFGELOPEN IS! FIN! !
DOE DAT MAAR ZELF, SABELSLEEPER ALS JE TENMINSTE HET LEF EFFE HEBT !...

FOTO CHARLOTTE DEVROE

Niet veel tekenaars maken hun stripalbumdebuut op 47-jarige leeftijd maar Lode Devroe (Waregem, 1963) draait er zijn hand niet voor om. *Hangar 84*, op scenario van Pieter van Oudheusden, is dat officiële debuut, al stond de strip wel een aantal jaren geleden in *Zone 5300*.

Lode Devroe

Een leven vol mysteries

TEUS DE KRUIJF

ONDER - Stripspeciaalzaak De Poort in thuishaven Gent presenteerde op 5 maart het debuutalbum van Devroe. In het programma een heuse lezing over het Roswell-incident door kenner Frederick Delaere.

Hangar 84 is gebaseerd op het bekende Roswell-incident uit 1947 waarbij een onbekend voorwerp in de Amerikaanse woestijn van New Mexico neerstortte. De betrokken militairen spraken aanvankelijk over een UFO om een dag later ijlings op deze woorden terug te komen en het een weerballon te noemen. Dat Devroe over deze materie een strip maakte is niet toevallig; hij heeft grote belangstelling voor aardse en niet-aardse mysteries.

OPGELET! DEZE INFORMATIE IS STRIKT PERSOONLIJK! DE INHOUD IS SCHOKKEND! VERMIJTIG DE TAPE NA BELUISTERING!
UITNODIGING
BOEKPRESENTATIE
HANGAR 84
LODE DEVROE
PIETER VAN OUDHEUSDEN
EN SIEGFA MOLLIE
De Poort
5 MAART 2011
19u30 - 22u
ZOO: LEZING OVER UFO'S
EN HET ROSWELL-INCIDENT
DOOR FREDERICK DELAERE
GELIEVE TE BEVESTIGEN VOOR 25 FEBRUARI EN TE VERMELDEN OF JE JE GEVOELIGE PARTNER MEEBRENGT.

Als ik het dus goed begrijp is het geen fonkelnieuwe strip?

Lode Devroe Correct. Ik tekende het verhaal al enkele jaren geleden voor het tijdschrift *Zone 5300*; daarna verlengde ik het nog wat voor een publicatie op de website van *Pulpdeluxe*. Voor deze albumversie heb ik nog wat aan de tekeningen geschaafd en – ook om aan een fatsoenlijk aantal pagina's te komen – heb ik er een aantal dossiers van de hoofdrolspelers aan toegevoegd. In die dossiers staan enkele aardige feiten en wetenswaardigheden. Het geeft het album tevens een meer authentieke en wetenschappelijke uitstraling. Ik had nu ook de kans om met de lay-out de oorspronkelijk bedoelde oblongvorm toe te passen; de eerste publicaties werden op staand A4-formaat gedrukt of getoond.

Op zoek naar de waarheid

Waarom een strip over het Roswell-incident?

Ik ben al heel lang geïnteresseerd in de mysterieuze zaken die ons omgeven. Graancirkels, critters (Niet eerder ontdekte levensvormen, TdK), de Yeti, de beelden op Paaseiland, onmogelijke, al miljoenen jaren in de diepzee levende monstervissen, de mysteries van Stonehenge en Loch Ness, dat soort zaken houden me al een leven lang in de ban. Over dit specifieke Roswell-incident heb ik veel gelezen. Je kunt, als je je erin verdiept, niet tot een andere conclusie komen dan dat er meer is gebeurd dan een weerballon die naar beneden kwam. In de dagen na het incident werd de ene na de ande-

LINKS - Devroe tekende deze Vlaamse striphelden in atoomstijl voor de website van het Vlaamse Onafhankelijke Stripgilde (VOS). Herken je wie het zijn?

re theorie geopperd en bedacht. Geen één hield echt stand. Pas ruim dertig jaar later – in 1978 – werd door een journalist extra informatie boven water gehaald waarna er meerdere boeken verschenen. Tot op de dag van vandaag is dè waarheid echter nog nooit bewezen en precies blootgelegd. Hoog tijd om er op mijn manier eens een licht op te laten schijnen.

En wat toont dat licht dan aan de lezer?

Uiteraard raad ik je aan het album gewoon te lezen. Samen met scenarist Pieter van Oudheusden vermeng ik een deel realisme met een deel 'wat als'. Het feit dat verschillende nooggeplaatste getuigen, zelfs op hun sterfbed, officieel hebben verklaard dat de versie van een neergestorte UFO de enige juiste is, is voor mij voldoende bewijs dat er geen recht is gedaan aan de waarheid in de krantenpublicaties en in officiële lezingen van de overheid. Wij speculeren vrijelijk met die waarheid. De getoonde aliens zijn bij voorbeeld mede gebaseerd op de Japanse invasie – het gele gevaar –, ze hebben spleetogen! Er bestaat een Sumerische, heel oude theorie dat iedere drieduizend jaar een twaalfde planeet aan de aarde voorbij gaat. Zoals God ook de mens naar zijn evenbeeld heeft geschapen heb ik ook sterk de overtuiging dat het niet voor niets is dat buitenaards leven zo vaak in illustraties en films op de mens lijkt. Ook wil ik mijn strips goed gedocumenteerd brengen. Ik vertrek daarbij vanuit de realiteit en vul een beeld dan aan met mijn impressies. Het moet een enigszins wetenschappelijke uitstraling krijgen zonder dat het overkomt als een encyclopedie.

LINKS - Illustratie voor een vaccinatiecampagne tegen mazelen uit 2008. De slogan op de poster luidde *De mazelen comeback tour.*

Hoe komt een uitgever als Sherpa bij jou terecht?

Ik was inmiddels bezig aan een vervolg op dit eerste deel, *Painted Desert*, en had hiervoor een hernieuwde subsidieaanvraag lopen bij het Vlaams Fonds voor de Letteren. Deze stelt als eis dat een auteur minimaal één stripalbum op zijn naam moet hebben staan om voor steun in aanmerking te komen. Van het een kwam het ander. Sherpa bleek geïnteresseerd in het verhaal en de reeks past ook prima in haar fonds.

Blijft een onderwerp, zoals een in de doofpot gestopte UFO voldoende aanknopingspunten bieden voor nòg een album?

Bij dit tweede deel ga ik dieper in op een tweetal personages die in het eerste deel eigenlijk helemaal niet zo'n grote rol spelen. Ufoloog Mark Mazure en verpleegster June Crane komen elkaar tien jaar na de crash in de buurt van Roswell tegen. Crane blijkt enige tijd verdwenen te zijn geweest maar onduidelijk is wie of wat daar achter zit. Mazure zoekt bewijs voor zijn theorie dat er – in tegenstelling tot wat de autoriteiten blijven zeggen – wel degelijk sprake is van een buitenaardse bezoeker. Uiteraard trekken ze samen door de verlaten woestijn waarbij ze door ongure individuen worden gedwarsboomd en de woestijn toch minder verlaten is dan ze lijkt.

ONDER - Miss Sollicity, een figuur gecreëerd voor het blad *Vacature.*

RECHTS – *The Gang of Six*, gemaakt voor *Leefsleutels*, een blad van de gelijknamige organisatie met als doel bij te dragen aan het sociaal-emotioneel welbevinden van kinderen.

ERNAAST – De aankondiging van *Painted Desert*, het vervolg op *Hangar 84*, waarin verpleegster Crane en ufoloog Mazure voor vreemde situaties komen te staan.

ONDER – Het mogelijke omslag van een nieuw project met Pieter van Oudheusden dat nog volledig in de synopsis-fase zit. Het verhaal gaat over *Dr. Dia* die in het archief van het Oceanografisch Museum van Monaco op de restanten van een onbekend zeedier van mogelijk buitenaardse oorsprong stuit.

Een hobby wordt beroep

Je bent pas sinds 2001 officieel freelancer. Waarom maakte je toen die stap?

Ik heb altijd strips en illustraties willen maken. Maar na mijn opleiding aan het Higro, het Hoger Instituut voor Grafisch Onderwijs in Gent dat zich vooral op de druktechnische kant van ontwerpen richtte, vond ik een baan in die richting. Ik ontwierp etiketten en labels die op kleding werden genaaid. Je kent ze wel, van die stoere afbeeldingen op jeans en dergelijke. Tekenen en dan vooral mijn stijl heb ik niet in mijn opleiding geleerd maar tijdens dit werk. Ik moest in mijn ontwerpen een dikke lijn hanteren omdat ze als basis dienden voor de geweven versies. Ik was dus gedwongen om zeer kleine tekeningen te maken met het penseel; een goede oefening die de stap naar de atoomstijl klein maakte. In die jaren – we hebben het over de jaren 1980 – was retro erg in. Mijn stijl paste daar goed bij. Illustraties maken, iets wat ik vijftien jaar lang vooral als hobby deed, nam in de jaren daarna een vlucht. Pas in 2001 durfde ik de stap naar illustrator als professie te maken. Gelukkig heb ik een vrouw die ook geld verdient; mijn gezin is daarmee niet volledig van mij afhankelijk.

Wat illustreerde je dan zoal?

Ik kan me niet herinneren veel met mijn werk te hebben geleurd. Klaarblijkelijk maakte mijn portfolio indruk. De opdrachten die me werden aangeboden waren gevarieerd. Ik leverde illustraties – maar soms ook strips of het omslag – voor onder andere de tijdschriften *Flair*, *Teek*, *Impact*, *Smart Business* en *Ché*. Verder maakte ik muurschilderingen, kalenders en posters en vulde ik veel pagina's in schoolboeken van uitgeverij Malmberg. Ook tekende ik strips en illustraties voor websites zoals *Pulpdeluxe* en *Studio McPike* en heb ik eens een campagne tegen mazelen van de

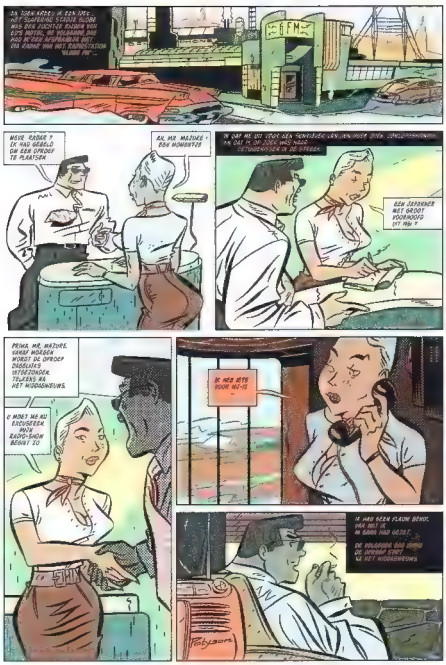

gemeente geïllustreerd. De crisis heeft me trouwens wel wat klanten gekost maar ik mag niet echt klagen, vind ik.

Aanhanger van de atoomstijl

Die atoomstijl maakt je zeer herkenbaar. Schuilt daar ook een jeugdliefde in?

Al jong sprak die tekenstijl net als de klare lijn me bijzonder aan. Samen met mijn zus maakte ik op woensdagmiddag stripverhaaltjes, zoals over kapitein Nemo die avonturen beleeft in een exotische onderwaterwereld. Ook toen fascineerde het onbekende, het mysterieuze me. Als ik er nu over nadenk is dat wellicht de voorloper van *Dr. Dia* geweest (een Marinebioloog en ouder stripfiguur van Devroe; verscheen ondermeer in de *Incognito-reeks*. TdK). Ik las vroeger de klassieke strips: *Suske en Wiske*, *Kuifje*, werk van André Franquin. Albums die me te binnen schieten zijn veelzeggend: *De gezanten van Mars* en *De bronzen sleutel. Suske en Wiske*-verhalen uit de Blauwe Reeks en gedrenkt in mysteries. Atoomstijltekenaars die ik bewonder zijn onder andere Ever Meulen, Walter Minus en natuurlijk Yves Chaland. Ook jullie Luuk Bode en Michiel de Jong maken bijzonder werk. Ik merk de laatste jaren een toegenomen belangstelling voor de atoomstijl, mogelijk op gang gebracht door de viering van 50 jaar Expo 58 in 2008

Wat mogen we nog van je verwachten?

Ik heb de smaak van strips nu wel te pakken. Naast het tweede deel over het Roswell-incident heb ik plannen om weer eens iets met mysteries uit de diepzee te doen. Zo is er bij voorbeeld een oervis, een levend fossiel die volgens wetenschappers al 350 miljoen jaar bestaat. Deze vis, de Coelacanth (Devroe toont mij een afbeelding van een afzichtelijk monster. TdK), heeft de mens zien komen, de dinosaurus overleefd en de ijstijd voorbij zien trekken. Daar moet een nieuw mysterieus verhaal inzitten! Tot slot loop ik al langer rond met het idee iets te doen met het verhaal over een verdwenen koe dat zich in Frankrijk afspeelt tijdens een reeks aan UFO-meldingen in de jaren 1960. Nog werk genoeg dus.

teus.de.kruijf@stripschrift.nl

Meer info: *www lodedevroe.be*

LINKSBOVEN - **Pagina 9 uit het nog te verschijnen *Painted Desert*, de opvolger van *Hangar 84*.**

BOVEN - **Eerste pagina van de nog niet gepubliceerde maar ook nog niet afgemaakte strip *Sleaze Noir* uit januari 2009. Volgens Devroe een verhaal dat past in de *Buldogreeks* maar dat ook de KSTR-reeks van Casterman zou sieren. Wordt opgepakt zodra zich een belangstellende uitgever meldt.**

LINKS - **Bijdrage aan een expositie over beroemde merknamen. Tevens het potentiele omslag voor het verhaal *(La mystère de la vache disparue)* over een verdwenen koe dat Devroe al tijden in de koelkast heeft liggen.**

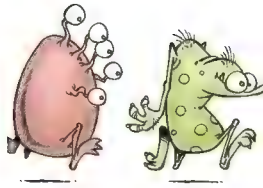

Alexis Dragonetti
Boeken uitgeven is een vak

GER APELDOORN

In de twee-en-een-half jaar dat zij bestaat is uitgeverij en verdeler Ballon Media uitgegroeid tot één van de grootste en meest invloedrijke spelers op de Nederlandstalige strip- en kinderboekenmarkt. Hoewel we in *Stripschrift* in eerste instantie vooral aandacht besteden aan stripmakers en wat er zoal uit hun handen komt, stond een achter-de-schermenportret van deze gigant al langere tijd op onze verlanglijst. Gelukkig bleek uitgever en eigenaar **Alexis Dragonetti** een open en zeer toegankelijke man. We besloten direct om één van onze topverslaggevers erop af te sturen. Die konden allemaal niet, maar gelukkig stond Ger Apeldoorn klaar om dit varkentje voor ons te wassen.

Ballon Media is ontstaan in juni 2008 toen Alexis Dragonetti en Michel Moortgat (eigenaar/algemeen directeur van Brouwerij Duvel-Moortgat) een ruim meerderheidsaandeel verwierven in twee Nederlandstalige bedrijven die eerder via een aantal overnames in handen waren gekomen van de Franse groep Média-Participations. Het ene filiaal was De Ballon, een kinderboekenuitgeverij die volgend jaar zijn 25-jarige bestaan viert. En de ander was stripuitgeverij Balloon Books, de uitgever van *Jommeke*. *Jommeke* is in Nederland minder bekend, maar in Vlaanderen al meer dan vijftig jaar één van de best verkopende strips. Ballon Media bracht de twee bedrijven samen om een organisatie op poten te zetten, die naast z'n eigen fonds ook verantwoordelijk is voor de Nederlandstalige uitgaven van Média-Participations. Die groep is eigenaar van onder meer de uitgeverijen Dupuis, Dargaud en Lombard en is daarmee één van de belangrijkste uitgeversgroepen in het Franstalige gebied. Média-Participations heeft bij de overname van Dupuis besloten om hun Nederlandstalige uitgaven niet zelf te verzorgen, maar ze aan een nieuw, zelfstandig bedrijf te *outsourcen*.

Alexis Dragonetti: 'Media-Participations vond dit een goede oplossing. In die zin dat zij zich bewust waren dat zij als Frans bedrijf de neiging kunnen hebben om vooral naar hun eigen markt te kijken. Waardoor het eigenlijk een probleem was om de uitgaven in Nederland en Vlaanderen met de juiste aandacht en de juiste richting en energie aan te sturen. Op zich is het opmerkelijk dat ze dat hebben ingezien en hebben durven beslissen om dat niet zelf te doen maar aan boord te blijven als minderheidsaandeelhouder.'
Over hoe die overdracht precies is verlopen, gaat Dragonetti niet in, behalve te zeggen dat er twee andere kandidaatkopers waren en dat hij blij is dat Média-Participations de keuze heeft gemaakt voor de opzet die hij verdedigde.

'Ondertussen zijn we twee-en-een-half jaar verder en blijkt dat die keuze geen slechte keuze is geweest. Het vertaalbeleid is selectiever en de boeken verkopen beter. Vroeger was het heel simpel: alles werd in het Nederlands uitgegeven. En dat had gewoon geen zin. Dat lijkt misschien raar, maar er is een aantal boeken waarvan je op voorhand weet dat ze geen potentieel hebben in Vlaanderen en Nederland.'

Moed, beleid en trouw

Hoewel Ballon Media dus één van de grootste spelers op de Nederlandstalige stripmarkt is, zal misschien niet meteen duidelijk zijn welke albums nu wel en welke niet uit hun koker komen.

Ballon Media heeft het *right of first refusal* voor de Nederlandse versie van de albums van Dupuis, Dargaud en Lombard. Dat betekent dat zij verantwoordelijk zijn voor de vertaling en vormgeving van topseries als *Largo Winch*, *Lucky Luke*, *De Blauwbloezen*, *Yoko Tsuno*, *Cedric*, *Robbedoes*, *Kleine Robbe* en de rest van het fonds van Dupuis, waaronder de eerste negentien albums van *Guust Flater*. Maar ook de collectie *Aire libre*, waarvan misschien niet alles maar toch wel vrij veel ook in het Nederlands verschijnt in de collectie *Vrije vlucht*. Lombard moet het hebben van reeksen als *Thorgal*, *Rik Ringers* en *Dommel*. Als speciaal label heeft zij de collectie *Getekend*. En dan zijn er de uitgaven van Dargaud, waaronder *XIII*, *De adelaars van Rome*, *Murena* en *Blake en Mortimer*. En ook Dargaud heeft een collectie voor speciale projecten, *Long Courrier*, maar daar zien wij hier in Nederland weinig van.

'Verder verdelen wij nog een aantal andere uitgeverijen, bij voorbeeld de Nederlandstalige albums van Marsu Productions, de uitgever van *Marsupilami*. En wij hebben ook Graton, de uitgever van *Michel Vaillant* in de verdeelportefeuille. Verder geven wij natuurlijk onze eigen series uit onder het label Ballon Comics, met in de eerste plaats *Jommeke*, goed voor één miljoen exemplaren per jaar. Onder dat label geven wij ook *Garfield* en *K3* uit. Sinds kort zijn wij ook de Nederlandstalige uitgever van *Kid Paddle* en *Game Over*, daar tekenaar Midam is weggegaan bij Dupuis en voor zichzelf is begonnen. Dit jaar maken we daarvoor een inhaalslag en komen we voor beide reeksen met twee albums. En we zijn onlangs gestart met de stripreeks *Flikken*. In totaal maken wij zelf zo'n 55 eigen stripproducties per jaar.'

Ook komt Ballon Media in de loop van dit jaar met een eigen 'serieuzere' imprint, waarin volwassener producten uitgeprobeerd kunnen worden.

'Een ballon is iets ronds en iets vrolijks en iets kleurrijks, dus het label Ballon Comics leent zich vooral om jongerenstrips uit te brengen. De laatste jaren hebben wij ontzettend veel mooie dingen gezien die echter moeilijk onder dat jeugdlabel uit te geven zijn. We hebben dus een redactionele lijn uitgezet en gaan hiervoor een apart label oprichten waarmee we in september op de markt komen. Het hele grafische-romangebeuren is een teken dat de markt in Nederland en Vlaanderen, net zoals in Frankrijk, aan het volwassen worden is. Er zijn mensen die strips begonnen te lezen toen ze jong waren en nu geïnteresseerd zijn in strips van een ander, meer volwassen genre. Daarnaast is het zo dat het *format* van de grafische roman interessant is en ik denk dat het een aantal mensen zeer aanspreekt. Eén van de leuke dingen van de grafische roman is dat je niet gebonden bent aan het klassieke stripalbum, waardoor je vierkant kunt, of kleiner of

LINKSBOVEN – Van *Kid Paddle* en *Game Over* komen dit jaar twee nieuwe albums.
BOVEN – In België zijn tv-verstrippingen aan de orde van de dag. *Flikken*, de strip van Jackie Dewaele en Michaël Vincent hoopt daarvan een graantje mee te pikken.
LINKSONDER – Jommeke op bezoek bij tekenaar Gerd van Loock. Uit het hommagealbum *Jommeke bij de vleet*, waarvan de opbrengst aan het kankerfonds werd geschonken.
ONDER – Een heel blije Marsupidinges.

ONDER – *De Sliert* door Jean-Michel Krings en Zidrou. Nostalgie of net nie?

RECHTSONDER – De Nederlandse editie van het derde *Plunk!*-album verschijnt in september bij uitgeverij Strip2000.

dikker; je kunt spelen met papiersoort, enzovoorts. Ik denk wel dat het iets is wat zich richt naar een specifiek publiek. Er kunnen net als in elke nichemarkt wel één of twee uitschieters uit ontstaan; die echt volumes draaien. Maar wij zien het vooral als een kans om mooie dingen die wat buiten de *mainstream* vallen, toch een kans te bieden.'

Iene miene mutte

Ballon Media is dus een grote jongen. Het is daarom interessant om te weten hoe de uitgeverij tot haar keuzes komt. Het is natuurlijk leuk dat zo'n uitgeverij beter draait dan vroeger. Maar als dat betekent dat wij een groot aantal Franse strips hier niet meer zien, is het voor de Nederlandse stripmarkt misschien toch een verarming.

'De selectie gebeurt eigenlijk in schijven. Er zijn uiteraard een aantal *no-brainers*. Ik hoef niet na te denken over de vraag of *Largo Winch*, *XIII* of *Thorgal* uitgebracht moeten worden. Daarnaast is er een aantal tendensen waar je op in kunt haken. Om een voorbeeld te geven: er bestaat zoiets als een tendens voor historische strips. Strips die goed gemaakt zijn en die in één van die tendensen vallen, zullen wij zeer zeker uitbrengen. Daarna begint het echte werk. Elk boek wordt gelezen, gewikt en gewogen.

Wij worden ook vrij vroeg op de hoogte gehouden en krijgen ook beschrijvingen van allerlei op handen zijnde projecten. Wij werken hiervoor in teamverband. Dat redactionele stripteam bestaat uit vier personen. In geval van twijfel hak ik zelf de knopen door. Mijn overtuiging is de volgende: als de *content* goed is, dan is de kans dat die zijn publiek vindt groot. Waarmee ik niet heb gezegd dat als iets minder goed verkoopt, het geen goede reeks kan zijn. Ik neem als voorbeeld de serie *Joe Bar Team*, één van de best verkopende series uit Frankrijk, die het tot nu toe in Nederland en Vlaanderen vrij matig doet. Glénat geeft die serie ook in het Nederlands uit en wij distribueren die. Ik weet zeker dat als ons verkoopteam de commerciële sleutels tot de markt vindt, de verkoop van die reeks groeit.'

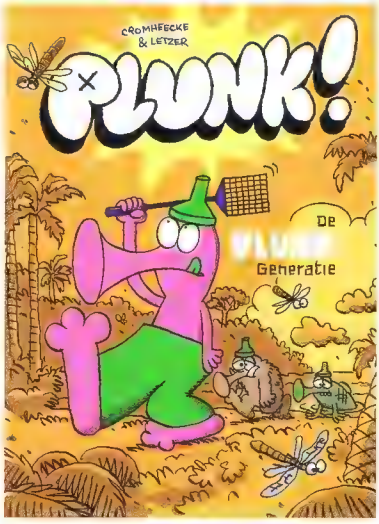

Betekent die manier van werken ook dat Dragonetti alles zelf leest wat er binnenkomt?

'Dat is onmogelijk. Zelf lees ik één strip per dag. Dat is veel en niet veel. Er komen ieder jaar zo'n 4500 albums uit in het Frans en 1500 in het Nederlands.'

Alexis Dragonetti zelf is gepokt en gemazeld in het stripbedrijf. Hij is eind jaren 1990 begonnen bij Dargaud-Lombard, als marketingdirecteur. Vervolgens trok hij naar Dupuis, eerst als ontwikkelingsdirecteur en daarna als managing director van de uitgeverij. Tijdens zijn periode daar nam hij actief deel aan de overname door Dupuis van zowel De Ballon als Balloon Books. Toen Dupuis in 2004 in handen kwam van Média-Participations (toen ook al de eigenaar van Dargaud-Lombard), is hij korte tijd daarna voor zichzelf begonnen. Als mede-eigenaar nam hij de leiding van een communicatieagentschap dat zich specifiek richtte op kinderen en families en nam hij eveneens de leiding van een aantal internetprojecten. Twee van de meest succesvolle daarvan, een datingsite en een digitale fotoprintwinkel, werden verkocht bij de start van Ballon Media.

'De laatste jaren heb ik geleerd wat het is om ondernemer te zijn. Dat klinkt misschien een beetje raar, maar ik heb leren omgaan met de druk die er bestaat als het je eigen centen zijn. En ik moet eerlijk zeggen, dat is een heel groot verschil.'

Twijfelgevallen

Dragonetti zal zelf de laatste zijn om te zeggen dat hij geen redactionele fouten maakt. Zo heeft hij er nog altijd spijt van hoe het gelopen is met Luc Cromheecke's serie *Plunk!* Het derde album is nooit in het Nederlands uitgebracht en ondertussen is de serie wegens gering succes in het Franstalige gebied even stilgelegd. Cromheecke en Letzer krijgen deze zomer de rechten van de reeks terug en hebben bekend gemaakt dat het derde album in september zal verschijnen. Maar dus niet bij Ballon Media.

'Het tweede album van *Plunk!* kwam uit bij Dupuis in 2008. Ik had net het bedrijf overgenomen. Ik denk wel dat er met Plunk iets kan gebeuren. Het is een leuk personage en het heeft merchandisingpotentieel. Maar op dat moment waren we nog niet klaar om hieraan de nodige opvolging te geven. Ik ben een grote fan van Luc en Laurent. Ik vind dat zij gedreven en met een heel eigen talent bezig zijn. Maar soms is er een samenloop van omstandigheden en dan valt er een aantal zaken tussen wal en schip. Als uitgever doet zoiets pijn.'

Als ik hem daarop meld dat Glénat volgend jaar met een integrale versie van Cromheecke's andere strip, *Tom Carbon*, komt, maakt hij snel een aantekening dat hij het toch eens met die uitgeverij moet hebben over de Nederlandstalige versie. Glénat is (net als Casterman) één van de uitgeverijen, waarvan Ballon Media de albums niet zelf uitgeeft, maar ze wel distribueert. En Dragonetti ziet het als zijn taak om dat soort partners waar mogelijk te adviseren waar het de beperkingen en mogelijkheden van de Nederlandse markt betreft. Ook mijn opmerking dat Glénat nu eindelijk eens een keer met een Nederlandse versie van de succesvolle superheldenparodie *Captain Biceps* moet komen, gaat dan ook rechtstreeks z'n schriftje in.

Maar we houden het concreet. Een andere strip die op dit moment onder de loep ligt, is de nieuwe reeks *De Sliert* van Jean-Marie Krings en Zidrou. Krings is hier vooral bekend van *Violine* en Zidrou schrijft veel voor het Franse weekblad *Spirou*. Samen werkten ze voor een speciaal nummer van *Spirou* aan een kort verhaal van *De Sliert (Le Ribambelle)*. Deze charmante serie van Jean Roba was gestopt, toen de geestelijk vader het te druk kreeg met *Bollie & Billie*. Helaas werd het korte verhaal van Krings en Zidrou afgesteld toen er een nieuwe hoofdredacteur kwam die besloot om meer ruimte te creëren voor nieuwe strips en minder te leunen op oude successen (waar hij trouwens vrij goed in geslaagd is). Krings en Zidrou hadden echter zo'n lol in het maken van dat ene verhaal, dat ze naar de erven van Roba zijn gestapt en gevraagd hebben of ze de albumreeks opnieuw mochten starten. Ook bij Dargaud waren ze er blij mee. Afgelopen april verscheen het eerste deel, Krings werkt ondertussen al aan het tweede en in het contract is ruimte gelaten voor deel drie en vier. Nu was *De Sliert* één van de meest populaire strips uit het stripblad *Sjors*, dus een heruitgave in het Nederlands zou ook op z'n plaats kunnen zijn.

LINKS, VAN LINKS NAAR RECHTS –
• Het eerste deel van de conceptreeks *Interpol* werd getekend door Steven Dupré.
• *Dance Academy* is een vertaling van één van de reeksen van uitgeverij Bamboo, die in Frankrijk succes heeft met gagstrips over zo ongeveer iedere beroeps- en doelgroep.
• *Man en Tuur* is een gagstrip voor de allerkleinsten van Mario Boon en Pieter van Oudheusden, die al enige jaren in België word voorgepubliceerd in *Het Blad van Vos en Haas*.
ONDER – *Largo Winch* is in Nederland ook een groot succes, maar ook weer niet zo groot dat de tweede film hier echt goed wordt uitgebracht. Misschien dat de Canadese tv-serie meer kans heeft.

NUMÉRO DOUBLE
Spirou
100 PAGES
Prenez la mer avec plus de 30 vedettes du journal
1 cahier jeux pour la plage
Des gags, des récits complets et des pirates
SPÉCIAL VACANCES
Pédalos et pieds dans l'eau !
ENTRE DEUX AVENTURES IL FAUT BIEN SE DÉTENDRE SPIP !
JUSTEMENT JE VIENS D'EST OFFERT CET ÉQUIPEMENT
HIK HIK !

RECHTS – Sinds de komst van een nieuwe hoofdredacteur is ieder nummer van *Spirou* speciaal. Het is te hopen dat een Nederlandse editie niet alleen op succesnummers gaat drijven en af en toe iets van het bijzondere materiaal gebruikt, zoals het vierpaginaverhaal van *Robbedoes* in het zomernummer van vorig jaar.

'Het is een beetje een randgeval. Rond *De Sliert* hangt gigantisch veel nostalgie. Veel mensen vinden het een leuk iets. Uit ervaring heb ik echter geleerd dat nostalgie een raar beestje is. Als je het gevoelsmatig benadert, wil iedereen wel een Nederlandse vertaling. Maar als je het in de praktijk bekijkt, blijkt het commercieel potentieel soms moeilijk te liggen. Wij hebben het geluk dat we een tiental mensen in dienst hebben die de boekhandels bezoeken. Wij kunnen het potentieel dus vrij goed inschatten en onze uitgeversgevoel objectief bijsturen waar nodig. Ten opzichte van *De Sliert* is de situatie dat we tweeledige *feedback* krijgen. Een aantal mensen vindt het heel leuk. En een aantal mensen zegt: 'Dit is passé'. De heruitgave van *Bollie & Billie* mag dan een succes zijn, je moet niet vergeten dat de tekenaar van die serie het geluk heeft gehad dat hij persoonlijk door Roba is opgeleid. En hij is er in geslaagd om daar een hele frisse moderne strip van te maken. Rond *De Sliert* nog geen definitieve keuze dus!'

Merk toch hoe sterk

En daarmee komen we op één van de belangrijkste en grootste onderwerpen van het interview. In de wandelgangen is al enige maanden het gerucht te horen, dat Ballon Media op dit moment werkt aan het terugbrengen van het weekblad *Robbedoes* op de Nederlandse markt. Ik snij het voorzichtig aan, om te kijken hoeveel hij daar op dit moment van prijs wil geven.

'Ik heb inderdaad het recht op de exploitatie van *Robbedoes*. Een fantastisch mooi merk. *Robbedoes* heeft bijna 70 jaar

RECHTS – Anne Mad en Jeremiah Persyn werkten vijf jaar aan het sprookje *Marzapane*, naar een muziekstuk van Bert de Coninck. Alexis Dragonetti zag er de charme van in en gaf het album een grotere verspreiding.

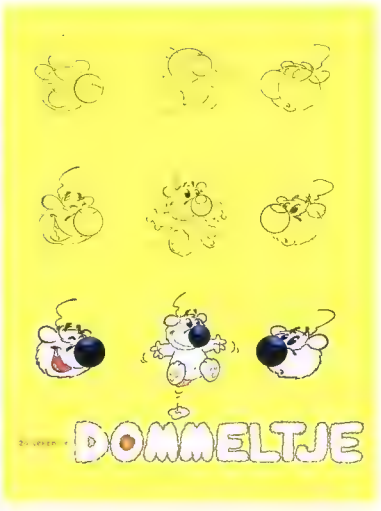

ERNAAST – Wat de bedoeling is van *Dommeltje* weten we niet en we geloven ook niet dat we het willen weten.

bestaan en *Spirou* bestaat 75 jaar in 2012. Dus we hebben inderdaad de mogelijkheid om daar iets moois rond te gaan doen. Het enige dat ik met zekerheid kan zeggen, is dat het geen rechtstreekse overname van de Franse versie zal zijn. Grote successen in het Frans mogen dan grote successen in het Nederlands zijn, daarnaast is er heel wat *content* die voor alle goede en slechte redenen van de wereld eigenlijk niet in smaak valt in Vlaanderen en Nederland. Of dat betekent dat *Robbedoes* een blad moet zijn met alleen bewezen successen of dat het ook een blad kan zijn waarin nieuwe dingen worden uitgeprobeerd, daar zijn we zelf nog niet uit.'
Maar dat *Robbedoes* er gaat komen, lijkt al vast te liggen. Op mijn vraag of er al een hoofdredacteur is, zegt Dragonetti dat ze nog niet zover zijn. Op het moment dat het interview werd afgenomen, rond half maart, was er net een aantal dagen geprikt om er met het redactionele team over te gaan brainstormen.

'Voordat we een hoofdredacteur gaan zoeken, moeten we eerst weten waar we naar toe willen. Het succes van *Spirou* bestaat er de laatste paar jaar in, dat er heel duidelijk is besloten wat voor soort blad ze willen maken. Ik geloof heel sterk in het principe dat je heel goed moet weten wat je wilt doen, alvorens dat je het daarna goed kan 'uitrollen'. Het kan soms even duren voor we de daar achter zijn, maar als we dat weten dan gaan we er ook voor. Ik denk dat we met *Robbedoes* een heel mooi gegeven hebben, met een belangrijke historiek. Ik wil niet snel-snel iets in elkaar knutselen. Ik wil met iets komen dat de moeite waard is en in het verlengde ligt van die fantastische geschiedenis.'

Veilige handen

Ik eindig het interview met het aan Dragonetti vertellen dat ik zijn manier van uitgeven verfrissend vind. In tegenstelling tot veel Nederlandse uitgevers die ik ken is hij niet bezig met de beperkingen van de markt, maar vooral met de mogelijkheden. Hij neemt weinig risico's, maar gebruikt zijn successen wel om langzaam zijn terrein uit te breiden. Dat is typisch de houding van een marktleider, maar er zijn in binnen- en buitenland voorbeelden van grote uitgeverijen die hun toppositie alleen maar gebruiken om alle creatieven uit te buiten en zoveel mogelijk centjes voor hun aandeelhouders te verdienen. Zoals alles in dit interview, relativeert Dragonetti dat.

'Ik voel me niet aangesproken door het beeld van de uitbuitende uitgever. Als je geld als water wil verdienen moet je waarschijnlijk een andere carrière overwegen! Ik heb echter het geluk een fantastische job te mogen doen. Ik heb het geluk dat een aantal auteurs mij hun creatie toevertrouwt. Het is aan mij om de oplossingen te vinden om die tot hun recht te laten komen. Dat is niet eenvoudig en het zou heel arrogant zijn om te denken of te zeggen dat ik daar altijd in slaag. Maar wat ik altijd doe, is het echt proberen, naar mijn beste vermogen. En ik heb daarbij niet de behoefte om andere uitgevers of andere verdelers te gaan terechtwijzen over wat ze goed doen of fout. Daar ben ik gewoon niet mee bezig.'
En over 5 jaar, heeft hij dan deze uitgeverij ook verkocht? Net als z'n internetbedrijfjes?

'*Never say never*, maar ik denk het niet. Ik heb nooit gedacht dat ik twintig jaar actief zou zijn met online daten maar in 1992 ben ik wèl in het boekenvak gestapt met volle overtuiging en uit passie. Ik ben gefascineerd door de rol die een uitgever kan spelen in het zoeken van grafisch en narratief talent. Ik ga op in het nadenken over en het uitwerken van een degelijke exploitatie van de creaties die ons worden toevertrouwd. En ook het moment waarop het uitgeefvak zich algemeen gesproken bevindt, biedt heel wat intellectuele uitdagingen die me werkelijk boeien en waar ik gepassioneerd mee bezig kan zijn.'

ger.apeldoorn@stripschrift.nl

[BITS & PIECES → FICTIE]

Het ernstige Amerikaanse zakenblad *Forbes* stelde een top 15 samen met de rijkste fictieve personages. Zo begint een artikel op de aprilversie van de Internet Stripfacts van De Stripspeciaalzaak te Brugge. Nu is het blad *Forbes* zeker serieus te nemen. Allerlei lijstjes die ze publiceren zijn wereldwijd bekend. Zoals de lijst met de 500 rijksten der aarde. En dus nu de toplijst. de fictieve vijftien. En ook hier geldt: ook de fictieve rijken worden steeds rijker. De fictieve leden op de lijst hebben gezamenlijk ruim 131 miljard dollar. Meer dan het bruto nationaal product van Nieuw Zeeland zeg maar alle centen die ze daar verdienen in een jaar. Een flinke 20% meer dan vorig jaar. En wie staat er bovenaan? Oom Dagobert Scrooge McDuck, de pennyvreter uit Duckstad. Verbaast het je dat de letterlijk in het geld zwemmende Oom Dagobert de lijst aanvoert?, zo volgen onze Bel[illegible] Stripspeciaalzaak-vrienden het *Forbes*-verhaal bloedserieus.
Forbes-auteur David M. [illegible] flink wat analyses en achtergronden. Z[illegible] ook zijn fortuin uit voornamelijk de mijnindustrie en [illegible]e jacht op schatten. Ook investeert hij in parels en edelstenen. Dikwijls verkoopt hij de schatten dankzij zijn achterneven de d[illegible] Kwik, Flater en Kwak. Door de vele goudmijnen [illegible]totoir gierigaard Oom Dagobert steeg zijn vermogen van [illegible]4,1 miljard dollar met 30% dankzij de recordprijzen voor goud. Het goud ligt [illegible]muntvorm opgeslagen [illegible]000 boven Duckstad in [illegible]gondbunker. Dagobert verwijst nog steeds naar 15 augustus [illegible] Zondag. Op die dag nam President Nixon van de [illegible] uit dat de Verenigde Staten afstapten van de goud standaard.
De lijst bestaat verder uit een aantal ons bekende en wellicht minder bekende Amerikaanse fictievelingen. Tweede is Carlisle Cullen uit *Twilight*[illegible] waard 36.2 miljard. De draak Smaug uit *The Hobbit* staat op [illegible] plaats met ruim acht miljard dollar. [illegible] schrijft David keurig in achtergronden en verstrekende [illegible]. Ook vielen sommige toppers van vorig jaar in [illegible] uit de top vijftien. Zoals Thurston Howell III, de maker van [illegible] vliegtuigen, wasmachines en drinkglazen van kokosnootschillen.
Tering nazi, onze Brugse Belgen [illegible] niets goed naar de lijst gekeken [illegible] Belgische helden ontbreken. Daarom doen ze nun beklag in de tekst. Helaas vergat de *Forbes*-journalist om ook eens het fortuin van Europese stripheiden te onderzoeken. Dan had hij kunnen weten dat Largo Winch met zijn geschatte vermogen van 10 miljard dollar bij de absolute top zou horen. Waar *Forbes* anders zo keurig wereldwijd alles vastlegt, beperken ze zich nu.
Of zit er een addertje onder het aprilgras? *Forbes* meldt dat de uiteindelijke berekeningen met een korreltje zout moeten worden genomen. En er was bereidheid de eigen strenge regels voor hun lijstjes aan de laars te lappen. Of zoals ze melden in het stuk: alle getallen zijn opgesteld bij het sluiten van de markt op 1 april. Zijn ze er in Brugge toch weer ingetrapt in die fictie.

ben.bits@stripschrift.nl

Kim Duchateau houdt niet van hokjes

GEERT DE WEYER

Haar frêle verschijning ging tien jaar geleden niet onopgemerkt voorbij. Esther Verkest, dat was een dame die naakt met censuurstroken over de pagina's liep, die thuis een trofeeënmuur bezat met meisjes-nafluitende-werkmansbilspleten, aangevallen werd door een Duracell-konijn en kabouters instructies gaf die door het sleutelgat van haar kuisheidsgordel waren gekropen. Stout klink te braaf voor de brunette, gemeen is een understatement.

Ondertussen verschenen er negen albums (als je het nieuwe compilatiealbum Het ergste van Esther *van uitgeverij Oogachtend meerekent), is de Italiaanse uitgever Comma 22 begonnen met vertalingen en verschijnt Esther in de Franse stripbladen* L'Echo des Savanes *en* Fluide Glacial*. Nederland leert Verkest sinds kort goed kennen dankzij een voorpublicatie in het stripblad* Eppo*. Het gaat dus crescendo met de papieren deerne van Kim Duchateau (Sint-Truiden, 1968). Bovendien organiseerde vzw Beeldkwartier geheel buiten diens medeweten een hommage. Bekende en onbekende Vlaamse tekenaars werd gevraagd hun Esther-versie aan het papier toe te vertrouwen. Die resultaten moeten medio 2011 in een boekje verschijnen. 'Ik vind het een hele eer', aldus de goedlachse Belgisch-Limburger. 'Voor één keer wil Esther wel uit dankbaarheid knielen.'*

Seks in golven

Hoe zie je *Esther Verkest* zelf binnen de Vlaamse stripwereld?

Kim Duchateau: Te onaangepast voor de mainstream en te commercieel voor de alternatievere stroming. Dat komt waarschijnlijk omdat de stijl en Esther zelf er toegankelijk uitzien maar de humor toch grof en absurd is. Ik heb Esther wel eens vergeleken met *Cowboy Henk*: een toegankelijke en heldere tekenstijl die erg aantrekt om te gaan lezen maar je dan ook onverbiddelijk rond de oren slaat met ongeregeld heden en surrealisme. Zoiets kan voor verwarring zorgen bij de gemiddelde striplezer. Ook bij *Esther Verkest* kan het alle kanten uit en die vrijheid heb ik ook voor mezelf en die reeks opgeëist.

De strip valt dus niet in een hokje te plaatsen?

Dat was ook mijn bedoeling en het resultaat van mijn tegen-

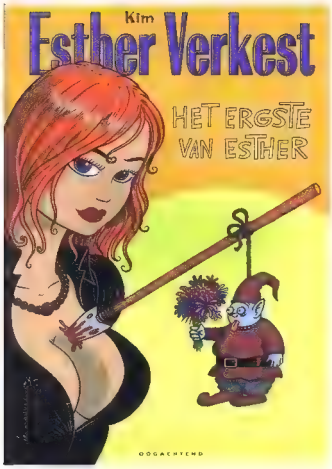

draadsheid: ik wilde een redelijk normaal uitziend personage creëren in een niet passende surreele omgeving. En tja, sexy heldinnen vind je genoeg in strips: *Natasja*, *Franka* of *Druuna*, noem maar op. Maar dat zijn avonturenstrips. Ik ken geen enkele strip met daarin absurde humor èn tegelijkertijd een sexy heldin. Ik wilde uittesten of die combinatie werkte. Aan de andere kant is het niets nieuws, denk aan *Alice in Wonderland*. Een normaal personage in een abnormale omgeving. Wat me vooral aantrekt is dat het personage totaal geen controle meer heeft over wat er haar overkomt, ze is overgeleverd aan de grillen van rare figuren en maakt vreemde gebeurtenissen mee waar ze zelf niks aan kan verhelpen. Je moet minstens wel één personage hebben dat redelijk normaal functioneert en dat alle zottigheden van de anderen kan reflecteren.

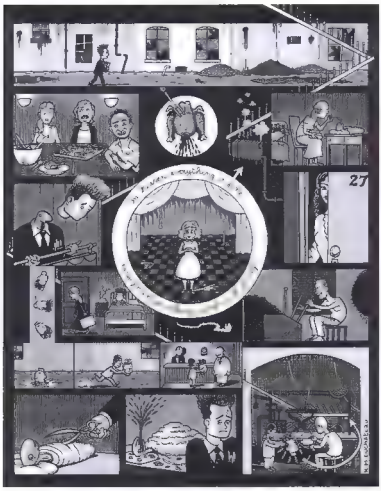

Die absurde kant trekt jou wel?

Ik hou van gedurfde, absurde en niet-voor-de-hand-liggende humor. Ik ben opgegroeid met Kamagurka, *Monty Python*, Tex Avery, Wim T. Schippers en Koot en Bie. Ik ben snel verveeld, ik vind alles – muziek op de radio, de meeste tv-programma's – nogal voor de hand liggend, clichématig, vlak en zonder stekels en daardoor onnoemelijk saai.

Ik wil vaker verrast en op het verkeerde been gezet worden. Ongeveer vijftien jaar geleden experimenteerde ik met verschillende stijlen voor verschillende verhalen. Maar als je dagelijks en veel tekent zoals ik, herleidt zich dat tensiotte trechtervormig tot één stijl.

Ik probeer daar soms wel afstand van te doen, want ik ben dus evengoed snel met mezelf verveeld als ik zie dat ik weer eens diezelfde neus of sofa of struik teken. Daarom teken ik wel eens in een andere stijl voor externe opdrachten, zoals een pagina over de film *Eraserhead* voor *Cinema Rapido* in *Humo* en een bijdrage voor het boek *'Mooi is dat!'*.

Grappig is dat mijn heldere tekenstijl vaak kinderen aantrekt. Ik heb al vaak gezien dat er bij vrienden een *Esther Verkest*-strip op de salontafel rondslingert en kinderen daar graag in lezen. Dat ze dan soms dingen tegenkomen die nog niet voor hun ogen bestemd zijn is niet mijn fout, hè?

LINKSBOVEN - **Het compilatie-album met de beste ergste strips van *Esther Verkest*.**

BOVEN - **Esther Verkest: verleidelijk en altijd op jacht! Duchateau maakte deze illustratie voor een poster-bijlage bij *P-Magazine* zo'n drie jaar geleden.**

LINKS - **Pagina over de film *Eraserhead*, gemaakt voor *Cinema Rapido* in *HUMO* in oktober 2010.**

BOVEN - Esther wordt op handen gedragen op een tekening die op het omslag van *Eppo 16* uit 2009 stond.

ERNAAST - Aldegonne, een andere antistripheld van Duchateau. Ze beleeft haar avonturen in *Zone 5300* en *Stripgids* en vroeger in *L'Echo des Savanes*.

RECHTSBOVEN - Samuvar de domme cycloon komt als geroepen!

RECHTS - Esther wordt ontleed. Duchateau maakt dit soort vrije Esthers als aankondigingsplaatje.

Vaak gaan de strips die in *P-Magazine* verschijnen over seks, niet?

Ik ontken dat niet, maar Esther belandt dikwijls in aangebrande situaties omdat dat nu eenmaal bij haar hoort. Ze is een jonge aantrekkelijke vrouw en in overdreven zin een seksbom die mannen op hol doet slaan. Dus ik kan ook vaak niet om de seks heen, als ik krampachtig zou proberen er omheen te blijven fietsen dreigt het flauw of ongeloofwaardig te worden. De strip was trouwens oorspronkelijk voor *P-Magazine* bedoeld; in zo'n mannenblad mag het ook best erotisch zijn.

Ik vind het wel moeilijk om goede grappen over seks te verzinnen. Het wordt al snel ranzig. Ik moet soms zeven seksgrappen schrappen om tot één goeie te komen. Seks en humor blijft een rare combinatie en levert dikwijls niet de beste strips op, kijk maar naar *Rooie oortjes*, bij voorbeeld. Maar om nu je vraag te beantwoorden; de seks gaat in golven. Ik herinner me mijn eerste zelf uitgegeven album *Unne en andere vingerkrampen*, daar komt bijna geen seks in voor, welgeteld één erectie.

Te grof en over het randje

Waarom doen bij voorbeeld *Kinky en Cosy* van Nix het wèl goed in Frankrijk, maar komt *Esther Verkest* minder snel aan de bak?

Het is het soort grappen waar de Fransen sneller van achterover vallen, vermoed ik. De mensen van *L'Echo des Savanes*

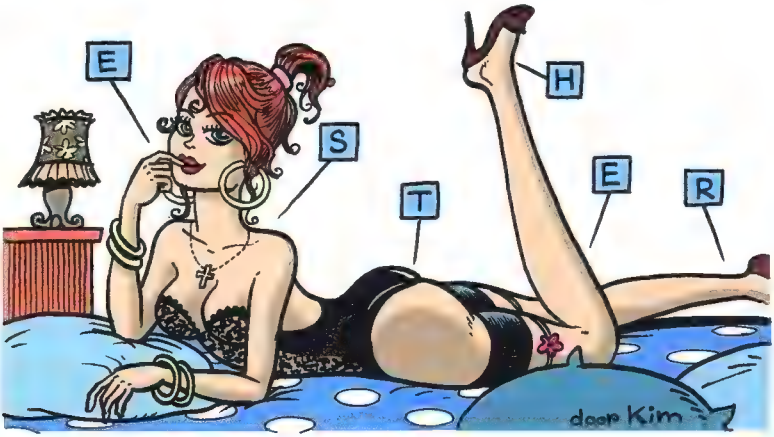

De eerste bitch uit de stripwereld

***Dirk Stallaert**: Ik tekende mijzelf als een gitarist die aan het raam van Esther Verkest een ballade zingt. Met goede bedoeling, want ze was jarig. Helaas eindigt het met een Esther die de gitaar op mijn hoofd stuk slaat.*

Esther is belangrijk omdat ze de eerste bitch is in de stripwereld. Er zijn om te beginnen al weinig vrouwelijke stripfiguren, en de meeste zijn babes of leuke snoetjes. Esther is een tang. Ik zou haar graag tegenkomen, maar zou tegelijk erg veel afstand behouden. Wat ik zo leuk vind aan de humor van Kim is dat hij heel duidelijk geworteld is in een tamelijk traditionele stripstijl. Grafisch gezien gaat hij dus niet ontzettend ver, het oogt zelfs vriendelijk, maar wat opvalt is dat hij dat combineert met passende, soms kwalijke grappen uit de school van Kamagurka. Hij gaat niets uit de weg. Die humoristische aanpak, gecombineerd met een klassieke, bijna vriendelijke stripstijl, werkt echt.

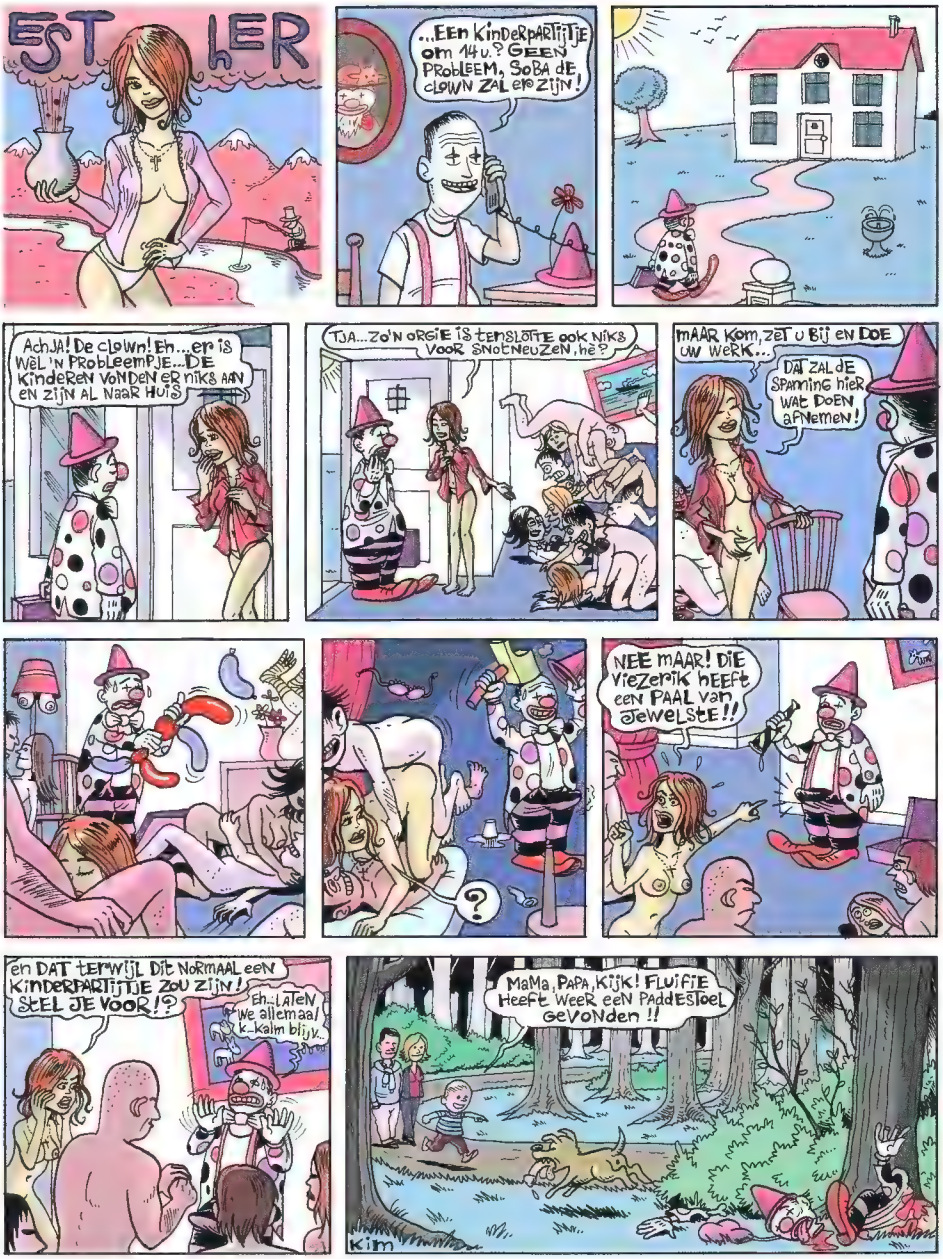
ESTHER
..EEN KINDERPARTIJTJE OM 14 U.? GEEN PROBLEEM, SOBA DE CLOWN ZAL ER ZIJN!
ACH JA! DE CLOWN! EH... ER IS WEL 'N PROBLEEMPJE... DE KINDEREN VONDEN ER NIKS AAN EN ZIJN AL NAAR HUIS
TJA... ZO'N ORGIE IS TENSLOTTE OOK NIKS VOOR SNOTNEUZEN, HÈ?
MAAR KOM, ZET U BIJ EN DOE UW WERK...
DAT ZAL DE SPANNING HIER WAT DOEN AFNEMEN!
NEE MAAR! DIE VIEZERIK HEEFT EEN PAAL VAN JEWELSTE!!
EN DAT TERWIJL DIE NORMAAL EEN KINDERPARTIJTJE ZOU ZIJN! STEL JE VOOR!?
EH... LATEN WE ALLEMAAL K-KALM BLIJVEN...
MAMA, PAPA, KIJK! FLUIFIE HEEFT WEER EEN PADDESTOEL GEVONDEN !!
KIM

– die *Esther* en *Aldegonne* publiceerden – omschreven mijn humor in ieder geval als typisch Belgisch-surrealistisch en één iemand daar vond mijn humor zelfs erg Brits! Maar een vonst als de bloopermachine, daar begrepen ze geen jota van. Dat begrijp ik dan weer niet helemaal; *Kinky en Casy* is toch ook dikwijls absurd? En ik publiceer nu regelmatig in *Fluide Glacial*, een stripmagazine dat opgericht is door Gotlib en dat bol staat van absurditeiten. Misschien vallen ze dan eerder over de grofheid in *Esther Verkest*. Of is het gewoon nog niet tot bij het juiste publiek geraakt.

BOVEN - Deze strip werd door *P-Magazine* geweigerd; Duchateau kwalificeert hem als 'iets erover'.

RECHTS - **Deze grap maakte Duchateau voor een speciale uitgave over 65 jaar *Suske en Wiske* van het weekblad *Knack* eind 2010.**

Hoe vergaat het *Esther Verkest* in Italië en Nederland?
Goed, want uitgeverij Coma 22 wil een tweede album in Italië uitbrengen en sinds Esther in *Eppo* staat begint ze ook aan te slaan in Nederland. De eerste twee *Esther Verkest*-albums werden herdrukt omdat er vooral in Nederland vraag naar was. Ook het derde wordt herdrukt. Dan zijn ze weer alle acht glansrijk verkrijgbaar.

Je ben aan veel reeksen begonnen, maar *Esther Verkest* is een blijvertje. Is dat omdat je een voorpublicatie hebt?
Dat heeft er wel mee te maken. Wat voorgepubliceerd wordt, wordt nu eenmaal door meer mensen gezien. Ik besef wel dat het ondertussen bijna een voorrecht is om zo lang in een blad gepubliceerd te worden. Maar er bestaat nog altijd onomstotelijk de wil van het publiek; als niemand het leuk meer vindt, blijft het ook niet bestaan. Maar mijn andere stripreeksen zijn niet opgehouden, hoor. *Aldegonne* wordt nog steeds gepubliceerd in *Zone 5300* en *Stripgids*. En *Madelfried de onverschrikkelijke* elke week in *Het Belang van Limburg*. Alleen *De Hulpeloosjes*, *Geoffrey het lijk* en *Samuvar de domme cycloon* zijn even gestopt.

Zijn je *Esther Verkest*-albums populairder dan je cartoonbundels?
Volgens sommige winkeliers wel. Het is alweer zeven jaar geleden dat er een cartoonbundel van mij verscheen. Maar dit jaar verschijnt er eindelijk een nieuwe. Met veel cartoons die ik de afgelopen zeven jaar voor *De Morgen* maakte.

Houd je rekening met opdrachtgevers of lezers?
Ik ga niet braver om met pedofielen, geestelijken of de combinatie ervan dan vroeger. Het hangt soms wel af van de krant of het tijdschrift waarvoor ik teken. De ene redactie laat me vrijer dan de andere. Meestal weet ik wanneer redacties een grap te grof of over het randje vinden gaan. Dan maak ik een ander, tenzij ik de grap echt briljant vind, dan maak ik ze hoe-dan-ook. *P-Magazine* laat me heel erg vrij. Ik denk dat er maar één pagina van *Esther Verkest* geweigerd is in de afgelopen tien jaar.
Zelfcensuur pas ik nooit toe. Daar ben ik ook niet mee bezig als ik een grap bedenk. Dan denk ik uitsluitend na hoe ik de grap moet tekenen zodat ze het best tot haar recht komt. Meestal valt het me pas op als het allemaal al af is en dan denk ik soms: 'Oei, dat is precies nogal grof' *(lacht)*. Gewoon grof zijn en choqueren is niet zo heel moeilijk; een goede grap bedenken is veel moeilijker.
Natuurlijk ontvang ik af en toe kwade reacties van lezers. Meestal vind ik die heel grappig. Ik heb ooit een lange brief van een anti-vloekbond uit Nederland ontvangen omdat Esther in een studententijdschrift ergens 'Godverdomme' zei tegen God. Ik wist niet dat er nog zoiets bestond als een anti-vloekbond.

Wanneer gaat er dan in jouw ogen iets te ver?
Als iets uitsluitend bedoeld is om mensen kwaad te krijgen of te schofferen in plaats van hen te doen lachen of hen te laten kijken naar een andere visie op een bepaald onderwerp. Neem nu weer dat clichévoorbeeld van de Mohammedcartoons. Oké, de reacties waren enorm overdreven en uit woede en massahysterie een ambassade aanvallen is volgens mij schadelijker dan een cartoon tekenen, maar die cartoons waren op de keper beschouwd totaal niet grappig. Een tulband met een bom erin, ik kom niet meer bij... Nee, dan is het extra stom dat je zoveel mensen kwaad krijgt met dan ook nog eens een slechte cartoon. Zorg dan tenminste dat het ongelooflijk grappig is, dan doe je er ook nog een deel van de mensen een plezier mee.

Esther knielt voor fijne menschen

In *P-Magazine* stond vanwege het tienjarig jubileum een aantal parodieën op *Esther Verkest*. Was dat jouw idee?
Ja. Toen Esther 5,5 jaar was had ik aan de andere collegatekenaars van *P-Magazine*, zoals Erik Meynen, Pirana, Quirit en Jan Bosschaert gevraagd of ze een parodie op *Esther Verkest* wilden maken die dan in de plaats kwam van de reguliere *Esther*-pagina. Voor haar tiende verjaardag wilde ik hetzelfde laten doen, maar dan door tekenaars die niks met het tijdschrift te maken hebben en wier stijl ook nogal afwijkt van de mijne, zoals Kristof Spaey, Ilah, Brecht Evens, Urbanus, Dirk Stallaert; allemaal 'fijne menschen' en goede tekenaars... Ik was benieuwd waarmee ze op de proppen kwamen. Juweeltjes maakten ze!

En dan die hommage van vzw Beeldkwartier: het kan niet op!
Ja, ik was aangenaam verrast. Beeldkwartier heeft dat zelf opgezet. Ik weet niet hoeveel tekenaars meedoen aan de hommage. Tot nu toe zonden ongeveer twintig tekenaars hun ode aan of parodie op *Esther Verkest* in en daar zitten er al enkele prachtige bij... Ze willen de bijdragen zelfs in een boekje bundelen. Een hele eer. Voor één keer wil Esther wel in dankbaarheid knielen.

geert.de.weyer@stripschrift.nl

Dear Jaap, [illegible]!

Jan Bosschaert: *Voor mij is Kim één van de betere Europese cartoonisten. Ik heb altijd bewondering gehad voor zijn originele stijl en kleurgebruik. Onvoorstelbaar straf. Ik zie al van twee kilometer afstand dat het 'een Kim' is. Daar ben ik wat jaloers op. Idem voor zijn geheel eigen wereld, met name die* Esther Verkest*-strip. Heel die strip baadt in een eigenzinnig sfeertje. Het is tegelijk erotisch en griezelig, wat een rare combinatie is. Die strip straalt op eerste gezicht de gezelligheid uit van de Suske en Wiske-albums. Daar had je ook de achterliggende kamertjes waarvan een behoorlijke dosis spanning loskwam. Ik heb mijn omslag voor P-Magazine ook zo opgebouwd met een achterliggend kamertje die een soort dreiging uitstraalt. Je verwacht zo dat er kabouters en monstertjes uitkomen.*
Ik heb overigens lang gewerkt aan dat omslag. Je zou denken dat het vlugger gaat omdat ik al stripfiguren realistisch heb getekend, maar dat lukte niet bij Esther. Iedereen heeft een eigen idee hoe zij er in het echt zou moeten uitzien. Ik heb met Kim lang overlegd over het hoe en het wat. Eerst wilde ik een model inschakelen, dan weer niet. Nu, het blijft moeilijk haar uit die strip te trekken. Ze heeft dat vettig haar dat wat stroopachtig blijft, en dan die uitdrukking. Bijzonder raar figuur, die Esther.

RECHTS - Esther Verkest verbeeld door achtereenvolgens Ilah, Kristof Spaey, Brecht Evens en Urbanus.

ONDER - Jan Bosschaert tekende het omslag voor *P-Magazine* met daarop zijn Esther Verkest.

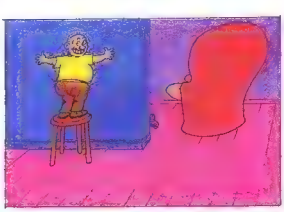

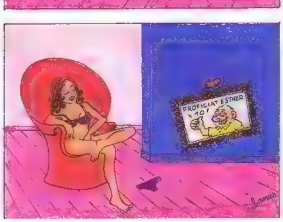

1. Jezus wordt ter dood veroordeeld

2. Jezus neemt het kruis op zijn schouders

3. Jezus valt voor de eerste maal onder het kruis

De Waalse Belg **Joseph Gillain** (1914-1980) vervormde zijn eigen initialen – op zijn Frans uitgesproken – tot het pseudoniem **Jijé** en vergaarde hieronder internationale bekendheid als striptekenaar. Hij geldt als de creatieve motor achter het nog altijd populaire Franstalige stripweekblad *Spirou*, dat tot eind 2005 ook in het Nederlands verscheen onder de naam *Robbedoes*. Het is slechts weinigen bekend dat Gillain verantwoordelijk is voor een indrukwekkende kruisweg in een dorpje in de Ardennen. Een mooi verhaal om eens uit de doeken te doen nu de Paasperiode van 2011 nog vers in ons geheugen zit.

4. Jezus ontmoet zijn moeder

5. Simon van Cyrene helpt Jezus het kruis te dragen

6. Veronica droogt het aangezicht van Jezus af

De kruisweg van Jijé

IGNACE SCHRETLEN

ALLE FOTO'S IGNACE SCHRETLEN

De realistische tekenstijl van Gillain inspireerde en inspireert nog steeds talrijke vakgenoten die worden gerekend tot de 'School van Marcinelle', de tegenhanger van de stijl van *Kuifje*. In 2003 eerde Brussel Jijé met een eigen museum, dat drie jaar later op een andere locatie werd voortgezet als 'La Maison de la Bande Dessinée', niet te verwarren met het Belgisch Stripmuseum dat eveneens in de Belgische hoofdstad is gevestigd.
Terwijl het laatstgenoemde museum tot eind januari een tentoonstelling wijdde aan de vruchtbare samenwerking tussen Jijé en drie verwante collegae, richtte het zich recentelijk op de kunstenaar Gillain die bij zijn overlijden bijna vijfhonderd schilderwerken en verschillende beeldhouwwerken naliet.
Het is slechts weinigen bekend dat Joseph Gillain op 24-jarige leeftijd begon met een indrukwekkende kruisweg in de Lambertuskerk te Bure, een gehucht in de Belgische Ardennen ten zuidoosten van Dinant en de bekende grotten van Han. Deze kruisweg van messing, die in 1940 werd voltooid, krijgt, respectievelijk kreeg merkwaardig genoeg

nauwelijks of geen aandacht op de hierboven genoemde tentoonstellingen in Brussel. In het standaardwerk *Joseph Gillain présente Jijé* (1983) over de striptekenaar annex kunstenaar wordt slechts één statie afgebeeld en – voor zover bekend – is er in ruim zeventig jaar tijd nooit eerder een publicatie aan deze bezienswaardige kruisweg gewijd.

Kruisweg versus strip

Wat maakt de kruisweg van Joseph Gillain zo bijzonder? Een kruisweg is feitelijk net als een strip een beeldverhaal. De veertien staties verraden duidelijk de markante stijl van Jijé, die juist in diezelfde periode voor *Robbedoes* begon te werken. Pastoor M. Hubert, die de jonge Gillain na een eerdere opdracht deze kruisweg liet vervaardigen, was goed bekend met zijn vakmanschap. Ofschoon helaas geen documenten bewaard zijn gebleven over de ontstaansgeschiedenis van deze kruiswegstaties, getuigt de uitvoering van een artistieke vrijheid, die in deze tijd nog geenszins vanzelfsprekend was.

LINKSBOVEN – Het kerkje in Bure.

BOVEN – Interieur van de kerk met links en rechts aan de wanden Jijés kruisweg.

LINKS – Bij de kruisweg staan de namen vermeld van de pastoor (opdrachtgever) en de kunstenaar.

In navolging van de heilige Helena (± 248–± 329), de moeder van de Romeinse keizer Constantijn de Grote, trokken pelgrims naar Jeruzalem om de veroordeling en kruisdood van Christus te herdenken. Door de Turkse bezetting van deze stad in de Middeleeuwen – die tot de kruistochten leidde – werd dit onmogelijk. Het parcours dat Jezus op de dag van zijn dood liep van het gerechtsgebouw (het paleis van de Romeinse procurator Pontius Pilatus) naar Golgotha (de heuvel waar hij werd terechtgesteld) werd op veel plekken in Europa nagebootst. In het begin van de 18e eeuw werden veertien belangrijke momenten op dit parcours – waarbij gelovigen dienen stil te staan – vastgelegd in zogenaamde 'staties'. Het woord statie is afgeleid van het Latijnse woord voor stilstaan. In rooms-katholieke kerken hangen de veertien staties van de kruisweg (soms als een houten kruisje maar meestal als een afbeelding van de betreffende scène) links en rechts aan de muren van de kerk. Op Goede Vrijdag vindt er een gebedsdienst plaats waarbij bij elke kruiswegstatie wordt stilgestaan.

7. Jezus valt voor de tweede maal

8. Jezus troost de wenende vrouwen

9. Jezus valt voor de derde maal

BOVEN - Zelfportret van Jijé op latere leeftijd.

10. Jezus wordt van zijn klederen beroofd

11. Jezus wordt aan het kruis genageld

12 Jezus sterft aan het kruis

13. Jezus wordt van het kruis afgenomen

14. Jezus wordt in het graf gelegd

Net als de bekende, in opspraak geraakte kruisweg van Luithagen (1919), die zijn landgenoot Albert Servaes (1883-1966) had gemaakt, beeldt Gillain op elke statie niet meer dan drie personen af. Deze abstractie van alle scènes die het oorspronkelijke lijdensverhaal typeren maakt het gemakkelijker om de kern hiervan een universeel karakter te geven. Servaes refereerde bij voorbeeld aan het immense leed ten gevolge van de Eerste Wereldoorlog. Door Veronica af te beelden met schoeisel van vrouwen uit het Waalse land verwijst Joseph Gillain naar zijn eigen tijd.

De katholieke kerk was voor kunstenaars een belangrijke opdrachtgever maar stelde zich niet zelden veeleisend op. Jezus diende zijn lijden met een goddelijke waardigheid te dragen. Volgens drie van de vier Bijbelse evangeliën werd hij bij het dragen van het kruis geholpen door Simon van Cyrene. Puristen onder de kerkelijke autoriteiten wilden echter wel, dat Jezus de grootste balast hiervan bleef torsen. Joseph Gillain behoefde zich hieraan blijkbaar niet te storen. De door hem afgebeelde Jezus lijdt zichtbaar en zijn wanhoop is voelbaar. Simon van Cyrene neemt volledig het kruis van Jezus over.

François Deneyer, directeur van 'La Maison de la Bande Dessinée', wil op korte termijn alsnog een boekwerk publiceren, waarin uitgebreid aandacht wordt besteed aan de kruisweg in Bure. Wellicht zal hierin ook worden ingegaan op de wijze waarop de katholieke opvoeding van Gillain een rol heeft gespeeld in zijn werk. In de jaren 1930 heeft deze kunstenaar annex striptekenaar namelijk meer religieuze kunstwerken gemaakt en in 1945 begon hij aan een indrukwekkende biografie van Jezus in stripvorm. De kruisweg in Bure staat symbool voor het Ardennenoffensief rond de jaarwisseling van 1944/1945, waardoor het dorpje fors werd getroffen en waarbij veel doden vielen. Déze 'kruisweg' werd echter ook gecomprimeerd in een gedenkteken voor de hoofdingang van de kerk.

ignace.schretlen@stripschrift.nl

Ignace Schretlen (1952) is beeldend kunstenaar, arts en auteur; hij maakte zelf tien hedendaagse kruiswegen en verzamelt al vele jaren informatie en documentatie over bijzondere kruiswegen.
Meer info: www.ignaceschretlen.nl

ONDER - Mevrouw Dessausy met de sleutel van de kerk.

Bezichtiging

De kruisweg in de Lambertuskerk van Bure kan op afspraak worden bezichtigd. Men dient hiervoor telefonisch een afspraak te maken met mevrouw Dessaucy (+32(0)84-366537) of mevrouw Muraille (+32(0)84-366407).

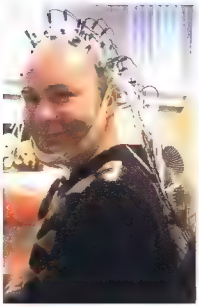

Steve Michiels

Elke tekening is een nieuwe doorbraak

DIK RONDELTAP

De Vlaamse kunstenaar Steve Michiels (Lokeren, 1970) werkt met acryl op doek, beschildert porselein, ontwerpt glas-in-loodramen en meubelen, maar was tot voor kort het meest bekend als cartoonist.

Michiels won onder meer in 2007 de prijs voor de beste perscartoon van België en Nederland (BeNe) tijdens het jaarlijkse Internationaal Cartoonfestival in Knokke-Heist. Zijn werk werd gepubliceerd in kranten als *De Morgen, De Standaard, Het Parool, NRC Handelsblad* en in tijdschriften als *Knack, Humo, VPRO Gids* en *Vrij Nederland.* Onlangs verscheen zijn eerste grote beeldverhaal, *Burgerlijke schemering*, waarin 'de wereld van hyperactualiteit, simulatie en moraliteit wordt onderzocht, als was het door het oog van een beveiligingscamera', aldus de tekst achterop het boek.

De titel *Burgerlijke schemering* verwijst naar een meteorologische term voor de situatie wanneer het middelpunt van de zonneschijf minder dan zes graden beneden de horizon is. In deze schemering zijn – bij helder weer – de omtrekken van grote voorwerpen nog duidelijk zichtbaar, terwijl aan het hemelgewelf slechts de helderste sterren zijn te zien.

Michiels vertelt in paginagrote, tekstarme illustraties - overwegend met het penseel in sepiatinten uitgevoerd – het verhaal van een man die een avond 'op café gaat' terwijl zijn vrouw thuis vriendinnen ontvangt, een tupperware-achtige bijeenkomst waarbij uiteindelijk erotische speeltjes en sexy lingerie aan bod komen, maar ook religie. Tussen de cafébeelden en het verloop van het huiskamerfeestje door speelt zich op straat een gewelddadige *carjacking* met verkrachting af en via een alcoholcontrole van de politie blijken uiteindelijk alle gebeurtenissen enigszins met elkaar in verband te staan.

Het, soms absurde, verhaal vol seks, geweld en humor vond zijn oorsprong in een oude tekening van Michiels met daarop een vreemd vrouwenkransje, zo vertelt de striptekenaar desgevraagd tussen het signeren van zijn werk door tijdens De Stripdagen in Gorinchem.

'Dit verhaal is als het ware organisch gegroeid, uit de ene tekening volgde de andere, hoewel ik de verschillende fragmenten los van elkaar ontwikkelde, zoals ik ook schrijf in mijn commentaar dat achter het verhaal in het boek is geplaatst.'

Aanvankelijk wilde Michiels 'iets maken rond een ruzie in een café, een alcoholcontrole en een meisje dat haar vriendje voorstelt aan de familie', later kwamen daar het cafébezoek van de uiteindelijke hoofdpersoon en het vrouwenkransje van zijn ega bij, elementen die na veel wikken en wegen door 'brugjes' werden verbonden.

Michiels, die de richting Vrije Grafiek volgde aan de Kunsthogeschool Sint-Lukas Brussel en die tegenwoordig illustratie en grafiek doceert op Sint-Lucas in Gent, ziet zich ondanks zijn stappen op het pad van het langere stripverhaal nog steeds op de eerste plaats als een cartoonist: 'Mijn werk bestaat nog steeds voornamelijk uit cartoons en illustraties waarin het verhaal zich binnen één beeld afspeelt, een soort gebald tijdsverloop. De strip gebruik ik om meer tijd aan mijn getekende wereld toe te voegen, waarbij de situatie duidelijker in beeld kan worden gebracht, de omgeving ruimer kan worden belicht en de personages duidelijker kunnen worden uitgediept. Maar elke tekening is een nieuwe doorbraak.'

Naast kunstenaars als James Ensor, René Magritte en Saul Steinberg noemt Michiels ook 'volkse' striptekenaars als Willy Vandersteen en Marc Sleen als bronnen van inspiratie. Hij moet lachen als ik hem vertel dat ik het einde van *Burgerlijke schemering* nogal verwarrend vind. 'Dat was ook de bedoeling. Het is een open einde, waarin ik ook wil laten zijn hoe de schrijver manipuleert met zijn figuren en met zijn plotwendingen. Bovendien heeft elke Belg wel een geheim in de kelder. Denk bij voorbeeld maar eens aan Dutroux.'

dik.rondeltap@stripschrift.nl

Burgerlijke schemering

Michiels
Harmonie/Vrijdag 2010
ISBN 978-90-6169-973-6
Prijs € 17,90
160 pagina's
kleur (sk)

DE BLUES IN ATHENE

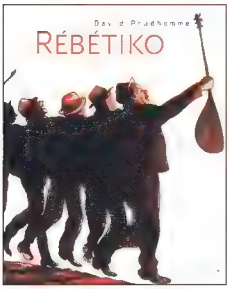

Ook Griekenland kent de blues: rebetiko. Deze muziek, een samensmelting van elementen uit de Europese, Byzantijnse en de Ottomaanse muziek, ontstond in de jaren 1920, volgens de legende vooral in de toenmalige coffeeshops en in de gevangenissen van Griekse steden. Rebetiko, gespeeld met bouzouki en gitaar als basisinstrumenten, maar vaak aangevuld met klarinet, viool, accordeon en tamboerijn was de muziek van de ontwortelden in Griekenland, de mannen die van het platteland naar de grote stad waren getrokken. En ook de muziek van de vluchtelingen uit de vroegere Griekse stad Smyrna, die in 1922 door de Turken onder leiding van Atatürk werd veroverd en werd omgedoopt in de Turkse stad Izmir.

Liederen over de smart van de ballingschap, de romantiek van de havens, de geneugten van hash, de nachtelijke zwerftochten en de ongelukkige liefdes: striptekenaar **David Prudhomme** raakte er door geïnspireerd en maakte er bijzonder sfeervol en boeiend verhaal over in een aangenaam sloom tempo, met de nodige uitweidingen. *Rébétiko* is losjes gebaseerd op de avontuurlijke levens van enkele beroemde rebetiko-muzikanten. Het verhaal, dat zich afspeelt in het maatschappelijk zeer onrustige Griekenland, waar in 1936 de fascistisch angehauchte dictator Ioannis Metaxa Metaxa aan de macht is, heeft de rebelse bouzoukispeler Stavros als hoofdpersoon.

Rébétiko

Prudhomme
Oog & Blik/
Bezige Bij
ISBN 978-90-
5492-995-6
Prijs €24.90
104 pagina's
Kleur (hk)

Prudhomme, geen Griek, geen muzikant en een ex-roker, brengt een indrukwekkende ode aan de subcultuur van deze rebelse muzikanten en slaagt er meesterlijk in dronken of stonede personen neer te zetten. Ook zijn tekeningen van spelende muzikanten en elegant dansende dikke mannen zijn zeer treffend. DR

Celluloid

McKean
Silvester 2010
ISBN 978-90-
5885-555-8
Prijs €24.95
232 pagina's
Kleur (hk)

Celluloid is een tekstloze erotische grafische roman van de Engelse fotograaf, illustrator, vormgever, muzikant en filmmaker **Dave McKean** (Maidenhead, 1963).

Een vrouw komt thuis, waarschijnlijk na een reis want zij draagt een koffer in haar hand. Zij roept of er iemand thuis is (er wordt een man afgebeeld in de tekstballon) maar als dat niet het geval is belt zij hem. Een spoedige ontmoeting blijkt niet mogelijk. Daarna gaat zij in bad en als zij zich vervolgens door het huis lopend afdroogt ontdekt zij een filmprojector. Nieuwsgierig speelt zij de film die er in zit op de muur af en zij wordt behoorlijk opgewonden door de beelden die voor de lezer nog tamelijk wazig zijn. Dan verbrandt de film in de projector en wordt er een deur geprojecteerd op de muur. Nieuwsgierig loopt de vrouw naar de deur toe die blijkt te kunnen worden geopend. De vrouw treedt á la Alice in Wonderland een onbekende wereld binnen die doordrenkt blijkt van erotiek. Later komt ook de man in de (lege?) woning en ook hij ontdekt de projector...

De al vaak onderscheiden Dave McKean weet met collages, pentekeningen, fotomontages, gevonden voorwerpen en digitale manipulatie een zeer herkenbare eigen stijl te realiseren. Daarbij werd hij volgens eigen zeggen onder meer beïnvloed

Kaap Hoorn 1:
De baai aan
de oostkant

Riboldi & Perrissin
Medusa 2011
ISBN 978-94-
6167-007-9
Prijs €16,95
56 pagina's
Kleur (hk)

Hoewel de jonge uitgeverij Medusa nog een bescheiden fonds heeft, lijkt ze serieus te willen meedoen in de wereld van de stripuitgevers. Na een aftrap met *Victor Sackville* vorig jaar komt het Antwerpse uitgeefhuis met een interessant vervolg waaronder *Kaap Hoorn*. **Christian Perrissin**, die eerder delen van *Roodbaard* en de serie *El Niño* schreef, doet het in de aftrap van deze reeks rustig aan. Hij beschrijft de belevenissen van vrijbuiter Johannes Orth die eind 19e eeuw noodgedwongen vriendschap sluit met de vrijgevochten kapitein Jason Low. De actie blijft het hele album beperkt en de verhaallijn ontwikkelt zich traag. Perrissin neemt de tijd om zijn verhaal uit de doeken te doen. De sfeer is vergelijkbaar met Alfonso Fonts *Jon Rohner* of Hugo Pratts *Corto Maltese*. De tekeningen van **Énea Riboldi** zijn uitnodigend, maar anatomisch wat ongelukkig, zijn kleurgebruik is ingetogen. Bij sommige koppen lijkt het alsof hij het werk van Yves Swolfs heeft bestudeerd. TdK

door José Antonio Muñoz en Lorenzo Mattotti, maar lezers van de fascinerende en esthetisch bevredigende roman *Celluloid* zullen ongetwijfeld ook verwijzingen ontdekken naar kunstenaars als Egon Schiele, Paul Delvaux, Hans Bellmer en Salvador Dali

McKean, die vooral bekendheid kreeg door zijn samenwerking met Neil Gaiman *(Sandman)* en zijn omslagen voor de serie *Hellblazer* van uitgeverij DC Comics, illustreerde onder meer muziekalbums van Tori Amos, Alice Cooper, The Rolling Stones en John Cale.

In 1998 kwam zijn bijna 500 pagina's tellende meesterstuk *Cages* uit, een grafische roman over een schilder, een muzikant en een schrijver die in hetzelfde appartementencomplex wonen en wier levens raaklijnen krijgen. Naast boekomslagen en illustraties voor kinderboeken werd zijn werk ook in de *The New Yorker* gepubliceerd. DR

De uitroeptekens staan voor de volgende waardeoordelen:

!!!!! grote klasse!
!!!! kopen!
!!! middenmoot
!! mwâh
! kastvulling
... door 't putje

ADVERTENTIE

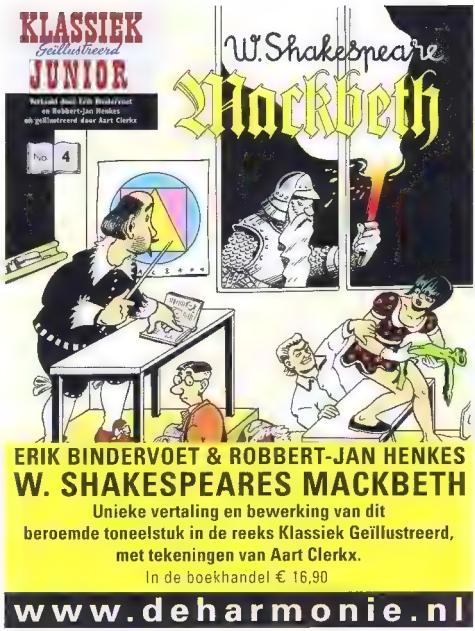

ERIK BINDERVOET & ROBBERT-JAN HENKES
W. SHAKESPEARES MACKBETH
Unieke vertaling en bewerking van dit beroemde toneelstuk in de reeks Klassiek Geïllustreerd, met tekeningen van Aart Clerkx.
In de boekhandel € 16,90
www.deharmonie.nl

ADVERTENTIE

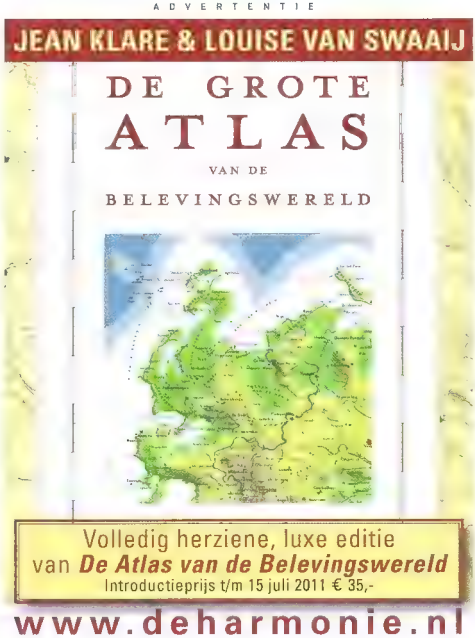

[DE BOVENTOON]

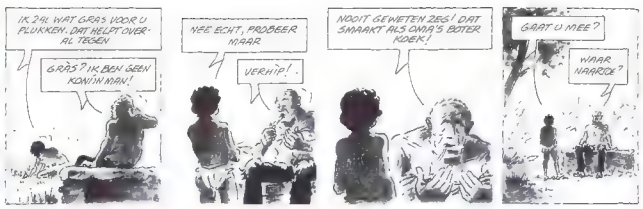
IK ZAL WAT GRAS VOOR U PLUKKEN. DAT HELPT OVER-AL TEGEN
GRÁS? IK BEN GEEN KONIJN MAN!
HEE ECHT, PROBEER MAAR
VERRIP!
NOOIT GEWETEN ZEG! DAT SMAAKT ALS OMA'S BOTER KOEK!
GAAT U MEE?
WAAR NAARTOE?

De utopie blijkt een utopie

Kees Sparreboom schotelt de lezer een interessante wereld voor waarin iedereen gelijk en gelukkig is. Een even mooie als utopische wereld. Sparreboom creëert die wereld door de introductie van een nieuw soort gras dat de mensheid als grazend vee in onbeperkte mate tot zich neemt. Een grassoort die ook onmiddellijk weer aangroeit en dus altijd beschikbaar is.

Hij komt ook met een variant die uit gaat van een door een striptekenaar deels beschreven samenleving waar hoofdrolspeler Henk Boot (jawel, uit Sparrebooms *Boot & Van Dijk*) van de ene op de andere dag in belandt. Het lijkt erop dat de tekenaar de toekomst bepaalt aan de hand van zijn ideeen. Maar zoals dat gaat in een ideale wereld: dat gaat mis. Een deel van de mensheid kan zich niet neer leggen bij het gelijkheidsideaal. Er ontstaan letterlijk en figuurlijk kampen en langzamerhand zien we barstjes in de utop sche samenleving.

Sparreboom start en eindigt zijn verhaal in kleur met daar tussen veel zwart/wit-tekeningen. De auteur, die zichzelf aan het einde van de strip introduceert als Koos Dennetak, evalueert dan op zijn beurt zijn creatie. Daarin stelt hij dat hij de lezer kritisch genoeg acht om zelf het mogelijke verloop van de mutatie der mensheid te bedenken. De fantasie van de lezer mag het zelf afmaken. Maar hij kan het toch niet laten om op het allerlaatste plaatje met een plotwending te komen. TdK

Het nieuwe gras

Sparreboom
Eigen beheer 2011
ISBN geen
Prijs €15
48 pagina's
Kleur (sk)

De geur van Gauloises is aanwezig

De zaak Dominici gaat over een nog steeds tot de verbeelding sprekende driedubbele moord uit 1952. De Engelse wetenschapper Sir Jack Drummond wordt dan, tezamen met zijn vrouw Anne en hun 10-jarige dochter Elizabeth, dood aangetroffen in de nabijheid van hun groene Hillman-stationwagon, en wel op 200 meter van de pittoreske boerderij La Grand'Terre. Deze wordt bewoond door de Frans-Italiaanse familie Dominici: de grootvader Gaston, zijn vrouw Marie, zijn zoon Gustave, diens vrouw Yvette en hun zoontje Alain. Gaston Dominici is een patriarch van het type dat nooit wordt tegengesproken (in 1973 gespeeld door Jean Gabin in *L'affaire Dominici*) en met ijzeren hand de familiezaken behartigt.

Het lichaam van Anne Drummond ligt bij de auto, dat van Jack aan de overkant van de weg, bedekt met een veldbed. Beiden zijn gedood met kogels uit een geweer dat de Engelsen in de oorlog hebben gedropt voor de Franse Maquis. Het stoffelijk overschot van de kleine Elizabeth wordt zo'n tachtig meter verderop gevonden. Haar schedel is ingeslagen met de kolf van hetzelfde geweer.

De Dominici's zijn direct verdacht, maar al vanaf het begin zaaien de getuigenissen van de familie en mogelijke betrokkenen dusdanig verwarring, dat de ervaren speurder Edmond Sébeille er ook geen raad mee weet. De oude Dominici wordt ten slotte veroordeeld tot de guillotine. Gezien het betwistbare onderzoeksresultaat – de tunnelvisie dat iemand van de Domenici's het tenslotte móét hebben gedaan – wordt dit vonnis omgezet in levenslang. In 1960 gelast president Charles de Gaulle de invrijheidsstelling van Dominici, om reden van gezondheid en hoge leeftijd. De patriarch overlijdt in 1965.

Het boek begint bij de begrafenis van Gaston Dominici, bijgewoond door Sébeille, waarna een reconstructie volgt van de mogelijke toedracht en de procesgang. *De zaak Dominici* is in sfeervolle grijstinten in beeld gebracht door **René Follet**, op basis van een scenario van **Pascal Bresson**. De geur van Gauloises is alom aanwezig. BP

De Zaak Dominici

Bresson & Follet
Glénat 2010
ISBN 978-90-6969-819-9
Prijs €16
64 pagina's
Zwart/wit (sk)

[EN VERDER]

Arcadia Archief 13: Vergeten jungle – Het sidderende eiland (Mazel/Cauvin, Arcadia). Arcadia zet met deze uitgave Dupuis-tekenaar Luc Maezelle (1931) in het zonnetje. Oorspronkelijk heette deze 'Kleine Tarzan met gorilla'-strip in het Nederlands *Ramtamtam en Kierikieli*. Het scenario van Cauvin rammelt aan alle kanten, maar het dynamische tekenwerk van Mazel vergoedt veel. RS

Atalante – De legende 4: De vlucht van de Boreaden (Crisse, Silvester). De hoofdpersoon zoekt, in gezelschap van figuren uit de Griekse mythologie, naar wegen om de harpijen te lijf te gaan. Vakkundig getekende fantasy in eerste nieuwe deel sinds 2003. BP

Bankgeheimen USA 1: Long Island Suicide (Richelle/Hé, Glénat) Opvolger van de interessante economische stripreeks *Bankgeheimen*. Ditmaal spelen de nieuwe financiële complotten zich af in de VS. RS

Black Cat 8: Kerberos slaat toe (Yabuki, Glénat). Bevat bonusverhaal *Stray Cat* dat een voorloper is van deze mangaserie. Bizarre sciencefiction met een hedendaags sausje. RS

De boeken van de zieners 2: Het vermogen (Gaudin/Sieurac, L). In dit deel doorloopt Fitz, de bastaardzoon van prins Chevalric, onder leiding van een onbetrouwbare, sadistische meester een bikkelharde leerschool. BP

Casus 2: De derde dag – Jeruzalem, 6 april van het jaar 30... (Guérineau/Meunier, Silvester). Interessante variatie op het Bijbelse verhaal over de dood en opstanding van Jezus. De theorie luidt dat hij niet aan het kruis stierf maar slechts schijndood werd geborgen. TdK

Casus 3: Soul Man (Denys/Chauvel, Silvester). Heerlijke maffia-aflevering met een sterk verhaal en dito plotwendingen TdK

Daredevil – Wedergeboorte (Miller/Mazzucchelli, Nona Arte). Als een ex-vriendin de geheime identiteit van Matt Murdock, alias de blinde superheld Daredevil, verraadt weet de New Yorkse misdaadkoning Kingpin hem in grote problemen te brengen. Daredevil, uiteindelijk opgevangen door nonnen die zijn leven redden, moet van héél ver terugkomen. DR

Donjon Monsters 4: De zwarte heer (Blanquet/Sfar/Trondheim, L). De grote Khan

Wounded Knee revisited

Achter een grote waterval in een verborgen vallei van de fictieve streek Malaskar valt een jonge arend uit het nest; gedoemd te sterven ten faveure van zijn broer, die uitgroeit tot een extra grote en sterke arend. Een jonge indiaanse jongen neemt de identiteit van de gevallen arend aan en zo ontstaat een telekinetische band tussen de vogel en de jongen; het worden 'broer'-zeggers. Een gegeven dat zo ongeloofwaardig is dat het in de meeste media geen basis zou kunnen zijn voor een verhaal. Toch heeft uitgeverij Casterman genoeg vertrouwen in maker **Benoît Sokal** om er een nieuwe serie mee te lanceren.

De vallei was inderdaad verlaten op de arenden familie en de indiaanse stam na. Maar de rust wordt verstoord door een clubje projectontwikkelaars die hebben ontdekt dat de bodem rijk is aan diverse grondstoffen. Vervolgens spelen zich alle cliché-gebeurtenissen af die horen bij een verhaal waar indianen in voorkomen. *'Wounded Knee revisited'* zullen we maar zeggen. De jonge indiaan zal zich met behulp van z'n 'broer' wreken op de boze blanke man die zijn stam dit leed heeft aangedaan.

Wat dit verhaal vooral onderscheidt van de meeste indianenverhalen is dat er niet alleen gedood wordt met pistool en pijl en boog, maar ook met de snavel en arendsklauwen zodat er in ieder geval genoeg te gruwelen valt bij akelige verminkingen zoals uitgepikte oogballen en diepe bloederige vleeswonden.

Sokal kennen we vooral van de tragikomische detectivestrip met antiheld Inspecteur Canardo in de hoofdrol. Minder bekend is dat hij zich de afgelopen twintig jaar vooral toegelegd op videogames. Dat merk je ook aan *Kraa*. Het boek ademt dezelfde sfeer als zijn games *Amerzone* en *Syberia*, en ook de gelaatstrekken van de personages zijn direct herkenbaar. Maar weluicht juist omdat het geen interactief *adventure*-spel betreft ontbreekt er spanning. Ook de grotendeels sombere en eentonige decors – hoewel mooi uitgevoerd – dragen niet bij tot het leesplezier.

Daar komt nog bij dat de interactie tussen de personages soms onlogisch is en de conversaties bevreemdend en zelfs zo nu en dan ronduit irritant. Om ongeloof, onwetendheid of desinteresse te veinzen bij strippersonages maken meerdere cartoonisten gebruik van een lege tekstballon waar hooguit een paar puntjes in staan. Sokal doet het om de haverklap en te pas en te onpas. Wat is er mis met duidelijke uitspraken als 'hmpfr' of 'boaf' zoals bij voorbeeld Guust Flater ze ten beste gaf?

Dit eerste deel van *Kraa* is vooral een vingeroefening voor Sokal om een serieuze strip te maken. Hopelijk is het tweede deel, *De schaduw van de arend*, van hoger niveau. TL

Kraa 1: De verlaten vallei

Sokal
Casterman 2010
ISBN 978-90-303-6405-4
Prijs €18
96 pagina's
Kleur (hk)

vraagt zich af hoeveel autoriteit hij nog heeft bij de clanhoofden na zijn nederlaag tegen de draken van koning Stof. Hij verlaat zijn zwarte identiteit, wordt weer Herbert van Kwansuis en strijdt tegen het Absolute Kwaad. DR

Ella Mahé 2: Woestijnprinses (Charles/Charles/Carin, Glénat). Moderne oudheidstrip waarin het in dit deel draait om een boek over de constructie van het Suez-kanaal in 1864. Sfeervol, oog voor detail en bovenal leerzaam. BP

El Niño 5: De paria van Celebes (Perrissin/Pavlovic, Arboris). Laatste deel van de eerste cyclus waarin de avontuurlijke verpleegster Vera, dochter van de zigeunerviolist Jakob Machailov, eindelijk haar tweelingbroer ontmoet, die onder de naam El Niño internationale piraterij en vrouwenhandel bedrijft. DR

Er kan wel wat zout uit (Van Straaten, Harmonie). Selectie uit eerder gepubliceerd werk, rondom het thema culinair. Onovertroffen liefdevolle kijk op het, vaak droefelijke, menselijk bestaan in combinatie met koken. DR

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

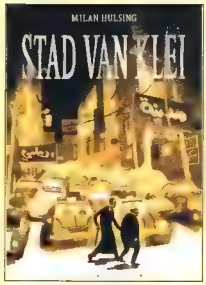

Stad van klei

Hulsing
Oog & Blik/
Bezige Bij 2011
ISBN 978-90-
5492-999-4
Prijs €19,90
136 pagina's
Kleur (sk)

Egyptenaar gaat van boven aan kantoorwerk

Egyptenaren staan bekend als kundige bouwers. Ze gebruikten reusachtige stenen om de piramides te bouwen. Ook ambtenaar Salem uit *Stad van klei* van **Milan Hulsing** is een bouwer. Om zijn karige ambtenarensalaris aan te vullen, bouwt hij in zijn appartement Khaldiya, een stad van klei. Salem bedenkt een geschiedenis van het stadje en dropt die in het staatsarchief. Voor zijn denkbeeldige stad declareert hij bij de overheid de kosten van het omvangrijke politieapparaat. Een in al zijn eenvoud geniaal plan. Maar het loopt anders. Salem bedenkt een politieinspecteur, een bruut man die vrouw en kind mishandelt en voor zijn bonussen opstandelingen verzint om te arresteren. Salem raakt teleurgesteld en kort flink op de kosten van het politieapparaat. Zijn menselijkheid wordt hem fataal. Zijn bazen op de administratie willen weten hoe het zit. Salem, de ambtenaar met het meeste contact met Khaldiya, moet ter plaatse op onderzoek uit. Eerst had hij nachtmerries over de inspecteur, nu wordt de fantasie echt realiteit. Het komt tot een fatale ontmoeting in de woestijn tussen de fantasiefiguur en zijn schepper.
Milan Hulsing heeft een prachtige grafische roman gemaakt over het dagelijks leven in het Egypte van Mubarak. Hulsing bewerkte de novelle *Al-Khaldiya* (Over de brug) van de Egyptisch schrijver **Mohamed El Bisatie**. Hulsing geeft het verhaal vaart met een mix van allerlei verschillende camerastandpunten. Hij gebruikt donker oker als kleur voor de woestijn, en grijs-bruin voor de stad. In zijn schilderijen voel je bijna het zand in je ogen prikken en in de stad maakt de bruine kleikleur depressief. EvdH

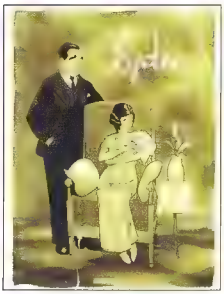

Sfeervolle plattelandsstrip

Lydie zal het eerste stripboek zijn waarin het verhaal verteld wordt door een Mariabeeldje. Het staat in een klein nisje boven nummer 3bis in een doodlopende straat en kijkt neer op de bewoners die er hun alledaagse dingen doen. Dat wil zeggen, op één bewoner na: de bij haar vader wonende simpele Camille die bevalt van een doodgeboren dochtertje. Als Camille een paar dagen na de begrafenis meldt dat dochter Lydie is teruggekeerd en zij vol overgave voor haar denkbeeldige baby gaat zorgen, zien we ook haar omgeving veranderen van een lacherige, medelijden hebbende groep in meelevende en meespelende buurtbewoners.
Benoît Drousie (pseudoniem **Zidrou**) maakte op basis van kleine aandoenlijke belevenissen een aantrekkelijk scenario, al is de ontknoping even wonderlijk als teleurstellend. **Jordi Lafebre** tekent sfeervol met ingetogen kleuren die passen bij het verhaal dat zich afspeelt in het Frankrijk van de jaren 1950. TdK

Lydie

Lafebre & Zidrou
Dargaud 2010
ISBN 978-90-
8558-175-0
Prijs €14,95
60 pagina's
Kleur (hk)

[EN VERDER]

Flo 5: De dagelijkse dingen (De Goede, Catullus). Komische observaties van Flo over relaties en het leven. Flo is zo aardig en de sfeer is zo aanstekelijk lief dat het voor de minder romantische lezer wel eens hinderlijk irritant wordt. DR

Golden Cup 5: De kus van de draak (Henriet/Pecqueur, Silvester). Hoewel de verhaallijn nogal wat uitwassen kent, blijft het overmatig genieten van Henriets futuristische auto's en actieplaatjes. TdK

Gruwelijk! (Hartjes, Oog & Blik/Bezige Bij). Hartjes beschouwt op 'minimale' wijze groot en klein wereldleed. Haar tekeningetjes zijn een middel om haar boodschappen – groot en klein – uit te dragen. Aangenaam leesvoer. TdK

Hé, meisjes! 2 (Lepage/Michel, Silvester). Boek met een hoog voyeuristisch gehalte over de soms ontluisterende adolescentie van drie meisjes. TdK

Herinneringen aan een tuindorp en omstreken 2: De bivakmuts (Sparreboom, Fortmedia). Sfeervolle strip die zich afspeelt in Rotterdam-Zuid tijdens de vroege jaren 1950. Hoe een sadistische gymleraar de levens van enkele leerlingen blijvend beïnvloedt, en andere jeugdherinneringen. DR

De janitor 4: Spoken uit het verleden (Boucq/Sente, Dargaud). Eén van de betere avonturenstrips van dit moment rond een spion van het Vaticaan. In dit eerste deel van een tweeluik duiken oude nazi's op. RS

Jeremiah 30: Mister Fiftyfifty (Hermann, Dupuis). Naar verluidt keert Hermann met dit deel terug naar de post-apocalyptische sfeer van het begin van de reeks. Na een tip zoeken Jeremiah en Kurdy in een zielloze stad naar een juwelenschat. Maar er liggen kapers op de kust en het duo stuit op mismaakte reptielenwezens. RS

Karaat 6: De doodskist van ijs (Yann/Meynet, Dargaud). Laatste deel van avontuurlijk tweeluik waarin de sexy Uma, in dienst van Karaat, een soort geheime dienst van de diamanthandel, speurt naar een verongelukt vliegtuig. Met relatieproblemen en een complexe moeder-zoonverhouding DR

ADVERTENTIE

Amazones van Troy is een zoveelste spin-off in het *Troy*-universum van **Arleston**. De ideeën van Arleston worden in deze nieuwe reeks in een nog onbekende uithoek van Troy nogal flets uitgewerkt door scenarist **Melanÿn**. Het draait allemaal om Raya en Lynche, twee onafhankelijke, knappe dames die zich als huurling laten betalen bij de bescherming van kostbare goederentransporten. Zij sluiten zich aan bij de kruistocht van Yquem, een ordinaire roofridder. Maar duidelijk wordt dat Lynche niet zomaar is meegelokt door Yquem; zij was als meisje getuige van een schat waarvan zij ook de locatie weet. Het mag geen toeval heten dat veteraan **Dany** werd aangezocht om het tekenwerk op zich te nemen. De tekenaar van Duifje in *Roze Bottel* in een ver verleden is een expert in het uitbeelden van goedgebouwde en schaarsgeklede vrouwen. En het album staat hier vol van. De gebruikelijke magische elementen van Troy zijn helaas veel minder aanwezig. JdL

Amazones van Troy 1: Yquem de welwillende

Arleston & Melanyn & Dany
L 2010
ISBN 978-90-245-8526-7
Prijs € 8,90
56 pagina's
Kleur (sk)

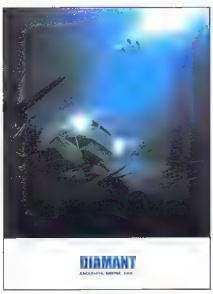

Eerste deel maakt verwachtingen niet waar

David Chauvel benaderde een aantal scenaristen en tekenaars om een serie van zes van elkaar losstaande delen te maken waarin op een bijzondere manier het thema diefstal aan de orde moet komen. Hoewel er aan het eind van dit eerste deel een leuke twist zit, is *Casus 1: Diamant* toch een tamelijk rechttoe-rechtaan maffiaverhaal over een spectaculaire *ripdeal*.

Auteur **Christophe Bec** poogt in dit verhaal psychologische diepgang te brengen, wat onnodig storend werkt. De Britse tekenaar **Dylan Teague** heeft al wat comics getekend en mocht met dit album zijn eerste Europese strip afleveren. Niet alle details kloppen echter. Beide heren hebben niet het beste uit zichzelf gehaald. MvM

Casus 1: Diamant

Bec & Teague
Silvester 2010
ISBN 978-90-5885-508-8
Prijs: € 16,95
64 pagina's
Kleur (hk)

Kinky en Cosy 5: 10.000 ampère (Nix, Silvester). Nix wisselt bizarre knap gevonden humor af met onbegrijpelijke en soms zelfs flauwe grappen. Het blijft lastig om in een bundel gags een constant hoog niveau te scoren. TdK

Klotevakantieboek (Lama, Xtra). De auteur brengt een vrolijke en soms absurde variant op de bekende zomervakantieboeken. Met een spannend verhaal en een toedeledoku als puzzel. TdK !!!!

Konvooi 10: Terugslag (Buchet/Morvan, Arboris). Aardige sf-reeks, waarin Buchet steriele platen afwisselt met fraaie sfeertekeningen. TdK

Kreukel – De toestand van Kneukel (Cooper, Xtra). Satirisch verhaal over de met liefdesverdriet kampende Kneukel die wordt geconfronteerd met militante feministes. Cooper (eerder verscheen van hem *Loeder*) is in kunstkringen bekend door zijn oüeverfschilderijen van vlezige vrouwen. DR

Marvel Zombies (Phillips/Kirkman, Nona Arte). Als alle erkende superhelden veranderen in naar vlees hunkerende zombies zien we een heel andere kant van ze. Komisch en smeuïg in beeld gebracht. TdK

ADVERTENTIE

Voor strips, boeken, originele tekeningen, autofolders, stripverzamelobjecten en veel meer kijk je op www.profbarabas.nl
Nu vele Suske en Wiske-items in onze webwinkel!
-MALI-
Prof. Barabas
Met spoed gezocht: mooie stripverzameling. Barabas biedt u een eerlijke en goede prijs!! Mail ons op info@profbarabas.nl of bel 06-16110888

Protégé van François Schuiten overtuigt niet

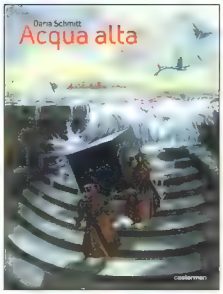

Acqua Alta 1 en 2

Schmitt
Casterman 2010
ISBN 978-90-303-6375-0 (deel 1)
ISBN 978-90-303-6314-9 (deel 2)
Prijs €16
72 pagina's
Kleur (hk)

Bij sommige strips staan alle seinen op groen om een topstrip te zijn, maar wil het om de één of andere manier niet lukken. *Acqua Alta* is zo'n strip. Een eerste keer doorbladeren en je denkt prompt aan de serie *Duistere steden* van Schuiten en Peeters. Niet toevallig, want debutante *Daria Schmitt* is een protégé van François Schuiten. De schepper van Samaris, Urbicande en Brüsel schreef zelfs een lyrisch voorwoord voor het eerste album van dit tweeluik.

Hoezeer hoge verwachtingen zijn het gevolg, maar ook argwaan. Want *Acqua Alta* lijkt wel erg op de stedenreeks van Schuiten. Zou hij het zelf zijn onder een pseudoniem? Waarschijnlijk niet, want de personages ontberen die mimiek die de Belg doorgaans wèl aan hen weet mee te geven. Tegelijk zijn de statige pagina-opbouw, de stijve figuren en de gedragen vertelling wel geheel in lijn met het grote voorbeeld.

Ook inhoudelijk zou het een *spin-off* kunnen zijn: het verhaal draait om het carnaval in de grijze stad Ultrequinox waar hele volksstammen van het vasteland op afkomen. Twee factotums reizen mee om de burgemeester een mysterieuze kist te overhandigen. De doos kan van vorm en omvang wisselen en verdwijnt soms zelfs helemaal. De onhandige factotums raken hem meermalen bijna kwijt, maar uiteindelijk komt hij met veel moeite toch bij de stadsleiding. Die is echter verdeeld en er vindt een soort staatsgreep plaats, met de kist als inzet. Dit symbolische thema laat zich anno 2011 goed vertalen naar de opstanden in het Midden-Oosten en Noord-Afrika, waarbij de kist soms zelfs aan de Ka'aba in Mekka doet denken. Deze diepere lagen zijn alweer pluspuntjes voor de strip, zou je denken. Toch werkt het allemaal niet zo. Schmitt vertelt haar verhaal traag, waarbij vooral het begin van het eerste deel slaapverwekkend is. De twee factotums zwerven twee albums lang vrij impulsief door de stad en voeren eindeloze dialogen waarin weinig wordt gezegd. Bovendien moet de lezer zijn hoofd er goed bijhouden, want soms ontgaat hem het uiterlijke verschil tussen de concurrerende machthebbers temidden van de volksmassa's. Bijna iedereen heeft blauwe stippen op het gezicht, uitgezonderd de beide factotums en een gezelschap van jonge klonen. Dit tweeluik is zonder meer het werk van een talentvolle nieuwkomer, maar Schmitt moet zich losweken van Schuiten om echt van zich te doen spreken. Pas dan gaan de seinen echt op groen. JM

Manga voor een breed publiek

Ikigami – The Ultimate Limit 1

Mase
Kana 2011
ISBN 978-90-6334-817-5
Prijs €8,50
224 pagina's
Zwart/wit (sk)

De totalitaire staat is een thema dat in manga veelvuldig wordt aangeroerd. Zo ook in de nieuwe reeks *Ikigami* die bij Kana (Ballon Media) verschijnt. Auteur **Motoro Mase** (1969) hangt zijn verhaal op aan een fictieve welvaartsvrijwaringswet in Japan. Kinderen op de lagere school worden ingeënt, waarbij één op de duizend vaccins een microbom bevat die een keer explodeert wanneer de 'uitverkoren' jongeren tussen de 18 en de 24 jaar oud zijn. Zij ontvangen vlak ervoor een ikigami oftewel een doodsbericht: de aankondiging dat ze nog één dag te leven hebben. Het idee hierachter is dat alleen zo de welvaart van het land verzekerd blijft. De staat propageert dat elke burger moet leven alsof zijn laatste dag is aangebroken. Wie tegenstribbelt krijgt ook een ikigami.

In de strip wordt een aantal slachtoffers gevolgd alsook Fujimoto, een jongen die als taak heeft leeftijdsgenoten persoonlijk via een ikigami op de hoogte te brengen van hun nakende dood. Ondanks deze tamelijk onzinnige verhaallijn weet Mase van *Ikigami* een interessante strip te maken die ook nietgeoefende mangalezers kan aanspreken. In een rustiger tekenstijl dan menig ander mangatekenaar zoemt hij in op zijn personages en neemt hij de tijd om uit de doeken te doen hoe zij reageren op onheilstijdingen. Met *Ikigami*, waar de traditionele grote manga-ogen achterwege blijven, heeft Ballon Media een potentiële hit in handen die een breed publiek kan aanspreken. RS

[EN VERDER]

De Nachtuil 3: Wulf & Lilya (Yann/Hugault. Silvester). Ondanks de inzet van geavanceerde Duitse jagers loopt de luchtoorlog boven Nazi-Duitsland op zijn eind. Realistisch getekend met fraaie gevechtsscènes. BP

Ninja sushi (Kapreles. Xtra). Kapreles trakteert de lezer eerst op meer dan 70 pagina's bizarre figuren. Daarna komen gelukkig ook de humoristische cartoons en bewerkte foto's aan de beurt. TdK

Psyren 1 (Iwashiro. Kana). Hysterisch manga-gedoe rond een telefoonkaart die je in de parallelle wereld van Psyren doet belanden. Het blijkt een spel waar al vechtend een poort naar de echte wereld moet worden gevonden. Toshiaki Iwashiro (1977) leeft zich uit. RS

Rani 2: Bandiet (Van Hamme/Alcante/Vallès. Lombard). Enerverende avonturenstrip die zich afspeelt in het politiek roerige Frankrijk medio 18e eeuw. Hoofdpersonage Jolanne de Valcourt raakt steeds dieper in de nesten. RS

Rataplan 20: Blunders 10: Van de kaart (Morris/Janvier/Fauche/Léturgie, Lucky Comics). Onnavolgbare humor rond een onnavolgbare hond. Michel Janvier is in naam van Morris verantwoordelijk voor het tekenwerk. Bij deze reeks is het nog wachten op een aantal vertalingen van albums die allang in het Frans zijn verschenen. Opmerkelijk is dat de titels wel alvast in het Nederlands zijn vertaald en in het albumoverzicht staan opgenomen, zoals *De dromedaris* en *De grote reis*. RS

Ronson Inc. 2: Goudeerlijk (Ritstier/Oosterveer, Don Lawrence Collection). Detectivebureau Ronson Inc. wordt door het leger ingeschakeld om tijdens de goudkoorts deserteurs op te sporen. Een bloedige confrontatie volgt. BP

Scribbly 11: Jammer (Arends. Silvester). Met dit album neemt maker Jean-Paul Arends afscheid van de lezers van *Scribbly*, de wereldvreemde krantenstrip die bijna elf jaar lang in de gratis krant *Metro* heeft gestaan. Zijn volharding valt te prijzen. RS

Sinbad 3: Het duister van de harem (Arleston/Alwett/Alary. L). Uitstekend laatste deel van de trilogie van Sinbad de zeevaarder door meester-verteller Arleston. Sinbad wordt voor even verenigd met zijn vader, kalief A-La-din en bevrijdt Bagdad van de boze toverkol Taburah. Met een hoofdrol voor een djinn die vileine humor koppelt aan wreedheid. De soepele tekeningen van Alary verraden een animatievierleden bij Disney. JdL

ADVERTENTIE

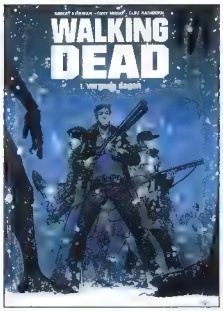

Gevoelige zombiereeks

Liefhebbers van het populaire zombiegenre kunnen zich naast film- en tv-producties ook laven aan strips, zoals de stripreeks *Walking Dead*. Schrijver **Robert Kirkman** combineert de klassieke elementen van het genre – een vervallen wereld en met regelmaat bloederige afmaakscènes – met een fraaie verdieping van de belangrijkste karakters.

Het is ook niet voor niets dat de reeks nog dit jaar als serie op televisie gaat verschijnen. We volgen een kleine groep overlevenden die zich te midden van een zwervend leger zombies moet zien staande te houden. Qua scenario zijn er overeenkomsten met het verfilmde verhaal *The Stand* van **Stephen King**.

In deel 1 is het **Tony Moore** die het tekenwerk voor zijn rekening neemt. Zijn stijl is verzorgd en zijn grijs- en zwarttinten tonen met regelmaat fraai uitgewerkte platen.

Vanaf deel twee neemt **Charlie Adlard** het tekenstokje over, al blijft Moore wel de omslagen tekenen. Adlard hanteert een meer grove tekenpen. Hij gebruikt aanzienlijk meer schaduwpartijen en zijn zombies en landschappen zijn grimmiger, ruwer.

De reeks won in de VS vorig jaar een Eisner Award voor *Best continuing serie*. TdK

Walking Dead 1: Vergane dagen
Walking Dead 2: Ver van huis

Moore & Kirkman (deel 1)
Adlard & Kirkman (deel 2)
Silvester 2010
ISBN 978-90-5885-471-1 (deel 1)
ISBN 978-90-5885-472-8 (deel 2)
Prijs €19,95
136 pagina's
Zwart-wit (hk)

Storm 26: De kronieken van Pandarve – De muiters van Anker (De Vos/Molenaar, Don Lawrence Collection). Na ruim 25 jaar is dit een verhaal dat niet door Martin Lodewijk is geschreven! Jorg de Vos geeft met dit scenario zijn visitekaartje af, al mist het fantasierijke verhaal de diepere lading die Lodewijk meestal aan zijn *Storm*-verhalen weet te geven. Het tekenwerk van Molenaar ziet er gelikt uit. RS

Uur U 2: Parijs, Russische sector (Séjourné/Duval/Pécau/Blanchard, Silvester). Het idee van de reeks is interessant: wat als historische gebeurtenissen anders verlopen. De uitwerking is echter wat stroef. TdK

Weg (Ephameron/Van Oudheusden, Bries). Dat sterke teksten en prachtig beeld niet per se een geslaagde strip opleveren, bewijst *Weg*. De achterflap is nodig om het verhaal überhaupt te begrijpen: vrouw schrijft kinderboek over ontmoetingen tussen een meisje en een man ('kleine vos en beer') in een stadspark. Zelf worstelt ze met het verhaal en haar eigen leven. De strip zelf bestaat uit losstaande tekst (kinderboekpassages) en beeld (de vrouw die niet aan werken toekomt). Spannend en fascinerend, maar er mist iets. JM

ADVERTENTIE

Niet te filmen!

Eindelijk is de meesterlijke krantenstrip van Jan Blokker en Rupert van der Linden in boekvorm verkrijgbaar. Kwaliteit verjaart duidelijk niet. Alle tekst is speciaal voor deze boekuitgave opnieuw gezet.

Nu te koop voor
€12,95

Ook gesigneerd verkrijgbaar via
www.stripstift.nl

ADVERTENTIE

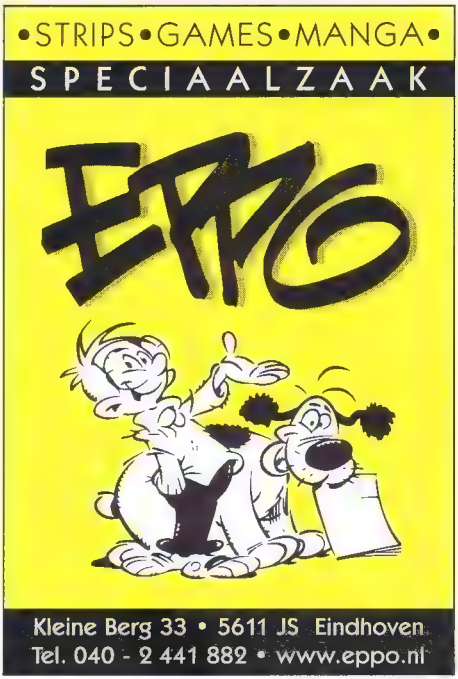

AGENDA

AANVULLINGEN? VERTEL HET ONS. STUUR NIEUWS OVER BEURZEN, TENTOONSTELLINGEN OF ANDERE INTERESSANTE STRIPEVENEMENTEN AAN AGENDA@STRIPSCHRIFT.NL OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM

- ***t/m 29 mei 2011*** *Expo 'De voetafdruk van Delcourt', over de lange weg tussen synopsis en album, Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*
- ***t/m 19 juni 2011*** *Expo 'Esther Verkest – Roodheidswaanzin', van Kim Duchateau, Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*
- ***t/m 25 september 2011*** *Expo 'Nero, Joeri Gagarin en andere ruimtereizigers', Marc Sleen Museum, Zandstraat 33-35, Brussel, België, info: www.marc-sleen.be*
- ***t/m 2 oktober 2011*** *Expo 'Het Publiart-avontuur – En toen ontdekte reclame de strip', Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*
- ***t/m 30 oktober 2011*** *Expo 'Suske en Wiske – De tomeloze tijdreizigers', Museum Coda, Vosselmanstraat 299, Apeldoorn, info: www.coda-apeldoorn.nl*
- ***19 t/m 24 mei 2011*** *Masterclasses Piet Kroon, Nederlands Instituut voor Animatiefilm, Sint Josephstraat 135, Tilburg, info: www.niaf.nl*
- ***1 juni t/m 30 september 2011*** *Expo 'Terecht of onterecht', van Jesse van Muylwijck, Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 71, Groningen, info: www.stripmuseum.nl*
- ***14 juni 2011 t/m 15 januari 2012*** *Expo 'Bob de Moor en de zee', Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*
- ***27 t/m 28 augustus 2011*** *26e Brabants Stripspektakel, Health- en Sportclub Valkencourt, Pastoor Heerkensdreef 15, Valkenswaard, info: www.brabantsstripspektakel.nl*
- ***9 t/m 11 september 2011*** *Stripfestival Breda, Breda, info: www.stripbeursbreda.nl*

Strips en reclame in Brussel

Het Belgisch Stripcentrum pakt de komende maanden uit met een zeer diverse tentoonstelling over de relatie tussen strips en reclame. Meer speciaal over het in 1953 opgerichte agentschap Publiart, een initiatief van Raymond Leblanc, oprichter van het weekblad *Kuifje*. Deze stripvisionair zorgde met de komst van dit agentschap voor een ouderwetse win-winsituatie. Het weekblad bood een onuitputtelijk platform voor de adverteerders die in grote getalen hun commerciële boodschap aan de jeugd kwijt wilden. Publiart had daarvoor in de achterzak een reeks striptekenaars die best een centje wilde bijverdienen. Het agentschap rechtvaardigde daarmee onmiddellijk zijn bestaansrecht. Aan het hoofd ervan stond vanaf het begin Guy Dessicy, later ook één van de oprichters van het Belgisch Stripcentrum (toen nog Belgisch Centrum voor het Beeldvernaal). Deze inkleurder werkte er met veel grote striptekenaars (onder wie Hergé) bij *Kuifje* maar bleek ook een goede neus voor reclamecampagnes te hebben. Het zal niet verbazen dat het grootste gedeelte door tekenaars werd getekend en/of vormgegeven. Na een tiental jaren vooral op strips te focussen, verbreidde Publiart haar blik en ging zich ook toeleggen op affiches, slagzinnen, mascottes en andere vormen van wat we tegenwoordig in goed Hollands *advertising* noemen. Albert Weinberg, Tibet, Hermann, Berck en Morris zijn zo maar wat grote namen die bijdragen leverden aan advertentiestrips, en nu aan een expositie die tot 2 oktober te bekijken is. Ook Nederland heeft in het recente verleden via exposities aandacht aan de geschiedenis van de reclame besteed maar daar werden reclamefiguren die ook als stripfiguur carrière maakten (bij voorbeeld Flipje van Tiel, Joris Driepinter, Piet Pelle) als een klein onderdeel gepresenteerd. Het bijzondere aan deze tentoonstelling – *Het Publiart-avontuur – En toen ontdekte reclame de strip* – is dat die specifiek gewijd is aan stripfiguren in de reclame. Het is Dessicy die 35 jaar lang zijn werk bewaard heeft en nu de museumbezoeker inzage geeft in deze voor velen verborgen schatten. TdK

Meer info: zie agenda.

ADVERTENTIE

→ WINNEN

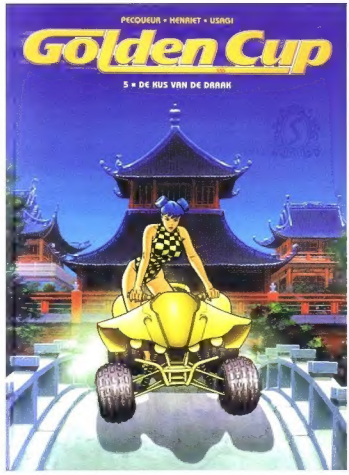

Van de succesvolle serie *Golden Cup* die wordt heruitgegeven door uitgeverij Silvester, verscheen recent een vijfde deel. Dankzij het feit dat tekenaar Alain Henriet tijdens De Stripdagen in Nederland te gast was kan *Stripschrift*, in samenwerking met de uitgever, drie gesigneerde en van een tekening voorziene exemplaren beschikbaar stellen aan lezers die ons het goede antwoord geven op de volgende vraag:

In welk stripalbum tekende Henriet een verhaal dat begint en eindigt in een gekkenhuis?

Stuur het antwoord vóór 1 juni 2011 naar
Gold Cup-prijsvraag
Postbus 84266
3009 CE Rotterdam
of naar winnen@stripschrift.nl

Bij meer dan drie goede oplossingen zal er worden geloot. De winnaars maken we in een volgend nummer bekend. Maximaal één inzending per adres en discussiëren over de uitslag doen we natuurlijk niet. Het moet wel leuk blijven.

Uitslag Orange-prijsvraag *Stripschrift 413*:
Wij vroegen naar de oorspronkelijke betekenis van Agent Orange. Het juiste antwoord, een ontbladeringsmiddel dat vooral in de Vietnamoorlog veelvuldig als wapen werd ingezet, werd vaak gegeven. De winnaars van een hardcover en affiche zijn geworden: Christine Buitelaar (Krimpen aan den IJssel), Peter Schulz (Haarlem) en Rob Vrees (Vries).

Uitslag Fun-prijsvraag *Stripschrift 414*:
We wilden weten hoe Alison Bechdel aan de titel van haar stripalbum Fun Home *was gekomen. Dat bleek niet voor iedereen duidelijk. 'Fun' is een afkorting van* funeral, *dus voluit is het* Funeral Home, *een begrafenisonderneming die haar vader vroeger aan huis had. Onder de juiste inzenders werden vijf albums verloot. En de winnaars zijn: Peter Dijks (Purmerend), Ger Nelissen (Hoofddorp), Bertie Schouten (Vlijmen), Margriet Schuit (Zwolle) en Joop Wenneker (Soest).*

Allemaal gefeliciteerd.

ADVERTENTIE

GROTE ARQ-ACTIE
Maak nu kennis met Andreas' grootste SF-serie!!!
ARQ - EERSTE CYCLUS
Zes complete albums, gebundeld in een luxe paperback!
Speciale prijs: tijdelijk € 29,95
(in plaats van € 39,95)
ARQ - TWEEDE CYCLUS
Zes albums, gebundeld in twee pakketten van drie albums!
Speciale pakketprijs:
tijdelijk € 24,95
(in plaats van 3x € 16,95 = € 50,85!)
ARQ - DERDE CYCLUS
Arq 13 en Arq 14, gelimiteerde oplages van 1000 exemplaren.
€ 19,95 per stuk.
MEER NIEUWS OP WWW.SHERPA.NU
Aanbieding geldig in mei en juni 2011
(zo lang de voorraad strekt!)

[SERVICE SPREAD]

HET VAK

DEZE RUBRIEK IS BESTEMD VOOR MUTATIES IN HET ROERIGE STRIPWERELDJE, ALSMEDE VOOR MELDINGEN VAN OVERLIJDEN, FUNCTIEWIJZIGINGEN, WISSELINGEN VAN UITGEVER OF DISTRIBUTEUR, VERHUIZINGEN... HIER LEEST U ER ALLES OVER. STUUR MUTATIES AAN **HETVAK@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM.

> WAARHEEN?

Tijdens De Stripdagen in Gorinchem werden de volgende stripalbums in de diverse categorieën onderscheiden met een Stripschappenning: Nederlands Jeugd: *Prof Oja-Aha 1: Augurken & kwallen – 27 x over planten en dieren* van **Roel Venderbosch**, Nederlands Avontuur en Vermaak: *Franka 21: De reis van Ishtar 3: Het zilveren vuur* van **Henk Kuijpers**, Nederlands Literair: *Op weg naar Zoar* van **Sela**, Buitenlands: *Op reis met Bill* van **Matthias Schultheiss**, Productie: **Studio Myx** voor de vormgeving van *Prins Valiant 8: 1951-1952* van Harold Foster. **Patrick Vranken**, tot voor kort hoofdredacteur van *Brabant Strip Magazine* werd in het zonnetje gezet met een speciale erepenning voor al het werk dat hij zo'n 20 jaar heeft verzet en waarin hij het blad liet groeien tot wat het aan het einde van 2010 was.

In België bestaat een vereniging die de verspreiding van het evangelie via strips stimuleert. Deze vereniging, CRIABD, voluit Centre Religieux d'Info et d'Analyse de la Bande Dessinée, kent jaarlijks de Gabriëlprijs toe aan een stripalbum dat de propaganda voor het christelijke geloof het beste heeft volbracht. **Jean-Claude Servais** wint de prijs dit jaar dankzij het tweeluik *Orval* waarin uitleg wordt gegeven over de geschiedenis van de benedictijnenabdij van Orval.

Shaun Tan, die wij kennen van het tekstloze *De aankomst*, heeft in Zweden de prestigieuze Astrid Lindgren Memorial Award 2011 gewonnen. De prijs, ingesteld door de Zweedse regering in 2002 na het overlijden van de naamgever, omvat een geldbedrag van ruim €500.000.

De Kunstprijs M.J. Moortgat-Keukelinck is een tweejaarlijkse kunstwedstrijd georganiseerd door de stad Nieuwpoort. Bij elke editie komt een andere kunsttak aan bod en dit jaar zijn dat de striptekenaars. Het thema is *Nieuwpoort Gestript*. Deelnemers kunnen zich uitleven in verschillende vormen: een gagstrip, een cartoon of een stripverhaal. Er is een geldbedrag van €1300 beschikbaar voor de prijswinnaars die in oktober bekend worden gemaakt tijdens de opening van de Nieuwpoortse Cultuurdagen. De winnende tekeningen worden een maand later ook nog plaatselijk tentoongesteld.

Joann Sfar won een César voor beste debuutfilm met *Gainsbourg (Vie héroïque)* over de Franse zanger Serge Gainsbourg. Hij kreeg de prijs uit handen van Roman Polanski. De film won ook nog Césars voor beste geluid en beste acteur. Op hetzelfde festival kreeg de verfilming van *Isabelle Avondrood* van **Luc Besson** een César voor beste kostuums. Shaun Tan, hij weer, is co-regisseur van de korte animatiefilm *The Lost Thing*, gebaseerd op zijn gelijknamige kinderboek. Die productie won in de categorie Best Short Film (Animated).

De grote prijs Press Cartoon Belgium 2011 is toegekend aan een cartoon van **Cécile Bertrand**, verschenen in februari 2010 in *La Libre Belgique*. Voor de 12e editie van de PCB waren 22 cartoonisten genomineerd met 97 cartoons die in 2010 in de Belgische pers zijn gepubliceerd. Bertrand wint een geldcheque ter waarde van €6000. Vadot en Zak werden tweede en derde en strijken een geldbedrag van €800 op. Ook werd de grote PCE-prijs (Press Cartoon Europe) toegekend. Hiervoor kwamen ruim honderd cartoonisten uit 23 landen in aanmerking. Uiteindelijk ging cartoonist **Karl** er, dankzij een tekening die zijn visie op het hoofddoekjesprobleem weergeeft, met de hoofdprijs, €8000 en een bronzen trofee ontworpen door Ever Meulen, vandoor.

Plots stripmagazine houdt op te bestaan. Negen nummers – het nulnummer en het eerste nummer verschenen onder de naam *Het Salon* – boden een publicatiepodium voor nieuwe stripmakers. Gaandeweg publiceerden ook bekendere Vlamingen in het blad en werden zij door de redactie onder aanvoering van Peter Moerenhout geïnterviewd. Zaterdag 25 juni vieren zij hun afscheid met een barbecue in het Keizerpark in Ledeberg (België). Wel op zijn Hollands: alles behalve houtskool zelf meenemen.

Brecht Evens is genomineerd voor een prestigieuze Eisner Award, categorie Best Painter /Multimedia Artist (Interior Art). De Eisner Award staat bekend als één van de, zo niet dè hoogste prijs binnen de internationale stripwereld. Evens heeft zijn nominatie te danken aan *The Wrong Place*, de Engelse vertaling van *Ergens waar je niet wilt zijn*. Het album dat in 2009 verscheen is al aan zijn 3e druk toe en is al vertaald in het Engels, Frans en Duits terwijl een Koreaanse en Spaanse vertaling in de maak zijn en over een Italiaanse versie besprekingen lopen. Evens steekt veel tijd en kilometers in de promotie van zijn werk. Via een stripfestival met eigen tentoonstelling in Italië in maart en een bezoek aan het MoCCA-festival in New York in april belandt hij in mei op het Toronto Comic Arts Festival in Canada. De bekendmaking en uitreiking van de Eisner Awards is voorzien op 22 juli tijdens de Comic-Con International in San Diego.

> WAARVOOR?

Clément Sauvé is in januari dit jaar overleden op 33-jarige leeftijd. Hij was al een flinke periode rnstig ziek. We kennen hem vooral van *Black Bank* dat bij Standaard uitgeverij verscheen als vierde deel in de collectie *Crime Scene*. Ook werkte hij mee aan series als *Wildstorm* (DC Comics) en *GI Joe* (Hasbro).

José Dutillieu is overleden. Hij was één van de belangrijkste mensen bij het filmproductiebedrijf Belvision van Raymond Leblanc en vervulde daar verschillende functies waaronder die van regisseur, opnameleider en producer. Al in de jaren 1950 werkte hij mee aan enkele succesvolle Belgische filmproducties. Binnen de stripwereld kreeg hij bekendheid door zijn medewerking aan de stripfilms *Asterix de Galliër* (1967) en *Asterix en Cleopatra* (1968) en *Kuifje en het haaienmeer* (1971). Later zou hij ook en belangrijke rol bij het uitbrengen van de *Smurfen*-films spelen.

Op 6 april is **Gerard van Straaten** overleden, de oudere broer van tekenaar en cartoonist Peter. Hij verwierf zijn grootste bekendheid met de kinderboekillustraties die hij maakte voor uitgeverij Kluitman. Daar voorzag hij 57 delen lang de figuren uit de *Kameleon*-reeks van een gezicht. Opmerkelijk is dat hij de schrijver, Hotse de Roos, nooit heeft ontmoet. Van Straaten had van jongs af aan twee passies: tekenen en het water. Dat laatste zien we terug in de vakanties die hij doorbracht in Giethoorn en zijn tekenwerk voor boeken en strips over de zeilvaart (bij voorbeeld *Alleen rond de wereld* uit 1982 op scenario van Eilco Kasemier). Hij documenteerde zich goed en bezat een groot eigen, vooral maritiem ingericht archief.
Van Straaten verruilt op 18-jarige leeftijd de HBS voor de Middelbare School voor Kunst en Kunstnijverheid in Arnhem als hij ontdekt dat in tekenen zijn talent zit. Na de afronding van deze school, pas in 1947 als gevolg van de oorlog, gaat hij aan de slag bij een reclamebureau om daarna snel voor de Toonder Studio's te gaan werken. Strips van zijn hand zijn, *Rex Rijvers (Het Vrije Volk)*, *Pedro de Cania* en *Marco Polo (Tom Poes weekblad)*. Ook maakte hij reclamestrips voor Brinta *(Bert en Bettie Brinta)* en de Rabobank *(Ping Li-Ping, de keizerlijke schatbewaarder)*. Hij tekende veelal onder het pseudoniem Sidoan en bleef strips maken tot 1967. Zijn illustratiewerk voor uitgeverij Kluitman zou hij tot begin jaren 1990 volhouden. Veel veertigers en vijftigers van nu zijn opgegroeid met zijn tekeningen voor *De Discus*, *Commissaris Achterberg* en *Inspecteur Arglistig*. Gerard van Straaten werd 86 jaar.

→ HARRY'S POSTZEGELHOEKJE

Dit blok is om meerdere reden verzamelwaardig. Zo is hij niet alleen populair bij verzamelaars van stripzegels, maar ook bij verzamelaars van Rode-Kruiszegels: per blokje gaat €1,84 naar de noodhulporganisatie. Verder bevat het blokje één van de kleinste zegels die ooit in Frankrijk is verschenen. En één van de grootste. Met name die laatste is bijzonder. Dit vanwege het steenachtige reliëf dat is aangebracht op de menhir. Voor alle zegels geldt dat ze eigenlijk te mooi zijn om uit te scheuren en te gebruiken voor het frankeren van een enveloppe. HW

Land van herkomst:
Gallië
Jaar van uitgifte:
2009
Cataloguswaarde:
€5,20

→ INBOX

COMMENTAAR? KRITIEK? EEN UITGESPROKEN MENING? ALLES IS WELKOM VIA INBOX@STRIPSCHRIFT.NL OF IN POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM. MAAR... DE REDACTIE BEHOUDT ZICH HET RECHT VOOR OM DE SCHAAR TE HANTEREN, DAT SPREEKT VANZELF.

VERNES

In tegenstelling tot wat jullie beweren in *Stripschrift 414* is er ten minste één *Bob Morane*-verhaal verschenen dat werd gesitueerd in Vlaanderen, namelijk *L'espion aux cent visages*, gepubliceerd als *Marabout Junior 166* in 1960 en vertaald als *De spion met de honderd gezichten*.
Het verhaal speelt in Antwerpen en diende als basis voor de korte speelfilm met de gelijknamige titel die in mei 1960 werd gedraaid in het kasteel van Het Steen aan de Schelde.
Danny de Laet, Antwerpen (België)

Oké, Vlaanderen dus kennelijk wel, maar Nederland kon Bob Morane écht niet vinden.

Yendor
STRIPWINKEL
Korte Hoogstraat 16
3011 GL Rotterdam
Tel 010 - 433 17 10
YendorStrips
www.yendor.nl

STRIPSCHRIFT COLOFON

JAARGANG 44 • NUMMER 2 (415) • MEI 2011

's Werelds oudste stripinformatieblad verschijnt 8 maal per jaar en wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie.

Redactie
Teus de Kruijf, Arco van Os, Dik Rondeltap, Rik Sanders

Medewerkers
Ger Apeldoorn, Olav Beemer, Ben Bits, Han van Buuren, Charlotte Devroe, Geert van Gheluwe, Erik van der Hoeven, Just de Leeuwe, Taco Lamstra, Ton Meijering, Michel van Merriënboer, Myriam G.S. Mestiaen, Jeroen Mirck, Willem Naber, Ans Nolten, Bert Post, Ignace Schretlen, Erwin Suvaal, Rudy Vrooman, Erwin de Wachter, Geert de Weyer, Harry Wibier

Aan Stripschrift is in 2011 de P. Hans Frankfurther-prijs voor bijzondere verdiensten toegekend.

Omslag
Hec Leemans & Merho

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
t 010-2201063
e redactie@stripschrift.nl

Abonnementen
Een abonnement omvat 8 nummers en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd. Eventueel gemiste nummers zijn te bestellen via onze Back Issue Service.

Maak het juiste bedrag over op girorekening 9347590 ten name van Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam.
Nederland €48,00
België €51,00
Other countries €65,00
IBAN NL07 INGB 0009 3475 90
SWIFT/BIC INGBNL2A
Bedragen zijn inclusief 6% BTW
Opzeggingen schriftelijk richten aan de uitgever, uiterlijk twee nummers voor het aflopen van het abonnement.

Reprorecht
Het overnemen, maar ook het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie.

Materiaal
Ongevraagd toegestuurd materiaal wordt niet geretourneerd. De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs.

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opnemen met de uitgever, of e-mailen naar adverteren@stripstift.nl

Druk
Printec Offset, Kassel, Duitsland

Uitgever/Distributie Nederland

Stichting Uitgeverij Stripstift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
t 010-2201063
e uitgever@stripstift.nl
w www.stripstift.nl
KvK Rotterdam 24335843

Distributie België
Pinceel, Leuven
AMP, Brussel

Stripschrift wordt uitgegeven in opdracht van Het Stripschap. Leden van Het Stripschap krijgen € 1,25 korting op de abonnementsprijs.

ISSN 0165-845X

1991 2011

JUBILEUMAANBIEDING!

KENNISMAKINGSPAKKET
EERSTE **TWEE** DELEN VAN REEKS VOOR

★★★ 20 EURO ★★★

BIJ AANKOOP VAN **TWEE PAKKETTEN: 1 GRATIS** SILVESTER VERZAMELMUNT ◎

UNIEKE ACTIE!

DEZE PAKKETTEN ZIJN **TOT EIND JUNI** VERKRIJGBAAR. OP=OP!

€ 39,90 NORMALE PRIJS
UW VOORDEEL 19,90

BONE

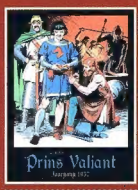

€ 33,90 NORMALE PRIJS
UW VOORDEEL 13,90

PRINS VALIANT

€ 33,90 NORMALE PRIJS
UW VOORDEEL 13,90

GOLDEN CUP

€ 39,90 NORMALE PRIJS
UW VOORDEEL 19,90

WALKING DEAD

€ 33,90 NORMALE PRIJS
UW VOORDEEL 13,90

DE VERBORGEN GESCHIEDENIS

€ 33,90 NORMALE PRIJS
UW VOORDEEL 13,90

DE LEGENDE VD SCHARLAKEN WOLKEN

WWW.**SILVESTER**STRIPS.NL